

Seimo Kronika

Rengia
Lietuvos Respublikos
Seimo
Spaudos tarnyba

Savaitinis žurnalas
ISSN 1392-1568

Nr. 14

(153)

2000 m. gegužės 22 d.

**Steigiamojo Seimo 80-mečio iškilmės:
sodinamas ažuolas Didžiajame kieme**

TURINYS

PLENARINIAI POSĖDŽIAI

Iškilmingas posėdis, skirtas Steigiamojo Seimo pirmojo posėdžio ir Gegužės 15-osios deklaracijos 80-osioms sukakties metinėms paminėti 723

KOMITETAI 747

Informacija apie įstatymų projektų svarstymą Seimo komitetuose 754

SEIMO PIRMININKAS 756

Švedijos užsienio reikalų ministrės vizitas

Vytautas Landsbergis susitiko su Konrado Adenauerio fondo Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vadovu

Sveikinimas Jonui Pauliui II

VALDYBA 758

SEIMO NARIŲ PAKLAUSIMAI 758

TARPTAUTINIAI RYŠIAI 762

Užsienio šalių delegacijų vizitai

Susitikimas su Lietuvos Respublikoje akredituotais užsienio šalių gynybos atašė

Seimo delegacijų, atstovų vizitai į užsienį

Lietuvos parlamento delegacijos vizitas Vokietijoje 765

PRIIMAMAJAME 766

SPAUDOS KONFERENCIJOS 768

OPOZICIJOS SKILTIS 771

Seimo Kronika Nr. 14 (153) 2000 m. gegužės 22 d.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO SPAUDOS TARNYBA

Gedimino pr. 53, 2002 Vilnius. www.lrs.lt.

Vadovas **Andrius Vaišnys**, tel.: 396201

vyriausioji konsultantė Laima Šandarienė, tel.: 396202; *dizainerė* Stanislava Autukienė, tel.: 396204;

fotografas-redaktorius Gintaras Mačiulis, tel.: 396209;

vyresnieji konsultantai: Jolanta Anskaitienė, tel.: 396203; Valdas Sinkevičius, tel.: 396666

redaktorė Jūratė Blonskytė, tel.: 396207; *konsultantės*: Gabrielė Jansienė, tel.: 396205; Vida Nacickaitė, tel.: 396206;

sekretorė Eglė Šimkevičiūtė, tel.: 396666

Spausdino "Biznio mašinų kompanijos" spaustuvė. 8 leid. apsk. I. Tiražas 500 egz.

Plenariniai posėdžiai

2000 m. gegužės 11 d.
(ketvirtadienis)

RYTINIS PLENARINIS POSĖDIS

• Posėdžio pirmininkas informavo, kad Respublikos Prezidentas gražino Seimui pakartotinai svarstyti Protekcinį (apsaugos) priemonių įstatymą. Svarstymas Seimo plenariniame posėdyje – 2000 05 16.

Priimti įstatymai

–Sveikatos sistemos įstatymo 80 straipsnio pakeitimo įstatymas. Balsavo: už–74, prieš–0, susilaikė 3.

–Sveikatos sistemos įstatymo 55 straipsnio pakeitimo įstatymas. Balsavo: už–62, prieš–0, susilaikė 1.

–Vaistų įstatymo 11 straipsnio pakeitimo įstatymas. Balsavo: už–68, prieš–0, susilaikė 1.

–Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Latvijos Respublikos Vyriausybės sutarties dėl skrydžių informacijos regiono nustatymo ratifikavimo įstatymas. Balsavo: už–68, prieš–0, susilaikė 0.

Dvišalė sutartis dėl skrydžių informacijos regiono nustatymo pasirašyta 1998 m. balandžio 15 d. Rygoje.

Sutartis reglamentuoja skrydžių valdymą oro erdvėje virš atviro Baltijos jūros: Lietuva, vadovaudamasi Pasiūlymu dėl pataisos Europos oro navigaciniame plane, deleguoja Latvijos Respublikai atsakomybę už skrydžių valdymą H64 maršrute.

–Protokolo, pakeičiančio 1957 m. rugsėjo 30 d. Europos sutarties dėl pavojingų krovinių tarptautinio gabenimo keliais (ADR) 1 straipsnio "A" punktą, 14 str.1 dalį ir 14 str.3 dalies "B" punktą ratifikavimo įstatymas. Balsavo: už–64, prieš–0, susilaikė 0.

–Pramoninio dizaino įstatymo 5 straipsnio pakeitimo įstatymas. Balsavo: už–49, prieš–0, susilaikė 1.

Įstatymai, Respublikos Prezidento gražinti Seimui pakartotinai svarstyti

Kaip žinoma, 2000 05 04 Respublikos Prezidento patarėjas – Teisės departamento vadovas A.Abramavičius – pristatė Seimui Respublikos Prezidento dekretus (2000 04 26, Nr.857 ir Nr.858), kuriais Prezidentas gražino Seimui pakartotinai svarstyti du įstatymus: Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 14 straipsnio papildymo įstatymą (2000 04 13, Nr.VIII–1629) ir Švietimo įstatymo 15 straipsnio papildymo ir 41 straipsnio pakeitimo įstatymą (2000 04 13, Nr.VIII–1630).

Šiuose įstatymuose Seimas buvo įtvirtinęs nuostatą, kad tradicinių religinių bendruomenių ir bendrijų švietimo ir ugdymo įstaigos, suteikiančios valstybinio standarto bendrąjį išsilavinimą, yra finansuojamos ir išlaikomos iš biudžeto, skiriant biudžeto lėšų tiek pat, kiek ir atitinkamo tipo valstybės ar savivaldybių švietimo įstaigoms.

Respublikos Prezidentas nurodė, kad abu įstatymai gražinami Seimui pakartotinai svarstyti, nes 2000 m. valstybės ir savivaldybių biudžetu-

se nėra numatytos lėšos, reikalingos šiems įstatymams įgyvendinti. Todėl Prezidentas pasiūlė, kad abu įstatymai įsigaliojotų 2001 m. rugsėjo 1 dieną.

Seimui šiuos įstatymus pakartotinai svarstant, kilo daug karštų diskusijų, kuriose išsakyta įvairių, dažnai visiškai prieštaringų, nuomonių.

Nemažai parlamentarų siūlė abu Seimo jau priimtus įstatymus priimti antrą kartą *be Respublikos Prezidento pataisų*. Seimo Pirmininkas atkreipė dėmesį, kad Prezidentas neprieštarauja įstatymų esmei, tik siūlo vėlesnę jų įgyvendinimo datą. Tačiau, Seimo Pirmininko nuomone, įstatymo įgyvendinimo atidėjimas pratęstų minėtų švietimo bei ugdymo įstaigų "diskriminaciją metams". Už paramą Prezidento siūlymams kalbėjęs parlamentaras P.Gylis teigė, kad būtina griežtai laikytis priimto 2000 m. biudžeto įstatymo, kuriame lėšų, tradicinių religinių bendruomenių mokykloms finansuoti, nėra numatyta.

Po kelių balsavimų Seimas priėmė abu įstatymus su Respublikos Prezidento V.Adamkaus pataisomis:

–Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 14 straipsnio papildymo įstatymas. Balsavo: už–44, prieš–14, susilaikė 9. Įstatymas įsigalioja 2001 m. rugsėjo 1 dieną.

–Švietimo įstatymo 15 straipsnio papildymo ir 41 straipsnio pakeitimo įstatymas. Balsavo: už–47, prieš–7, susilaikė 9. Įstatymas įsigalioja 2001 m. rugsėjo 1 dieną.

Padaryta priėmimo pertrauka

–Kompensacinių miltų įstatymo projekto Nr.P–2352(3).

–Biomedicininį tyrimų etikos įstatymo projekto Nr.P–2235(2).

Pritarta po svarstymo

–Investicijų įstatymo 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr.P–2385(2)

–Centrinės kredito unijos įstatymo projektui Nr.P–2072(3).

–Kredito unijų įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr.P–2073(3).

–Gyventojų indėlių draudimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr.P–2074(3).

–Juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymo 8 straipsnio papildymo įstatymo projektui Nr.P–2075(3).

–Specialiųjų tyrimų tarnybos statuto projektui Nr.P–2412(2).

–Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo įgyvendinimo įstatymo projektui Nr.P–2413(2).

–Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 5 straipsnio papildymo įstatymo projektui Nr.P–2414(2).

–Atostogų įstatymo 2 straipsnio papildymo įstatymo projektui Nr.P–2415(3).

–Pabėgėlių Lietuvos Respublikos statuso įstatymo pakeitimo įstatymo projektui Nr.P–2386(2).

–Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr.P–2501(2).

Atmestas projektas

–Baudžiamojo kodekso 201(1) straipsnio papildymo įstatymo projektas Nr.P–2416.

Pateikti projektai

–Seimo narys **K.Skrebyš** pateikė Alkoholio kontrolės įstatymo 21

straipsnio 4 dalies pripažinimo netekusia galios įstatymo projektą Nr.P–2492, kurio tikslas – **naujai reglamentuoti alkoholio produktų realizavimo bei prekybos jais tvarką.**

Pranešėjas tvirtino, kad Alkoholio kontrolės įstatymo 21 straipsnio 4 dalies nuostata, leidžianti prekiauti alkoholiniais gėrimais tik nuo 11 valandos iki kitos dienos 6 valandos ryto, didina nelegalią, o taip pat falsifikuotų alkoholinių gėrimų realizaciją. Lietuvos biudžetas, anot Seimo nario **K.Skrebio**, netenka pajamų, kurias dėl neloğiško draudimo pasisavina nelegalūs pardavėjai. **Todėl projekto iniciatorius siūlo šį draudimą panaikinti.** (Analogišką įstatymo projektą prieš keletą mėnesių teikė Centro sąjungos narė Jūratė Matekonienė. Tuomet įstatymas nebuvo priimtas).

Projektui po pateikimo pritar-ta, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Ekonomikos komitetas.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 05 23.

–Seimo narys **A.Kašėta** pateikė Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio pakeitimo įstatymo projektą Nr.P–2493.

Galiojantis Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas nustato, kad Nacionalinio saugumo strateginio planavimo grupė, sudaryta iš nacionalinio saugumo problemų ekspertų, veikia kaip sudėtinė Vyriausybės patarėjų institucijos dalis. Be to, pagal galiojantį įstatymą šios ekspertų grupės narius (specialius patarėjus) skiria Vyriausybė. Pranešėjo teigimu, minėtos įstatymo nuostatos prieštarauja Vyriausybės įstatymui, nustatančiam, jog Vyriausybės patarėjus skiria Vyriausybės sekretorius, o ne Vyriausybė. **Projekto iniciatoriai siūlo, kad specialių ekspertų grupė būtų ne sudėtinė Vyriausybės patarėjų institucijos dalimi, bet veiktų kaip Vyriausybės departa-**

mentas. Taip pat ši grupė turėtų bendradarbiauti ne tik su VSD ir KAM, bet ir su URM bei kitomis suinteresuotomis institucijomis. Be to, siūloma nustatyti, kad ekspertų grupė “ne dalyvauja ilgalai-kių valstybinių saugumo stiprinimo programų projektų rengime, bet **yra tiesiogiai atsakinga už šių projektų rengimo koordinavimą**”.

Seimo narys **A.Kašėta** atkreipė dėmesį, kad nepriėmus šio įstatymo, galima tikėtis neigiamų pasekmių, kadangi **iki šiol valstybė “neturi visaapimančios, kryptingos ir finansiškai pagrįstos strategijos, užtikrinančios valstybės nacionalinį saugumą bei integraciją į NATO**”.

Projektui po pateikimo pritar-ta, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 15.

–Seimo narys **A.Sakalas** pateikė Prokuratūros įstatymo 11 straipsnio 3 ir 5 dalių pakeitimo įstatymo projektą Nr.P–2483.

Pagal šiuo metu galiojantį įstatymą Generalinį prokurorą skiria ir atleidžia Seimas Teisės ir teisėtvarkos komiteto teikimu. **A.Sakalas** siūlo pakeisti įstatymą ir nustatyti, kad **Generalinį prokurorą septyneriems metams skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas.** Projekto iniciatoriaus žodžiais, pakeitus įstatymą “prokurorai galės nesidairydami į politikus vienodai taikyti įstatymus visiems Lietuvos piliečiams, nepriklausomai nuo jų rango ar užimamos padėties visuomenėje”.

Dauguma parlamento narių šiai nuomonei nepritarė ir projektą atmetė. (Prieš pusmetį analogišką įstatymo projektą teikė Centro frakcijos narys **V.Čepas**).

–Krašto apsaugos ministras **Č.V.Stankevičius** pateikė Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo įgy-

vendinimo įstatymo 1 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr.P-2489.

Projektui po pateikimo pritarta, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 15.

VAKARINIS PLENARINIS POSĖDIS

Priimtas įstatymas

–**Biomedicininį tyrimų etikos įstatymas.** Balsavo: už–41, prieš–0, susilaikė 0.

Pritarta po svarstymo

–Valstybės pagalbos ūkio subjektams kontrolės įstatymo projektui Nr.P-2445(3).

–Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pakeitimo ir įstatymo “Dėl valstybės valdžios bei valdymo institucijų, savivaldos institucijų, valstybės ir savivaldybės įmonių, įstaigų ir organizacijų nenaudojamo ilgalaikio materialiojo turto nurašymo” pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektui Nr.P-2311(3).

Padaryta svarstymo pertrauka

–Rinkliavų įstatymo projekto Nr.P-2409(3).

Pateikti projektai

–Teisingumo ministras **G.Balčiūnas** pateikė Laikinają teismo antstolių įstatymo projektą Nr.P-2499 ir Laikinojo teismo antstolių

įstatymo įgyvendinimo projektą Nr.P-2500.

Projekto Nr.P-2499 tikslas – pasiruošti teismo antstolių kontorų institucinei reformai.

Iniciatorių teigimu, laikinasis įstatymas turėtų galioti, kol, įgyvendinant teismo antstolių kontorų institucinę reformą, būtų priimtas Antstolių įstatymas, kuris apibrėžtų antstolius, kaip savarakiškai veikiančius ir profesines paslaugas teikiančius asmenis.

Įstatymo projekte siūloma **sugriežtinti kvalifikacinius reikalavimus asmenims, siekiantiems tapti teismo antstoliais.** Padidintas amžiaus cenzas, numatyta, jog teismo antstoliais galėtų tapti aukštąjį teisinį išsilavinimą turintys nepriekaištingos reputacijos asmenys. Teikiama Laikinojo teismo antstolių įstatymo įgyvendinimo įstatymo projekte (Nr.P-2500) numatomas šešerių metų pereinamasis laikotarpis, per kurį dirbantys teismo antstoliai galėtų įgyti reikiamą teisinį išsilavinimą.

Laikinajame teismo antstolių įstatymo projekte reglamentuojami teismo antstolių kontoros veiklos administravimo klausimai, numatomas periodiškasis vyresniųjų teismo antstolių, jų pavaduotojų ir teismo antstolių tarnybinės veiklos vertinimas, reglamentuojamos tarnybinių nuobaudų rūšys, jų skyrimo pagrindai ir tvarka.

Projekte aptartos Lietuvos teismo antstolių asociacijos teisės bei įgaliojimai, numatyti Teisingumo ministerijos bendradarbiavimo su šia organizacija priemonės ir būdai.

Projekto iniciatorių teigimu, nuo 2001 m. sausio 1 d. turėtų būti skiriamos papildomos valstybės biudžeto lėšos teismo antstolių, atliekančių tarnybines pareigas, veiksmais padarytos žalos atlyginimui bei teismo antstolių kontorų atskyrimui nuo apylinkių teismų. 2001 m., anot projekto iniciatorių, teismo antstolių kontoroms prie apylinkių teismų turėtų būti skirta 12 588 000 litų.

Projektams Nr.P-2499 ir Nr.P-2500 po pateikimo pritarta, nutarta pradėti jų svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Teisės ir teisėtvarkos komitetas, papildomu – Valstybės valdymo ir savivaldybių.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 22.

Piliečių iniciatyvinės grupės teikiamas projektas

2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 2 priedėlio pakeitimo projektas (Nr.P-2454).

Projekte siūloma pakeisti 2000 metų valstybės ir savivaldybių biudžeto įstatymą, sumažinant išlaidas krašto apsaugai 147700 tūkst.Lt ir padidinant išlaidas švietimui (aukštajam mokslui) 52700 tūkst. Lt bei savivaldybėms dotacijas švietimui 95000 tūkst.Lt.

Seimas nutarė projektą perduoti svarstyti Seimo komitetams. Pagrindinis komitetas – Biudžeto ir finansų.

VYRIAUSYBĖS VALANDA. Ministras Pirmininkas A.Kubilius ir kiti Vyriausybės nariai atsakė į Seimo narių klausimus

/Stenograma/

PIRMININKĖ R.JUKNEVIČIENĖ. Pradedame Vyriausybės valandą. Kaip įprasta, pirmajam žodį paklausti suteikiu opozicinės frakcijos seniūnui Č.Juršėnui.

Č.JURŠĖNAS. Dėkoju, gerbiamoji posėdžio pirmininke. Pagal tradiciją mano klausimas gerbiamajam premjerui. Gerbiamasis Ministras Pirmininke, pasklido žinios, kad Lietuvos mokytojai žada plačiai streikuoti, nes yra nepaten-

Seimo narės Rūta Rutkelytė ir Jūratė Matekonienė

kinti esama padėtimi, ypač prastu finansavimu, na, vadinkim plačiau, valstybės nesirūpinimu mokyklomis, švietimu. Ar žada Vyriausybė imtis skubių prevencinių priemonių, ar lauks streiko, o po to dar kartą didvyriškai gesins dar vieną gaisrą?

A.KUBILIUS. Gerbiamieji kolegos, turbūt mes visi suprantame, kad iš tikrųjų finansinių problemų valstybės gyvenime dar yra pakankamai. Tos problemos ateina iš pereinamųjų metų, nes per pirmąjį ketvirtį iki gegužės mėnesio stengėmės likviduoti išsiskolinimus už praėjusius metus. Ekonomika po truputį atsigauna, tačiau įplaukos į biudžetą dar nėra tokios, kokias mes norėtume matyti. Todėl iš tikrųjų kai kuriose srityse yra šiek tiek sunkiau, negu mes visi norėtume. Tačiau norėčiau pažymėti, kad mokytojų atlyginimus daugiausia finansuoja ir juos išmoka savivaldybės, kurių dauguma po paskutinių savivaldybių rinkimų, kaip jūs žinote, yra šiek tiek kitos politinės orientacijos, ir aš tikiuosi...

Č.JURŠĖNAS. Ir Vyriausybė neduos pinigų.

A.KUBILIUS. ...aš tikiuosi, kad politinė orientacija tikrai nepa-

kenks rūpintis Lietuvos žmonių, taip pat ir mokytojų interesais. Būtų labai negerai, jeigu prieš Seimo rinkimus būtų pradėta spekuliuoti savo teisėmis savivaldybėse ir tokiu būdu kurti socialines problemas, ir kelti neramumus Lietuvoje. Iš tikrųjų yra keletas savivaldybių, kuriose yra susidariusios specifinės problemos, tarp jų ir Rokiškio savivaldybė. Aš tikiuosi, kad Rokiškio savivaldybė išnaudos visas savo galimybes ir išspręs mokytojų atlyginimų problemas. Mes linkę visom galimybėm, kokias tik turi valstybė, padėti Rokiškio savivaldybei taip pat kaip ir galbūt kai kurioms kitoms specifinėms savivaldybėms, ar tai būtų Telšių, ar dar kuri nors, ieškoti galimybių, kaip spręsti šias problemas. Tačiau visų pirma savivaldybės turi imtis visų veiksmų, kad atlyginimai būtų išmokami laiku.

Č.JURŠĖNAS. Ačiū. Aš norėjau...

PIRMININKĖ. Ponas Č.Juršėnas kaip visada nori patikslinti. Prašau.

Č.JURŠĖNAS. Taip, pagal Statutą. Gerbiamasis premjere, ypač dėkoju už tą baigiamąją pastabą, kadangi, kaip žinot, šitos naujosios savivaldybės perėmė pakankamai

liūdną palikimą ir negauna to, kas joms priklauso, taip pat ir iš Vyriausybės numatytų dotacijų. Tai jeigu jūs iš tikro, kaip pasakėt, kad ne tikrai versit bėdą savivaldybėms, jums priklauso, jūs ir bėdokite, bet jeigu vykdysit ir savo pareigą, kas numatyta pagal įstatymą, ir ieškosit kitų galimybių, gal išties galima bus sušvelninti situaciją. Linkiu jums sėkmės.

A.KUBILIUS. Ačiū, gerbiamasis kolega, aš tikiuosi, kad savivaldybės taip pat nevers bėdos vien tikrai ant Vyriausybės. Ypač tos savivaldybės, kurios vadovaujamos yra jūsų partijos narių.

Č.JURŠĖNAS. Ten kol kas kaip tik ir nestreikuoja.

A.KUBILIUS. ...sutariam. Ačiū.

R.RUTKELYTĖ. Gerbiamasis premjere, norėčiau jūsų paklausti dviejų tarpusavyje susijusių klausimų. Pirmas. Tautinių mažumų atstovai sunerimę dėl Tautinių mažumų departamento naikinimo. Aš norėčiau paklausti jų vardu, ar tikrai taip yra, t.y. ar tikrai naikinamas tas departamentas. Ir jei minėtas departamentas bus panaikintas, kas kuruos arba užsiims tautinių mažumų klausimais valstybės lygiu? Antras klausimas, kiek...

PIRMININKĖ. Atsiprašau, bet po vieną galima klausti.

R.RUTKELYTĖ. Labai trumpas ir tikrai susijęs su tuo. Kiek žinau, Tautinių mažumų įstatymo galiojimas yra pasibaigęs, o apie naują įstatymo projektą sklendo įvairiausių gandų. Klausimas: kas ketinama ar daroma šiuo klausimu, t.y. apie tą projektą? Ačiū.

A.KUBILIUS. Na, į antrą klausimą aš sunkiai galiu jums atsakyti, kadangi, man atrodo, jog įstatymas kaip veikė, taip ir veikia. Aš, tiesą sakant, nežinau, kokios problemos gali būti dėl jo veikimo. Bet aš tą galėčiau pasitikrinti ir jums atsakyčiau. Aš manau, kad mūsų teisinė bazė, reguliuojanti tautinių mažumų teises, yra tikrai pačio aukščiausio šiuolaikinio lygio, pa-

čio europietišiausio lygio ir tikrai mes čia neturime kokių nors didesnių problemų. Dėl Tautinių mažumų departamento. Aš turiu pasakyti, kad mes artimiausiu metu svarstysime, turbūt kitą savaitę, Saulėlydžio komisijos pasiūlymus dėl institucijų, kurios yra prie Vyriausybės, pertvarkymo, dėl jų pavaldumo pertvarkymo ir jų reorganizavimo. Tų pasiūlymų yra tikrai pakankamai daug, ir aš taip galėčiau pavadinti, jog pakankamai revoliucinių. Tai man tikrai džiugu, kad komisija duoda tokius tikrai aiškiai matomus rezultatus ir pasiūlymus. Bet, kaip paprastai, revoliucinius pasiūlymus mes svarstom labai atidžiai, ir aš sakčiau, kad ir **tautinės mažumos neturėtų būti labai sunerimusios dėl ateities.**

D.PPAUKŠTĖ. Gerbiamasis premjere, aš, ko gero, pasakysiu jums taip pat naujieną – “Sodros” direktorius V.Kunca šalių susitarimu, bet jūsų iniciatyva atleistas iš pareigų. Tokia traktuotė, pasirodžiusi šiandien “Lietuvos aide”, kalba apie tai, kad jis atleistas dėl vis didėjančio deficito ir dėl to, kad “Sodra” nežino, ko imtis. Man šios problemos traktavimas rodo kitą vaizdą. Ir atrodo, kad pati Vyriausybė nežino, ką daryti, nes iki šiol pragmatišką Vyriausybės politiką keičia ne kokia nors kita, o populistinė, imituojanti audringą jos veiklą ir rūpestį. Visos kaltės dėl ekonominės šalies padėties suversotos iešmininkui. Tai įrodymas to. Prieš savaitę iš šios vietos kalbėjo ministrė I.Degutienė, aiškino labai tragišką socialinio draudimo srities padėtį: vienas dirbantysis uždirba pensiją vienam pensininkui. Prie viso to reikia...

PIRMININKĖ. Jau daugiau kaip minutė! Reikia klausti.

D.PPAUKŠTĖ. Gerai. Gerbiamasis premjere, toks klausimas: kokios tikrosios pono V.Kuncos atleidimo priežastys? Ar dėl to, kad ponas V.Kunca pradėjo mokėti naujiems pensininkams pensijas pagal realias draudžiamąsias pajamas ir kas yra jo įpėdinis?

A.KUBILIUS. Tai, gerbiamasis kolega, jūs šiek tiek suklydote. Situacija yra visiškai aiški. Antradienį įvyko pasitarimas mano kabinete dėl situacijos “Sodroje”, kuri tikrai nėra pati geriausia. Ir, deja, turėjom konstatuoti, kad per mėnesį po mūsų paskutinio pasitarimo nelabai kokių nors veiksmų aiškesnio plano buvo parengta. Mes paprašėme “Sodros” vadovo, kuris atsako už šios institucijos veiklą, iki pirmadienio pateikti aiškių veiksmų ir iniciatyvų planą, ką “Sodros” vadovybė rengiasi daryti, kad situacija būtų pakeista į geresnę pusę. “Sodros” vadovas apsisprendė ir šiandien iš ryto ministrėi I.Degutienei pateikė pareiškimą prašydamas atleisti jį iš pareigų. Ministrė pagal įstatymo nustatytą tvarką priėmė šį pareiškimą ir pateikė jį Vyriausybei, kuri pagal įstatyme numatytą tvarką artimiausiu metu svarstys šį pareiškimą. Štai ir viskas, kas įvyko. Šiuo atveju aš negalėčiau sutikti, kad mano iniciatyva yra atleistas “Sodros” vadovas. Bet aš manau, kad **“Sodrai” reikia naujų iniciatyvų, naujų idėjų, daug energingesnių... ir, ko gero, pakeitimai tikrai yra reikalingi ir naudingi.** Bet galbūt mano žodžius galėtų papildyti ir ministrė I.Degutienė.

I.DEGUTIENĖ. Ačiū. Iš tikrųjų po antradienio pasitarimo šiandien iš ryto “Sodros” direktorius V.Kunca atnešė man atsistatydinimo pareiškimą, prašydamas jį atleisti iš pareigų. Ir, kaip premjeras sakė, pagal įstatymo numatytą tvarką aš jo pareiškimą priėmiau ir po pokalbio su ponu V.Kunca aš priėmiau sprendimą tą pareiškimą teikti Vyriausybei ir priimti sprendimą Vyriausybei dėl jo atleidimo. Kadangi pagal Darbo sutarties įstatymą galimas atleidimo būdas yra šalių susitarimu, mes susitarėm atleisti jį išmokant vieno vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio išėtinę pašalpą. Kadangi ką tikrai įvyko ir spaudos konferencija šiuo klausimu, yra labai didelis susidomėjimas visų žurnalistų, ir buvo už-

duotas klausimas, ar direktoriaus atleidimas išspręs “Sodros” biudžeto deficitą. Be abejo, **būtų naviu galvoti, kad vien direktoriaus atleidimas tai išspręs, tačiau įmokų administravimo ir įmokų išieškojimo kontrolės prasme dalinis pagerėjimas turėtų įvykti.** Ponas D.Paukštė teisybė – yra objektyvi situacija, t.y. ir didelis nedarbas, ir sumažėjęs vidutinis darbo užmokestis, ir sumažėjęs dirbančiųjų skaičius. Tai yra objektyvūs duomenys. Be abejo, ekonomikos pagerėjimo požymių šiandien yra, tačiau “Sodra” tai gali pajusti tikrai po mėnesio kito. Taigi ponas V.Kunca pats priėmė tokį sprendimą.

J.D.SADEIKIENĖ. Vidaus reikalų ministro nematau, tai prašysiu gal premjerą atsakyti. Žinome, kad Vyriausybės posėdyje nutarta įgalioti Vidaus reikalų ministeriją įsteigti gyventojų registro tvarkymo įstaigą – gyventojų registro tarnybą. Numatoma, kad bus sujungtos dvi iki šiol veikiančios gyventojų registro duomenų bazės... Statistikos departamento bei Vidaus reikalų ministerijos. Prašyčiau jūsų pasakyti, kada bus galima atsakyti privalomojo gyventojų registracijos spaudu pase? Ačiū.

A.KUBILIUS. Gerbiamieji kolegos, ta problema ne vieną kartą buvo nagrinėta ir Seimui buvo teikiami įstatymų projektai, kuriuose buvo numatytas gyvenamosios vietos deklaravimo tvarkos įgyvendinimas, taip pat buvo diskutuojama su Prezidentu. Seimas priėmė atitinkamą sprendimą, kuris bus įgyvendintas. Viena iš to sprendimo įgyvendinimo priemonių ir yra gyventojų registro įstaigos įkūrimas vienijant tas įstaigas, kurios iki šiol veikė atskirai, ar tai būtų Vidaus reikalų ministerija, ar Civilinės metrikacijos biuras, ar Statistikos departamentas. Aš dabar negalėčiau pasakyti konkrečiai, kada mums pavyks įgyvendinti naują sistemą, kuri reikalauja ir pakankamai didelių investicijų, todėl tik dėl pinigų stokos ir buvo atidedama tam tikram laikui, bet aš ma-

nau, kad mes ieškosime ir rasime būdų tai įgyvendinti pačiu efektyviausiu būdu. Sprendimai jau yra daromi, kaip matote.

J.OLEKAS. Aš norėčiau kreiptis į Ministrą Pirmininką. Viename iš neseniai įvykusių Vyriausybės posėdžių jūs pažadėjote atkreipti dėmesį į naujai susikūrusių savivaldybių situaciją, ir mes kalbėjome apie panaikintą Marijampolės rajono savivaldybę. Savivaldybių reikalų ministerija paskyrė lėšas, bet tikslai įsikurti ir visoms po lygiai. Situacija, kuri susidarė naikinant Marijampolės savivaldybę, buvo kitokia, nes dalis žmonių neteko darbo, ir mes tada kalbėjome apie galimas papildomas finansines lėšas tų atleidžiamų žmonių išieitinėms pašalpoms išmokėti.

Tačiau aš norėčiau dar atkreipti premjero dėmesį į situaciją Rokiškyje. Čia išsiskolinimas savivaldybėms siekia per 20 mln., švietimo darbuotojams – per 4 mln. Kiek žinau, meras, atvykęs į Vyriausybę, taip ir nepasiekė premjero, o į laiškus buvo atsakyta formaliai: sprendžia savivaldybė. Ar galėtume suremti pečius, kaip jūs čia sakėte, kad ne tik savivaldybės jėgomis, ne tik Vyriausybės, bet kartu tą problemą išspręstume ir susitartume, kad jūs surengtumėte tų reikalų aptarimą, kad tie klausimai kitos savaitės pradžioje kartu su ministrais būtų išspręsti?

A.KUBILIUS. Dėl naujų savivaldybių aš paprašysiu atsakyti galbūt ministro J.Rudalevičiaus. Dėl to, kad Rokiškio meras manęs nepasiekė, aš pirmą sykį tai išgirdau, ir aš prašyčiau ir jūsų pagalbos, kad merai būtų informuojami, kad prieš atvažiuojant į Vyriausybę ir norint susitikti, reikia gal paskambinti ir suderinti valandą. Aš tik tiek galiu pasiūlyti.

J.OLEKAS. Būtinai perduosiu, premjere.

J.RUDALEVIČIUS. Dėl lėšų skyrimo naujoms Kalvarijos ir Kazlų Rūdos savivaldybėms. Žinoma, buvo prašoma didesnių sumų. Tačiau tos sumos, nors jos ir lygios

(po 300 tūkst. plus 65 tūkst.), buvo suderintos su laikinąja administracija. Buvo nuvykusi komisija iš Vyriausybės kanceliarijos, iš Valdymo reformų ministerijos, iš Savivaldybių asociacijos ir buvo sutarta, kad iš pradžių tokių sumų pakaks, nes kitų galimybių tikrai nebuvo. Visoms naujoms savivaldybėms mes sugebėjome paskirti 2 mln. Iš jų, kaip jūs žinote, gerbiamasis Seimo narys, 365 tūkst. – Kazlų Rūdai ir 365 tūkst. – Kalvarijai. Žinoma, ne aš turbūt turiu šitą dalyką sakyti, bet jeigu kokia nors avarinė situacija dabar iškilų, galbūt kokių nors galimybių dar atsirastų, bet tai būtų ne anksčiau nei antrą pusmetį.

J.OLEKAS. Ministre, aš noriu patikslinti. Tos lėšos buvo skirtos tikslinėms – įsikurti, bet jų nebuvo galima panaudoti išieitinėms pašalpoms išmokėti. Ten buvo kalbama apie tą specifinį dalyką, kad panaikinus reikia papildomų lėšų išieitinėms pašalpoms išmokėti.

J.RUDALEVIČIUS. Kol kas tokių galimybių dabar nėra. Kadangi buvo nuspręsta, kad steigiant naujas savivaldybes biudžetas bus dalijamas neskiriant papildomų lėšų, t.y. viena dvyliktoji kiekvienam mėnesiui, tai šiuo metu mes tikimės, kad tų išieitinių pašalpų gal neprireiks, nes kiekvienam darbuotojui yra pasiūlyta alternatyvi darbo vieta pagal mūsų priimtą tvarką, ir mes tikimės, kad reikės tiksliai minimumo, o galbūt ir ne.

K.KUZMINSKAS. Aš norėjau paklausti ūkio ministro, tačiau kadangi nėra, tai teks atsakyti premjerui. Į mane kreipėsi Vilniaus akcinės bendrovės “Skaitek”, “Kuro aparatūra”, Vilniaus “Sigma” ir kitų metalo darbuotojų profesinių sąjungų vadovai, reikšdami Vyriausybei priekaištus, kad ji, turėdama tose įmonėse akcijų, nesirūpina atgauti skolų už parduotą produkciją iš NVS šalių. Juk tai yra faktiškai ir valstybės pinigai. Kaip jūs galvojate padėti išspręsti šią problemą? Aš jums įteiksiu konkretų raštą. Ačiū.

A.KUBILIUS. Visų pirma aš norėčiau pasakyti, kad ūkio subjektai, net ir tie, kuriuose ir valstybė turi akcijų, yra savarankiški ūkio subjektai ir savo ūkinę veiklą turi tvarkyti visai savarankiškai. Jeigu jų vadovai negali tinkamai vadovauti įmonei, turi būti keičiami vadovai, bet ne Vyriausybė turi priimti konkrečius sprendimus, kaip geriau tai įmonei plėtoti savo verslą.

Dėl skolų atgavimo iš konkrečių Rusijos objektų visų pirma turi rūpintis patys mūsų ūkio subjektai. Jie turi sudaryti tokias sutartis, kad galėtų teisine tvarka išieškoti skolas. Mes galime paraginti ieškoti galimybių, tačiau aš įsitikinęs, kad tai yra praktiškai neturintis didesnės perspektyvos kelias. Juk ir Rusijos valstybėje, Rusijos Federacijoje, ūkiniai subjektai yra savarankiški. Ir aš nelabai įsivaizduoju, kokių žingsnių gali imtis Rusijos Vyriausybė, kad priverstų vieną ar kitą ūkio subjektą išmokėti savo skolas. Aš manau, profsąjungos turi visų pirma reikalauti, kad tų įmonių vadovai patys labiau stengtųsi bandyti susigrąžinti skolas.

J.LISTAVIČIUS. Norėčiau paklausti Ministrą Pirmininką. Dėl savivaldybių biudžeto pajamų plano nevykdymo dalis savivaldybių siūlo tikslinti savivaldybėms Pajamų skaičiavimo metodikos įstatymą. Ar nagrinėjamas toks klausimas Vyriausybėje? Ačiū.

A.KUBILIUS. Yra svarstomas ir Seimui yra pateiktas visas Biudžetinės sandaros naujasis įstatymas. Kaip bus daroma su Savivaldybių biudžetų metodikos įstatymu, man sunku būtų pasakyti, mes turėsime galimybių susitikti su nauja Savivaldybių asociacija. Klausimai turbūt yra tikrai aktualūs, jie kiekvienais metais yra svarstomi. Bet aš paprašyčiau finansų viceministrės, gal ji galėtų konkrečiau pasakyti. Ponia V.Latvienė.

V.LATVIENĖ. Pirmiausia reikėtų (mes kalbėjome dar ir su Biudžeto departamentu) ir su Savival-

dybių asociacija šnekėti. Iš principo yra neteisingai skaičiuojamos pajamos, kai imama po 1/12 pajamų. Niekada taip nebūna, kad pajamos pasiskirstytų tolygiai. Ir jei-gu šiandien mes pažiūrėtume kelių metų dinamiką, kaip plaukia ypač fizinių asmenų pajamų mokestis, tai šiandien savivaldybių biudžetas savo planą būtų įvykdęs 100,8%. Bet skaičiuojant iš tos 1/12, išeina, kad jie planą įvykdė tik 90,9%. Iš tiesų čia yra daugiau metodikos klausimas ir prie šito reikia grįžti, kad jos teisingai planuotų savo piniginius srautus.

A.MATULAS. Klausimas gerbiamajam premjerui. Pasvalio rajono naujoji savivaldybės taryba, kurios daugumą sudaro LDDP, Valstiečių ir Naujosios sąjungos atstovai (meras yra Naujosios sąjungos atstovas), šluote nušlavė visus seniūnus. Prieš tai kai kuriems Valstiečių partija pasiūlė pereiti į jų partiją kaip ultimatumą, tačiau kadangi nė vienas neperėjo, visi buvo nušluoti. Kompensacijoms jiems buvo išmokėta per 100 tūkst. Lt. Atleisti visi kontrolieriai, nors tikrai labai gerai dirbo krikščionių demokratų kontrolierė. Seime dažnai girdime Č.Juršėną sakant, kad Seime taikomas buldozerio metodas, bet taip, kaip dirba rajono savivaldybė, yra dvigubo buldozerio metodas. Taip pat iš opozicijos dažnai girdime, kad kontrolieriai turėtų būti opozicijos atstovai. Deja, buvo paskirti savi žmonės. Netgi balsuojant už Savivaldybių asociacijos suvažiavimo atstovus (pagal įstatus turi būti deleguotas vienas opozicijos, kitas – pozicijos atstovas), buvo nubalsuota ir atstovais...išrinkti du opozicinės partijos atstovai. Kaip jūs manote, gerbiamasis premjere, ar tai nėra demokratijos saulėtekis kai kuriose savivaldybėse, ir ar nemanote, jog tai yra nereikalingas lėšų švaistymas brutaliai atleidžiant visus seniūnus?

PIRMININKĖ. Jūs turėjote galvoje saulėlydį? Prašom, pone premjere.

Seimo nariai Albertas Šimėnas, Kazimieras Kuzminskas, Arimantas Juvencijus Raškinis

Seimo nariai Stasys Malkevičius, Antanas Matulas

Seimo nariai Vaclovas Lapė, Kęstutis Jakelis

A.MATULAS. Saulėlydį.

A.KUBILIUS. Kai kurioms partijoms atrodo, kad tai yra saulėtekis. Aš tikrai manyčiau, kad būtų labai gerai, kad naujosios savivaldybės ir jų vadovybės rūpintųsi visų pirma bendruomenės reikalais, o ne kaip susidoroti su konservatoriais. Man atrodo, kad tas laikas per dešimt mūsų nepriklausomybės metų turėtų būti praėjęs, kai pirmas ir pagrindinis uždavinys paėmus valdžią yra susitvarkyti su oponentais. Aš tikrai manyčiau, ir kalbant apie seniūnus, iš tikrųjų tenka apgailestauti, kad labai dažnai seniūnų atleidimas ir naujų seniūnų paskyrimas yra daromas visiškai nesitarant su vietos bendruomene. **Aš manau, kad mes iš tikrųjų padarėm klaidą. Aš prieš savivaldybių rinkimus pats siūliau (tačiau turbūt ne per daug aktyviai) padaryti įstatymo pataisą ir seniūnus, ypač kaimiškuose rajonuose, rinkti tiesioginiuose rinkimuose.** Taip pat įrašyti į įstatymą, kad būtų renkami kaimų, atskirų kaimų, visuomeniniai seniūnai, kad iš tikrųjų kiekviena vietos bendruomenė turėtų savo lyderį, kad iš to lyderio rinkimų ar galimų klaidų, ne tą išsirinkusi ar ne taip priėmusi sprendimą, pati mokytųsi ir pati bręstų ta bendruomenė. Dabar mes norime parodyti, kad geriau žinome, kas tai bendruomenei tinka. Tai kaip mes tas bendruomenes rengiamės auginti, burti ir kurti? Aš neįsivaizduoju kaimo ateities be galimybės kaimiečių atsikurti tvirtoms bendruomenėms. Mes turime žengti tuo keliu ir nustoti daryti tas klaidas, kai bendruomenės reikalai yra totaliai politizuojami.

D.ALEKSIŪNIENĖ. Vilniaus miesto Šešėlių gatvės 24 šeimos jau dvejus metus negali išspręsti klausimo dėl apmokėjimo už skysčių buitinių atliekų išvežimą. Specialios paskirties uždaroji akcinė bendrovė "Aukštieji Paneriai" už 1 kubą skaičiuoja po 11,25 Lt, tuo tarpu Vilniaus miestas moka 0,99 centus. Iš šeimos reikalaujama mo-

kėti maždaug apie 230 Lt per mėnesį. Gyventojai kreipėsi į įvairias institucijas. Kreipėsi į tuometinį premjerą R.Paksą, kuris atsakė, kad yra susipažinęs su problema ir nesupranta, kodėl nebuvo įvykdytas jo pavedimas. Tačiau UAB "Aukštieji Paneriai" gyventojus padavė į teismą ir štai jau metai vyksta teismai, jie vis atidedami. Gegužės 15 d. vėl vyks teismas, areštuoti gyventojų butai, o klausimas nesprenžiamas. Aš norėčiau šiandien perduoti jų prašymą su įvairiais jį lydinčiais dokumentais ir paprašyti padėti išspręsti šią problemą.

O kol perduosiu, kuri nors iš ministrų praščiau atsakyti, kaip bus sprendžiamas Grigiškių miesto telefono tinklų prijungimas prie Vilniaus miesto tinklų? Ačiū.

A.KUBILIUS. Aš tik norėčiau pasakyti, kad mes, kaip ir krikščionys demokratai, savo ideologijoje remiamės labai aiškiu subsidiarumo principu. Tas problemas, kurias gali ir turi spręsti savivaldybė, jina ir turi spręsti. Šiuo atveju tai yra grynai savivaldybės problema. Aš, kaip ir jūs, tikrai galiu paskambinti Vilniaus miesto merui ir paraginti šią problemą spręsti. **Bet savivaldybė yra savarankiška ir jina visiškai atsakinga už tokių problemų sprendimą.**

O dėl Grigiškių telefono tinklų ministras R.Didžiokas galėtų pasakyti.

R.DIDŽIOKAS. Aš norėčiau pasakyti, kad tinklai bus prijungti. Vadovaujantis šiuolaikinėmis technologijomis, tai bus padaryta labai greitai. Aš čia nematau jokių problemų.

M.ŠERIENĖ. Mano klausimas kultūros ministrui. Gal ir ne visai jūsų sritis, tačiau su kultūra susijusi. Vidaus reikalų ministerijoje groja profesionalus karinis orkestras, jam šiais metais sukanka 65 metai. Tai pirmasis karinis orkestras, kuris atsikūrė nepriklausomoje Lietuvoje. Taigi jau dešimt metų, kaip jisai groja. Pernai jie buvo pakviesti į Europos konkursą ir lai-

mėjo geriausio Europoje karinio orkestro vardą. Deja, šiais metais tas orkestras naikinamas finansiškai. Ten groja profesionalūs vyrai, daugiau kaip 50 profesionalių muzikantų. Dabar jie priversti palikti tą orkestrą, nes iš 200 Lt algos vyrai tikrai negali išlaikyti šeimų. Ar kultūros ministrui neskauda širdies dėl to orkestro naikinimo ir ką reikia daryti, kad jis būtų išlaikytas?

A.BĖKŠTA. Ačiū, man širdį skauda ne tik dėl šio orkestro. Aš noriu priminti "Trimito" orkestrą, kuriam iš mūsų ministerijos nepakanka finansavimo. Jis buvo, kaip žinote, iškeltas iš Prezidentūros patalpų ir įkeltas į neparengtas patalpas, iki šiol gyvena nesuremontuose patalpose. Mums prisidėti prie dar vieno orkestro išlaikymo būtų labai sudėtinga, bet, aš manau, mes su ministru Č.Blažiu aptarsime šį reikalą ir ieškosime sprendimų. Ačiū už informaciją.

S.SLAVICKAS. Mano klausimas taip pat kultūros ministrui. Siekiant, kad Vilnius taptų Europos kultūros sostine, neseniai buvo pasirašytas ketinimo protokolas. Tai yra labai geras ir prasmingas siekis įrodant, kad Vilnius reikšmingas Europos istorijai. Gerbiamasis ministre, noriu paklausti, **kas numatoma daryti, kad Vilnius suaktyvintų žmonių kūrybinę mintį** ir ar yra šiuo metu paskelbtų Europos kultūros sostinėmis iš asocijuotų šalių miestų? Ačiū.

A.BĖKŠTA. Ačiū už klausimą. Čia, žinoma, klausimas daugiau užduodamas pačiam miestui, kaip miestas žada suaktyvinti. Dar ministras S.Šaltenis su tuometiniu meru R.Paksu yra pasirašę bendradarbiavimo sutartį, kurią mes praėjusią savaitę susitikę su meru aptarėme ir sakėme, kad tęsim tą sutartį. Mes tai darysime bendromis pastangomis. Noriu atkreipti dėmesį, kad yra Vilniaus miesto tam tikra problema, nes kaip ir daugelyje metropolijų dažniausiai sostinėje koncentruojasi nacionalinės kultūros įstaigos ir jos aptar-

nauja miesto gyventojus. Dažnai miesto kultūra nueina kiek kita linkme. Mes norėtume šią klaidą kiek ištaisyti.

O dėl asocijuotų narių, tai šalia tos programos, kurioje kalbama apie Europos kultūros sostinių programą, yra vadinamoji Europos kultūros mėnesio programa, kuri vyksta tuo pačiu metu, kai būna tie renginiai, kurie vyksta Europos kultūros sostinėse. Asocijuotos valstybės dalyvauja jų programose, kurios yra sujungiamos. Kai Kopenhaga 1996 m. buvo paskelbta Europos kultūros sostine, Vilnius dalyvavo jos renginiuose. Šiomet, kiek žinau, šioje programoje dalyvauja Ryga. Asocijuoti miestai nėra skelbiami, jie turi savarankišką programą, kuriai yra skiriami savarankiškai nedideli pinigai.

L.ANDRIKIENĖ. Mano klausimas skirtas žemės ūkio ministrui, bet jo nėra, todėl aš turiu klausti premjerą. Premjere, ar jums nekelia nerimo nepakankamas mūsų Žemės ūkio ministerijos pasirengimas panaudoti per Europos Sąjungos SAPARD programą skiriamas lėšas, šiomet apie 120 mln. litų, nes Nacionalinėje mokėjimo agentūroje, kuri sukurta prie Žemės ūkio ministerijos arba, tiksliau, pradėta kurti, viso labo dirba 12 darbuotojų, nors panašiose agentūrose, analogiškose agentūrose Estijoje ir Latvijoje darbuojasi jau daugiau nei keli šimtai žmonių? Kad Vyriausybė, kuri turėjo šiais metais skirti apie 36 mln. litų savo dalį šios programos vykdymui, yra pažadėjusi 10 mln. litų, bet ir tų nėra pervedusi. Ir daugelis kitų niuansų, kurie leidžia tvirtinti, kad mes nesame pasirengę priimti paramą, efektyviai ją išnaudoti ir rizikuojame ją iš tiesų prarasti. Taigi kaip jūs vertinate Vyriausybės institucijų pasirengimą vykdyti šią programą? Ačiū.

A.KUBILIUS. Norėčiau atsakyti, kad pasirengimas vyksta pagal planą ir nerimauti nėra didelio reikalo. Be abejo, visada galima darbus padaryti geriau ir greičiau,

tačiau jūsų žodžiuose buvo keletas netikslumų. 10 mln. litų, kurie yra numatyti SAPARD programai, yra kofinansavimas, pinigai, skirti kofinansavimui, t.y. tie pinigai bus reikalingi tada, kai ateis pinigai iš Europos Sąjungos, iš Briuselio. Šiuo metu tų pinigų nereikia ir jie negali būti naudojami vienos ar kitos mūsų institucijos plėtojimui.

Antras dalykas. Vakar Vyriausybė priėmė nutarimą, šiek tiek pakeitėm Kaimo rėmimo fondo sąmatą ir per milijoną litų skyrėme kaip tik mokėjimo agentūros plėtojimui. Noriu pasakyti, kad pagal planą mokėjimo agentūra turi būti pasirengusi akreditavimui iki spalio 1 d. Yra labai aiškūs reikalavimai iš Europos Sąjungos Komisijos, iš Briuselio, ką turime iki to laiko padaryti. Tuos darbus mes darome ir artimiausiu metu bus priimtas sprendimas dėl apskričių struktūrų pertvarkymo. Dalį žmonių, dirbančių apskričių struktūrose žemės ūkio skyriuose, perduodant, na, nenorėčiau pasakyti, kaip tai bus tiksliai juridškai ar perduodant, ar sujungiant į vieną sistemą, bet juos padarant vietiniais mokėjimo agentūros skyriais kiekviename rajone. Tokiu būdu tas žmonių kiekis, be abejo, labai greitai padidės.

Paskutinis dalykas. Aš kitą savaitę tikiuosi susitikti su komisaru F.Fišleriu ir, manau, kad mes turėsime galimybę aptarti ir klausimus, susijusius su SAPARD ir su mūsų pasirengimu.

L.ANDRIKIENĖ. Ar aš galiu papildyti savo klausimą? Noriu pasakyti, kad Vyriausybės kofinansavimas arba Vyriausybės dalis šiais metais turi būti ne 10 mln. litų, kaip jūs sakote, o 36 mln. litų. Tačiau patvirtinę tokį biudžetą, kokį mes turime, mes galime sakyti, kad išgalėjome tik 10 mln. Bet noriu atkreipti jūsų dėmesį į dar vieną problemą, į tai, kad... (Aš greitai pabaigsiu). Ūkininkai ir kiti programos lėšų naudotojai turi dalyvauti tose programose su savo lėšomis, t.y. asmeninėmis arba paskolintomis. Aš atkreipiu jū-

sų dėmesį, kad iki šiol neišspręstas kreditų garantijų klausimas ir tai iš tikrųjų taps pačia skaudžiausia, aktualiausia ir sunkiausia išsprendžiama problema realizuojant šią programą. Ačiū.

A.KUBILIUS. Aš džiaugiuosi, kad jūs taip gerai ir detalai išnagrinėjote visas problemas, tačiau norėčiau pasakyti, kad, duok Dieve, mums šiais metais sulaukti kokių nors pinigų iš Europos Komisijos, nes iš tikrųjų tie pinigai taip greitai į Lietuvą neateina. Mes žinome iš PHARE programų patirties, todėl manome, kad **esame tinkamai pasirengę ir kofinansavimui, tinkamai sutvarkysime ir struktūras, ir Kreditų garantijų fondas taip pat yra pasirengęs suteikti kreditų garantijas**, būtų gerai, kad ir ūkininkai ir kooperatyvai būtų aktyvesni išnaudodami galimybes nelaukdami ir SAPARD lėšų.

J.KAROSAS. Aš norėčiau paklausti premjerą, bet prieš klausdamas norėčiau vieną mažą pastabėlę pasakyti dėl Tautybių departamento, kuris čia buvo paminėtas. Aš pastebiu, kad daugelis labai išgarsintos komisijos sprendimų remiasi grynai ekonominiu aspektu pamirštant politinį aspektą. Šiuo atveju, manau, kad tai yra, žinoma, labai netoliaregiška.

Dabar klausimas. Kaip, gerbiamasis premjere, vertinate pasitikėjimo jūsų vadovaujama Vyriausybė situaciją dabar, kai toliau silpnėja buvusi Tėvynės sąjungos ir krikdemų koalicija ir jos aptrupėjusioje bazėje įsikūrė dar viena partija – būtent Konservatorių sąjunga? Ačiū.

A.KUBILIUS. Gerbiamasis kolega, jeigu jūs stebėtumėte svarbiausių klausimų svarstymą Seime, tai matytumėte, kad Seimo balsų, remiančių Vyriausybės teikiamus principinius sprendimus, vis daugėja ir daugėja. Aš vertinu šitokią Seimo...

J.KAROSAS. Teigiamai, teigiamai...

A.KUBILIUS. ...Seimo paramą mūsų darbams ir, tikiuosi, kad ta parama su jūsų pagalba liks tokią pat konstruktyvi ir ateityje.

A.MEDALINSKAS. Mano klausimas būtų poniai I.Degutienėi. Aš norėčiau jums priminti vieną savo klausimą Vyriausybės valandos metu, kai jūs pasiūlėte socialinio draudimo mokesčių padidinti keliais procentais. Tada aš labai abejoju tokio žingsniu klausdamas, ar tai išgelbės ir padarys taip, kad žmonės pensijas gaus laiku. Jūsų atsakymas tada buvo – taip, pakėlus “Sodros” procentą žmonės pensijas gaus laiku. Mes matome situaciją šiandien, mes matome priimtą sprendimą dėl “Sodros” vadovo pono V.Kuncos. Mano klausimas būtų toks. Ar jums neatrodo, kad tas požiūris, kuris buvo iki šiol, kad padidinus “Sodros” mokesčių galima spręsti “Sodros” problemas, yra pasenęs? Matyt, iš principo jis turėtų keistis ir, matyt, trūksta gilesnio požiūrio į socialinio draudimo sistemos pertvarkymą? Ačiū.

I.DEGUTIENĖ. Ačiū už klausimą. Jūsų pateiktą klausimą šiandien man pateikė ir žurnalistai. Kaip tik yra atlikta analizė už šiuo metų pirmąjį ketvirtį po to, kai padidėjo “Sodros” įmoka priėmus sprendimą padidinti tarifą. Analizė rodo tai, kad iš privačių įmonių ir organizacijų “Sodros” įmokų surinkimo procentas nėra kiek nesumažėjo, o kaip tik padidėjo. Taigi jūsų hipotezė, kad padidinus “Sodros” įmokų tarifą bus slepiami mokesčiai privačiose įmonėse ir nemokės “Sodrai”, nepasitvirtino, šiandien rezultatas yra kitoks. Deja, pirmo ketvirčio rezultatai parodė visai kitą dalyką, t.y. kad “Sodros” įmokų surinkimas pablogėjo iš biudžetinių įstaigų, o ne iš privačių įstaigų. Taigi analizė yra ir tos proporcijos, kurios buvo pernai iki tarifo padidėjimo, ir dabar išlieka, tendencijos netgi geresnės privačiame sektoriuje negu biudžetiniame sektoriuje.

A.MEDALINSKAS. Atsiprašau, aš negavau atsakymo į klausimą.

PIRMININKĖ. Prašau patikslinti.

A.MEDALINSKAS. Aš tikrai negavau, gerbiamoji ministre, atsakymo į klausimą. Mano klausimas buvo toks. Man kilo labai daug abejonių ir mums, liberalams, kyla abejonių, jog “Sodros” problema galima išspręsti didinant mokesčius. Mūsų manymu, “Sodros” socialinio draudimo problemą reikėtų spręsti keičiant požiūrį į “Sodrą”. Priimtas sprendimas dėl privačių pensinių fondų. Tačiau jis atidėtas 2002 metams, t.y. kitoms vyriausybėms. Mano klausimas būtų: ar, jūsų manymu, tai, kad vis dėlto nueita lengviausiu keliu didinant mokesčius nesukėlė papildomų problemų ir galbūt yra ne vienas žmogus, kuriam tas vienas ar du pakelti “Sodros” mokesčio procentai atsiliepė labai sunkiai asmeniškai. Jūs nepasakėte, ar nebuvo įmonių, pramonės įmonių ar verslo subjektų, kuriems to mokesčio pakėlimas atsiliepė taip pat labai sunkiai. Aš nieko nekalbėjau apie šešėlines struktūras, aš nekalbėjau apie kokius nors mokesčių slėpimo dalykus, aš net neturėjau to galvoje. Ačiū.

I.DEGUTIENĖ. Man atrodo, kad jūs klausiate apie dabartinę socialinio draudimo sistemą ir apie perspektyvą. Tačiau jūs visiškai kažkodėl neatsižvelgiate į tą situaciją, kad **šiandien Lietuvoje yra milijonas pensininkų, kuriems reikia išmokėti pensijas. Ir socialinio draudimo sistema, kokia šiandien yra, jina dar išliks mažiausiai 30 metų** – tol, kol pasikeis karta, t.y., grubiai tariant, kol nebebus šiandieninių pensininkų, tol, kol užaugs naujieji pensininkai. Ir, be abejo, socialinio draudimo reforma ir pensijų sistemos reforma rezultata gali duoti negreitai. Todėl yra parengta ir koncepcija, ir projektas, yra reorganizuojama įvedant trijų pakopų sistemą, kaip yra visoje Europoje. Tačiau jūs pats su-

prantate, kad nei per vieną dieną, nei per vienerius metus pakeisti šią sistemą neįmanoma, nes mes paveldėjome socialinio draudimo sistemą, kokią šiandien turim, ir santykis dirbančiųjų ir pensininkų, kaip Seimo nariai jau komentavo, yra 1 dirbantysis ir 1 pensininkas. Taigi šioje situacijoje mes turim galvoti ir apie šiandieninį pensininką, kad jis gautų pensiją, ir galvoti apie ateities pensininką, kuris šiandien yra darbingas ir jaunas. Ir ta sistema turi būti subalansuota. Pasakoma, kad šiandien mes turim sunaikinti valstybinio socialinio draudimo sistemą, tačiau niekas nepasako recepto, iš kur paimti pinigų tam, kad šiandien išmokėtume pensijas šiandieniniam pensininkui.

J.MATEKONIENĖ. Man labai gaila ministrės I.Degutienės, bet aš vėl noriu jos paklausti. Gerbiamoji ministre, jūs labai daug dirbote prie skurdo mažinimo problemos sprendimo. Vienas iš pagrindinių ten klausimų yra darbo vietų kūrimas. Todėl mums labai neaišku, kodėl jūsų balsu antrą kartą Vyriausybės posėdyje yra neleidžiama, yra kliudoma įkurti Kazlų Rūdos inkubatorių. Patikinu jus viso Seimo akivaizdoje: mes ten buvom, Ūkio ministerijos atstovai, Seimo atstovai ir Verslo tarybos atstovai. Jokio nėra ten detektyvo. Ten yra pavyzdys, ką reikėtų daryti kitur Lietuvos įmonėse. Aš jūsų labai prašau, būkit gera, paremkit šią iniciatyvą, nes mes jau negalim tiems miške dirbantiems žmonėms pasakyti, kas čia darosi. Ačiū jums.

I.DEGUTIENĖ. Ačiū už klausimą ir už tai, kokia gera yra informacija, kaip Vyriausybėje balsuoja Vyriausybės nariai. Turbūt kiekvienas Vyriausybės narys turi teisę turėti savo nuomonę. Aš taip pat ją turiu ir galiu garsiai išreikšti ir dabar pasakyti. Aš ne prieš verslo inkubatorių kūrimą ar Marijampolėje, ar Kazlų Rūdoje, ar kitame rajone. Tai yra perspektyvi, gera iniciatyva. Bet aš turiu konkrečių abejonių dėl to, kadangi bu-

vo labai aiškiai pateikti dokumentai, ar Kazlų Rūdos metalo įmonė yra bankrutuojanti, ar ji nebankrutuojanti, ir ar mes jai galime pritaikyti pagal įstatymą gelbėjimą, t.y. šiandien ta įmonė yra moki, yra pateikti dokumentai. Todėl man kilo abejonių, ar mes iš tikrųjų galim pritaikyti įstatymą ir tai įmonei leisti atsiskaityti su valstybės biudžetu akcijomis arba turtu. "Sodrai" ta įmonė yra iš viso neskolinga, o valstybės biudžetui jina yra skolinga, kiek aš prisimenu, ar 6 tūkstančius. Tai yra tikrai labai nedidelė suma. Todėl man iškilo abejonių ir aš Vyriausybės posėdyje nebalsavau.

A.PETRUSEVIČIUS. Mano klausimas būtų gerbiamajam savivaldybių ministrui. **Kaip jūs vertintumėte, jeigu Vietos savivaldos įstatyme būtų nuostata, kad didžiųjų miestų merai, taip pat kaimo vietovėse seniūnai būtų renkami tiesioginiu būdu?** Apie kaimo seniūnus jau labai aiškiai, išsamiai atsakė premjeras, tad į likusią dalį. Kaip jūs vertinate?

J.RUDALEVIČIUS. Labai paprasta atsakyti. Vertinu labai palankiai ir teigiamai, ir, manau, ateiityje taip ir bus.

N.MEDVEDEVAS. Man teko eiti pėsčiomis nuo Kazlų Rūdos Kauno link. Žinoma, aš pažeidžiau įstatymus, bėgiais ėjau, kad pasižiūrėčiau geležinkelio būklę. Vienos linijos būna vietomis dešimt pabėgių ar daugiau visiškai sutrūniję. Aš kalbėjau su darbininkais. Jie, sakė, stebisi, kaip čia dar neįvyko katastrofa. Ar žinot tikrąją padėtį? Pone susisiekimo ministre, suprantate, gali įvykti labai skaudi katastrofa. Juk tai yra kelias į Marijampolę, Alytų, Šeštokus, Kaliningradą. Labai labai tragiška padėtis. Dėkoju. Pėsčiomis ėjau.

R.DIDŽIOKAS. Labai ačiū už rūpestį. Tikrai padėtį žinom, jina nėra gera. Vidutiniškai daugiau kaip 50% pabėgių šiandien reikėtų keisti. Faktiškai net ir pagrindiniuose ruožuose yra pavojingų eis-

Seimo nariai Petras Papovas, Aloyzas Sakalas, Sigita Burbienė

mui tarpų, kuriuos reikėtų arba uždaryti, arba labai apriboti eismą. Daugeliu atvejų taip ir daroma. Siekiant išvengti nelaimių, apribojamas greitis, kai kuriais atvejais iki 15 km per valandą. Žinoma, šiandien liūdna geležinkelių padėtis. Mes turim apsispręsti ir kai kuriuos ruožus dėl blogos jų būklės uždaryti kapitaliniam remontui, kad išvengtume nelaimių, apie kurias jūs minėjote. Tai yra tiesioginis mūsų rūpestis. Analizę mes atliekame ir priimam atitinkamus sprendimus. Noriu tik tiek pasaky-

ti, kad tas ruožas, apie kurį jūs kalbat, laimei, nėra labiausiai apkrautas mūsų geležinkelių sistemoje, ten eismas palyginti nedidelis. Bet dabar mes neturim kitos išeities kaip tiktai geresnius planus ateičiai ir su viltim žiūrime į tai, kad galbūt mums pasiseks akumuliuoti lėšas ir atlikti kapitalinius remontus ten, kur labiausiai to reikia.

A.VAIŽMUŽIS. Kadangi nėra finansų ministro, gal Ministras Pirmininkas atsakytų.

Turbūt žinoma, kad dėl netobulų įstatymų, ypač didelių atskai-

Seimo nariai Žibartas Juozas Jackūnas, Vilija Aleknaitė Abramikienė, Sigitas Kaktys

tymų iš pajamų į biudžetą, dalis verslininkų, kitų juridinių subjektų sąmoningai darbuotojams oficialiai moka tik minimumą – 430 Lt per mėnesį (neoficialiai šiek tiek daugiau). Darbuotojai, neturėdami pasirinkimo, negalvoja apie artėjantį pensinį amžių ir su tomis sąlygomis sutinka. Dėl minėtų priežasčių nesurenkami mokesčiai ir biudžetas buvo, yra ir, matyt, bus mažas. Ar nenumatyta mažinti mokesčių našta, kad visi geranoriškai laiku mokėtų mokesčius? Manome, biudžetas tik didėtų. Suprantama, reikia ir protingos kontrolės. Ačiū.

A.KUBILIUS. Ačiū už klausimą. Iš tikrųjų tokių problemų yra. Tai yra tiesioginis įstatymo pažeidimas, su kuriuo reikia kovoti visa įstatymo jėga. Jūsų klausėte dėl mokesčių mažinimo. Aš turiu pasakyti, kad mes **artimiausiu metu svarstysime ir pajamų mokesčio naują koncepciją, ir PVM mokesčio naują koncepciją.** Numatyta keletas pakankamai svarbių pataisų, kurios tikrai turėtų palengvinti

mokesčių mokėtojų gyvenimą. Bet gal apie tai kelis žodžius galėtų pasakyti ponias V.Latvienė.

V.LATVIENĖ. Naujuose projektuose siūloma eiti truputį kitu keliu, pirmiausia nemažinti pagrindinio tarifo. Pajamų, susijusių su darbo santykiais, pagrindinis tarifas išlieka 33%, bet yra siūloma daryti daugybę leidžiamų atskaitymų: mažinti savo sumokėtą pajamų mokesčių į pensijų fondus mokamų įmokų sąskaita; mažinti, jeigu bus dengiami kreditai gyvenamųjų namų ar butų statybai bei renovacijai; mažinti, jeigu iki 15% bendrųjų pajamų bus skiriama labdarai; taip pat yra siūloma peržiūrėti neapmokestinamojo minimumo taikymo tvarką, jo dydį susiejant su išlaikytinių skaičiumi. Žodžiu, esant didesniai išlaikytinių skaičiui bus didesnis ir neapmokestinamasis minimumas. Šios pataisos iš tikrųjų labai atsilieps biudžeto pajamoms, bus mažinama mokesčių našta. Manau, kad iš karto kalbėti ir apie tarifo mažinimą tiesiog nėra finansinių galimybių.

V.LANDSBERGIS. Pone Ministrė Pirmininke, aš dar noriu grįžti prie to tokio keisto paskelbimo, kad gali būti naikinamas Tautinių mažumų departamentas. Aš iš karto net parašiau jums laišką tuo klausimu. Aš manau, kad tokio sprendimo tikrai nebus, bet jūs šiandien kažkaip nepasakėte savo nuomonės. Ir apskritai, kodėl atsiranda tokių siūlymų? Ar bet kas bet ką siūlo ir tuoj galima pamatyti spaudoje, kad yra tokių idėjų?

A.KUBILIUS. Gerbiamieji kolegos, man atrodo, kad mes šiek tiek per daug emociškai žiūrime į įvairius pasiūlymus, kurių yra tikrai įdomių, aš taip sakyčiau, ir kurie iš tikrųjų bus svarstomi. Aš tik noriu pasakyti, kad viena iš pagrindinių idėjų, kodėl mes siūlome pertvarkyti įvairių institucijų, esančių prie Vyriausybės, vietą visoje valstybės valdymo sistemoje, yra ta, kad šiandien, mūsų įsitikinimu, yra visiškai nenormali padėtis. Prie Vyriausybės yra turbūt daugiau negu 10 įvairių departamentų, kurie neturi jokio

politinio atstovavimo Vyriausybės kabinete. Jų formalus priklausymas... Tai, kad jiems turi vadovauti Vyriausybės kanceliarija ar Vyriausybės kancleris, yra visiškai formalus dalykas. Iš tikrųjų jie neturi jokio politinio atstovavimo ir jokio politinio vadovavimo. Todėl mes manome, kad departamentus ir įvairias kitas institucijas, jų sistemą reikia pertvarkyti taip, kad jie būtų priskirti visų pirma konkrečioms ministerijoms, paliekant galbūt labai specifinius. Mes turime planą, kad liktų Europos reikalų ir dar vienas kitas departamentas.

Konkrečiai dėl **Tautinių mažumų departamento**. Aš, be abejo, labai gerai suprantu politinę problematiką, kuri šiuo atveju tikrai yra labai svarbi. Aš žiūriu pakankamai skeptiškai į šį siūlymą, bet **siūlymas yra pateiktas ir artimiausiu metu Vyriausybė jį svarstys**. Aš tikiuosi, kad į jį bus pasižiūrėta labai racionaliai. Seimo narių nuomonė mums yra žinoma ir mes ją tikrai vertinsime.

R.MELNIKIENĖ. Aš turiu klausimą premjerui. Mano klausimas bus šmaikštus, nors, deja, tas šmaikštumas šiek tiek pro ašaras.

Vakar "Respublikoje" buvo paskelbtas labai įdomus būdas, kaip galima veltui apsirūpinti batais. Pa-

sirodo, reikia dirbti muitinėje. Tai, kad verslininkai moka duoklę muitininkams (čia yra aprašytas visas mechanizmas), jie su tuo jau susitakė ir sakė, ką jau darysi. Bet kai be 500 dolerių dar reikia ištraukti ir atiduoti batus, jau kelia pasipiktinimą. Sakykit, premjere, ar visos tos kalbos apie kovą su kontrabanda esant tokiam fonui neatrodo juokingos? Pagaliau ar pareigūnai, kurie atsakingi už tą procesą, yra nors kam atskaitingi? Ar jie gali atlikti pareigą, kurią priklauso jiems atlikti, ir už ką jie gauna atlyginimą?

A.KUBILIUS. Gerbiamieji kolegos, aš noriu priminti, kad ne taip jau seniai (tai buvo turbūt prieš porą metų) čia, Seime, buvo svarstomos įstatymo pataisos, kurios būtų leidusios pareigūnus, ypač dirbančius muitinės tarnyboje, vertinti labai principingai ir esant bent kokiam įstatymų pažeidimui arba įtarimui, kad iš tikrųjų įstatymai pažeidžiami, atleisti iš pareigų. Tuo metu Seime, deja, vyravo nuomonė, kad reikia būti labai gailestingiems. Deja, turime tokią situaciją, kokią turime. Aš manyčiau, kad mums tikrai reikia peržiūrėti anksčiau padarytus sprendimus. **Mes esame susitarę su muitinės vadovu, kad bus pateiktas naujas statusas, kuris, aš manau, leistų daug**

griežčiau kontroliuoti administracinėmis priemonėmis muitininkų darbą ir jų atsakomybę. Aš taip pat manau, kad ir verslininkai turėtų būti didesni teisinės valstybės patriotai ir nepažeidinėti įstatymų patys – ar batais, ar piniginių priemonėmis. Taigi mano siūlymas būtų toks.

PIRMININKĖ. Ačiū. Vyriausybės nariams, ačiū Seimo nariams.

Seimo narių pareiškimai

–Seimo narys **S.Pečeliūnas** perskaitė Jungtinės Demokratų ir Tėvynės liaudies partijų frakcijos pareiškimą "Dėl Seimo darbo viešumo".

–Seimo narys **J.Olekas** perskaitė Rokiškio švietimo darbuotojų profesinių sąjungų pareiškimą "Dėl blogo biudžetinių įstaigų finansavimo".

–Seimo narys **K.Kuzminskas** perskaitė pareiškimą "Dėl šmeižikiškų publikacijų "Lietuvos ryte".

–Seimo narė **L.L.Andrikienė** perskaitė Tėvynės liaudies partijos pareiškimą "Dėl padėties žemės ūkyje".

Lietuvos Respublikos Seimo iškilmingas posėdis, skirtas Steigiamojo Seimo pirmojo posėdžio ir Gegužės 15-osios deklaracijos 80-osioms sukakties metinėms paminėti 2000 m. gegužės 15 d. (pirmadienis)

Posėdį pradėjęs Seimo Pirmininkas **Vytautas Landsbergis** informavo, kad **į Seimo iškilmingą posėdį pakviesti ir atvyko:**

Jo Ekscelencija Respublikos Prezidentas **Valdas Adamkus**, Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas **Andrius Kubilius** ir kiti Vyriausybės nariai, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputatai – Nepriklausomos valstybės at-

kūrimo akto signatarai, Prezidentas **Algirdas Brazauskas**, Konstitucinio, Aukščiausiojo, Apeliacinio bei Aukštesniojo ir Administracinio teismų vadovai, Lietuvos bažnyčių hierarchai, Vokietijos Bundestago Pirmininkas **Wolfgangas Thierse**, diplomatinių misijų atstovai, Seimui atskaitingų institucijų vadovai, apskričių viršininkai, merais, aukštųjų mokyklų rektoriai, Pasaulio lietuvių bendruomenės

atstovas, kultūros darbuotojai, Seimą aptarnaujančių institucijų vadovai, kiti garbingi svečiai.

Posėdyje kalbas pasakė:

–Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo Pirmininkas, Nepriklausomybės Akto signataras **Vytautas Landsbergis**.

–Vokietijos Bundestago Pirmininkas **Wolfgang Thierse**.

–Steigiamojo Seimo nario Povilo Spudo anūkas, Vytauto Didžiojo karo muziejaus skyriaus vedėjas **Algis Juozas Markūnas**.

–Prezidentas **Algirdas Mykolas Brazauskas**.

–Šilalės rajono Kaltinėnų A.Stulginskio vidurinės mokyklos istorijos-geografijos mokytojas **Rolandas Bagdonas**.

–Teisės akademijos docentas, buvęs Konstitucinio Teismo pirmininkas dr. **Juozas Žilys**.

VYTAUTAS LANDSBERGIS.

Pone Respublikos Prezidente, visi aukštieji svečiai, malonūs kolegos Seimo nariai!

Lietuva XX amžiuje dukart atkūrė prarastą valstybingumą ir nepriklausomybę. Abu kartus konstitucinius aktus priėmė demokratiniais būdais išrinktų Tautos atstovų susirinkimas – pirmuoju atveju Steigiamasis Seimas, o antruoju atveju Aukščiausioji Taryba – Atkuriamasis Seimas. Pirmuoju atveju tai buvo Steigiamojo Seimo rezoliucija “Dėl atstatytos Lietuvos demokratinės valstybės”, priimta 125 metams praėjus nuo Rusijos smurto ir aneksijos, nors vakarinė Lietuva buvo atplėšta dar kelis šimtmečius anksčiau. Antruoju atveju tai buvo Aukščiausiosios Tarybos Aktas “Dėl Lietuvos Nepriklausomos Valstybės atstatymo”, priimtas praėjus beveik 50 metų po pakartotinių tos pačios Rusijos, tik apgaulingai kitaip pasivadinusios, smurto ir aneksijos. Abiejų dokumentų dvasinga ištaka – tai Lietuvos Tarybos 1918 metų vasario 16 dienos pareiškimas pasauliui apie valstybės atstatymą. Visi trys galutinai sujungti trečiojo dokumento – Kovo 11-osios Akto nuostata, kad (cituoju): “Lietuvos Tarybos 1918–ųjų metų Vasario 16-osios

Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis

Nepriklausomybės Aktas ir 1920–ųjų metų gegužės 15-osios Steigiamojo Seimo Rezoliucija “Dėl atstatytos Lietuvos demokratinės valstybės” niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos valstybės konstitucinis pamatas”.

Čia glūdi pagrindinis konstitucinės funkcijos ryšys tarp Steigiamojo ir Atkuriamojo Seimų. Kitų ryšių – įvairių sąsajų, tęstinumo požymių ir palyginimų yra itin daug.

Pirmiausia keli konceptualūs dalykai. Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. deklaracija ir Steigiamojo Seimo 1920 m. gegužės 15 d. deklaracija (nors pirmoji vadinta

pareiškimu, o antroji – rezoliucija ir proklamavimu) skelbė Lietuvos valstybės atstatymą, tai yra tęstinumą, einantį iš praeities amžių. Tuo Lietuva skyrėsi nuo šiaurinių kaimynų – Latvijos, Estijos ir Suomijos, ir tai leido jai visada pabrėžti teises į valstybės istorinę sostinę Vilnių. Abu glaudžiai tarpusavy susiję dokumentai pabrėžė Lietuvos valstybės atskyrimą nuo visų praeities valstybinių ryšių su kitomis šalimis. Tai buvo adresuojama pirmiausia Rusijai, Vokietijai, o ypač Lenkijai, kuri tuomet pretendavo į unijinį tęstinumą, Lietuvą laikė lyg savo provincija (deja, pa-

tekusia “separatistų” įtakon), o geresniuju atveju – nauja valstybe, neturinčia istorinių teisių į Vilnių.

1990 m. kovo 11-osios Aktas dar kartą paskelbė apie valstybės atstatymą (dabar vartojame gražesnę, stilingesnę žodį “atkūrimas”, nors anas artimesnis tarptautinei restitucijos sąvokai). Atskiriamas nuo bet kurių buvusių ryšių, teisėtų ar neteisėtų, tai yra primestų “svetima jėga”, dabar buvo išreikštas nuostata, kad Lietuvos valstybės teritorijoje “neveikia jokios kitos valstybės konstitucija”. Čia glūdėjo skaudžiausias smūgis vienai konkrečiai valstybei – Sovietų Sąjungai, – kad ji ne tik laikoma, bet ir skelbiama “kita valstybe”. Tuoj pat priimtoje laikinojoje Konstitucijoje – Laikiniame Pagrindiniame Įstatyme tvirtai įrėžta, kad “Lietuvos Respublikos sostinė yra Vilniaus miestas, ilgaamžė istorinė Lietuvos sostinė”. Kai atkurta demokratinė Lenkija į šią atkurta Lietuvos Respubliką, besivadovaujančią šia Konstitucija, ir į jos sostinę Vilnių atsiuntė 1991 metų rudenį savo ambasadorių, skaudžiausias ir nuostolingiausias kaimynų ginčas buvo baigtas visiems laikams. Čia yra “Lietuvos valstybė su sostine Vilniuje” – kaip ir buvo paskelbta Vilniuje 1918 m. vasario 16 d. Tai gi **vėl valstybė** ir jos istorinį indentitetą patvirtinantis Vilnius. Kovo 11–ąją teko pabrėžti ir aną istorinį, ir 1940 metais nutrauktą, vėl atkuriamą valstybės tęstinumą.

Kitas, ne mažiau svarbus, conceptualus dalykas buvo laisvų rinkimų kelio gauta teisė “reikšti tautos suvereninę galią (suprema potestas)” – čia cituoju tos pačios Kovo 11-osios deklaraciją dėl deputatų įgaliojimų. Lietuvos Taryba 1918 m. žinojo, kad ji dar nėra visuotinai išrinkta, tik faktiškai “vienintelė lietuvių tautos atstovybė”, o valstybės pamatus galutinai turės nustatyti “Seigiamasis Seimas, demokratiniu būdu visų jos gyventojų išrinktas” (taip deklaracijoje). Po to per dvejus metus buvo sukur-

ta valstybė *de facto* su vykdomąja valdžia, kariuomene, teismais, tarptautiniais ryšiais, bet tik Steigiamasis Seimas galėjo tvirtai pasakyti *urbi et orbi*: reiškiamo Lietuvos žmonių valią. Tą pabrėžė ir pirmasis kalbėjęs Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, sveikindamas Seimo narius “laikinosios ligšiolinės Valdžios vardu”: “Ši diena yra Lietuvai visų prakilniausia: susilaukėm šios valandos, kada tautos valia, buvusi ilgus amžius prislėgta, suvaržyta, vėl iškilo aikštėn ir susidėjo į stiprų, aiškų vienetą.”

Prezidentas pabrėžė tarptautinę įrodomąją Steigiamojo Seimo reikšmę, sakytume, ir konstitucinės, ir tarptautinės teisės prasme: “Steigiamojo Seimo rinkimų stingrumas, uolus visuomenės dalyvavimas juose vaizdžių vaizdžiausiai rodo, kad nepriklausomybė visam kraštui taip didžiai rūpėjo, kaip reit šaly terūpi. Dabar svetimos šalys mato, kad Lietuva, nuveikusi didžiausias kliūtis, įstengė sudaryti tautos valios reiškęją, įstengė sušaukt demokratingiausiu būdu Steigiamąjį Seimą”.

“Laikinosios Valdžios uždavinys yra baigtas. Valstybės Taryba, Valstybės Prezidentas, Ministerių Kabinetas, Valstybės Kontrolė, Vyriausiasis Kariuomenės vadas, atvedę Lietuvą ligi Steigiamojo Seimo, šiandien visi pasitraukia ir atiduoda tam aukštajam susirinkimui visą krašto valdymą”.

Be abejo, šalis nė akimirkai neliko be vykdomosios valdžios. Steigiamojo Seimo Pirmininku išrinkus A.Stulginskį, jis pasiūlė, o Seimas pritarė, kad Valstybės Prezidentas, Ministrų Kabinetas, Valstybės kontrolė ir Vyriausiasis kariuomenės vadas toliau eitų pareigas, “kol Steigiamasis Seimas nurodys, kam privaloma pavest tolimesnis pareigų ėjimas.”

Gana greit Seime parengus laikinąją Konstituciją, ji buvo paskelbta 1920 m. birželio 12 d. Kaip matome, nė mėnesiui nepraėjus. Jos nuostata, kad “Steigiamasis

Seimas yra suvereninės Lietuvos galios reiškęjas” po 70 metų panaudojo ir Aukščiausioji Taryba–Atkuriamasis Seimas. Pagal kitą 1920 m. Konstitucijos nuostatą Steigiamojo Seimo Pirmininkas A.Stulginskis tapo valstybės vadovu, dvejus metus ėjo ne tik parlamento pirmininko, bet ir Respublikos Prezidento pareigas. Tik 1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamasis Seimas priėmė naują, nebe laikiną Konstituciją ir išrinko A.Stulginskį Respublikos Prezidentu. Po to, rudenį, išsiskirstė. Spalio 10–11 d. įvyko rinkimai į naują Seimą, antrąjį, kuris pasivadino Pirmuoju. O samprata, kad Seimas – aukščiausia Lietuvos valdžia, visą laiką buvo ir liko labai stipri.

Jau atidarymo kalboje pirmininkavusi posėdžiui rašytoja ir visuomenės veikėja G.Petkevičaitė–Bitė vadino Seimą “šalies šeiminninku” ir sykiu kvietė atstovus nepamiršti, “jog mes esame čia tik savo krašto žmonių valios vykdytojais”.

Žmonių valia, tautos valia – ši samprata nuolat turėjo ir suvereninės galios, ir demokratinio išipareigojimo atspalvius. Išrinktas Steigiamojo Seimo Pirmininku A.Stulginskis savo pirmojoje kalboje sakė: “Piliėtinių teisių ir pareigų pamatus padės mūsų Valstybės konstitucija. Ji turės būti perdėm demokratinga, kaip ir visas mūsų kraštas, jame šeiminninkaus pati tauta per renkamuosius atstovus”.

1990 m. kovo 11-osios aktuose taip pat remiamasi Tautos valia, kurią išreiškia Aukščiausioji Taryba, ir būtent ji kaip suvereninių galių reiškęja “pradeda realizuoti visą Valstybės suverenitetą”; o laikinojoje konstitucijoje iškart primenama, kad “suvereni valstybės valdžia priklauso Lietuvos liaudžiai”, kuri savo galią išreiškia ir per deputatų rinkimus, ir per “piliečių arba deputatų balsavimą konstituciniais klausimais”.

Konstitucija ir žemės reforma – tai yra Žemės reformos įstatymas

ir pradėtas jo įgyvendinimas buvo ir liko labiausiai prisimenami Steigiamojo Seimo darbai. Kartu jis toliau organizavo visą valstybės aparatą, priėmė apie 150 būtinų valstybei įstatymų, vykdė ir tarptautinę politiką, buvo ir kovojantis parlamentas, ypač Želigovskio invazijos metu. 1921 m. lapkričio mėnesį, kai Lietuva jau buvo priimta į Tautų Sąjungą, Steigiamasis Seimas priėmė drąsią rezoliuciją sujungti Klaipėdos kraštą su Lietuva. Klaipėdą valdžiusi Prancūzija net sutiko su tuo, nors iškėlė sąlygų. Po metų su trupučiu Lietuva išsprendė klausimą savo sąlygomis.

Tiesą sakant, apie Klaipėdą be užuolankų kalbėta jau pirmame Steigiamojo Seimo posėdyje. Štai A.Stulginskio žodžiai: “Deja, kai kurios Lietuvos dalys ir net mūsų sostinė Vilnius negalėjo dalyvauti rinkimuose. /.../ Deja, nėra čia ir Mažosios Lietuvos atstovų; ne mūsų ir ne jų tame yra kaltė, bet tikimės, kad Dievui padedant pasišalins trukdančios kliūtys ir vienos tautos kūno dalys galutinai susijungs ir sutaps į vieną Lietuvos Valstybės organizmą”. Gegužės 21 d. atsakant į Mažosios Lietuvos Tautos Tarybos sveikinimą sakoma: “pasižadame pirmoj mūsų rūpesčių eilėj statyti tai, kad ir jų atstovai Steigiamajame Seime kuo veikiausiai atsisėstų drauge su mumis”. Tas pat, be abejo, pasižadėta “Vilniaus ir kitiems okupuotos Lietuvos gyventojams”.

Kelias buvo ilgas, bet šį siekį užbaigė Atkuriamasis Seimas, kartu postulavęs “sienų neliečiamumą, kaip jis suformuluotas 1975 metų Europos saugumo ir bendradarbiavimo pasitarimo Helsinkyje Baigiamajame akte”.

Man nebereikia priminti, kad 1990–1992 m. Atkuriamasis Seimas, ne mažiau negu Steigiamasis, buvo kovojantis parlamentas, vadovavęs ir tarpvalstybinėms deryboms dėl atkurto Nepriklausomybės pripažinimo bei santykių su kaimynais suregulavimo. Deputatai jautėsi esą fronte čia pat, jie ėjo

į priešišką, sukurstytą minią, stojo į savanorius, buvo apšaudomi pasienyje. Deputatai atribojo Lietuvą nuo sovietijos per žmogaus teises ir nuosavybės teisę, pradėjo žemės reformą su nuosavybės restitucija, iš naujo kūrė Lietuvos kariuomenę – nepaveldėję, kaip Steigiamasis Seimas, nei Valstybės Tarybos, nei Valstybės Prezidento, nei Kariuomenės vado. Daug dalykų, sąlygų, aplinkybių buvo kitokios, negu tada, po Pirmojo pasaulinio karo, kuomet Steigiamąjį Seimą išsyk sveikino anglų valstybės atstovai, linkėdami “laisvo ir laimingo Jūsų Valstybės gyvenimo” (mums to dar reikėjo palaukti), tada Steigiamąjį Seimą sveikino ir Lietuvių Taikos delegacija Maskvoje, Lietuvių tankų kursų Rygoje karininkai ir kareiviai, latvių ir estų parlamentai ir atstovai, Gudų kariuomenė Lietuvoje. Bet buvo daugybė ir panašumų, iš kurių bene svarbiausias – keista lietuviška priešara: aršiai politiškai varžantis tarpusavyje drauge nesulaikomai veržtis į laisvę, į savo valstybę. Taip buvo, tai pavyko, tai įvyko net du kartus. Duok Dieve, kad nebereikėtų trečiojo. Ačiū už buvimą kartu. (*Plojimai*)

WOLFGANGAS THIERSE. Didžiai gerbiamasis pone Prezidente, didžiai gerbiamasis mielas pone Landsbergi, didžiai gerbiami lietuvių parlamentarai kolegos, mielosios ponios ir ponai!

Lygiai prieš 80 metų, 1920 m. gegužės 15 d. susirinko pirmasis demokratinis būdu išrinktas Lietuvos parlamentas. Tą pačią dieną šis parlamentas patvirtino 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės Akta. Tokiu būdu, bent jau kol kas, baigėsi dvejus metus trukusi kova už naujos Lietuvos valstybės nepriklausomybės pripažinimą. Tai, kad į šio istorinio įvykio minėjimą jūs pakvietėte Vokietijos Bundestago Pirmininką, rodo, jog mūsų šalis sieja glaudūs ryšiai, abipusė simpatija ir draugystė. Dėkoju už tai Lietuvos parlamentui ir jo Pir-

mininkui ponui V.Landsbergiui. Žinau, kad jūsų pakvietimas nėra savaimė suprantamas dalykas, nes Vokietija prieštaringai ir karčiai susijusi su Lietuvos likimu. 1939 m. rugpjūčio 23 d. Lietuvoje lygiai taip pat įaugusi į žmonių sąmonę kaip ir 1918 m. vasario 16 d. Tą simbolinę dieną 1987 m. rugpjūčio mėnesį lietuviai antrą kartą pradėjo kovą už demokratiją ir nepriklausomybę. Kaip pasikeitė nuo to laiko Europos veidas?

1989 m. lapkričio mėnesį griuvo Berlyno siena, su nežmonišku nuoseklumu dalijusi ne tik Vokietiją ir Europą, bet ir visą pasaulį į draugus ir priešus. 1991 m. rugpjūčio mėnesį Lietuvos nepriklausomybė buvo pasiekta antrą kartą, o kartu ir Sovietų Sąjungos žlugimas. Tais metais lenkai, vengrai, čekai, slovakai, rytų vokiečiai, lietuviai, estai ir latviai padarė nepaprastą dalyką – savo politinę laisvę iškojo taikia revoliucija.

Žvelgiant į tai, kas pasiekta, šiandien sunku net ir įsivaizduoti, kad šis istorijos etapas galėjo pasibaigti ir kitaip. Tačiau prisiminus 1991 m. Sausio 13 d. įvykius Vilniuje, tampa aišku, kokios pavojingos, rizikingos ir neaiškios buvo priešinosi Sovietų Sąjungai pasekmės. Tuomet sovietų tankus žmonės pasitiko nuginkluojančiu taikingumu. Pirmiausia tai yra jūsų nuopelnas, kad Lietuva taikiai atėjo į nepriklausomybę. Būtent mes, rytų vokiečiai, 1991 m. su dideliu susidomėjimu ir simpatija sekėme įvykius Lietuvoje. Prieš keletą mėnesių mes patys buvome patyrę, kiek daug galima pasiekti nenaudojant jėgos, pasikliaujant tik drąsa, pasiryžimu ir tinkamu momentu. Aš ir šiandien nenustojau džiaugtis, kad Europos veidą iš pagrindų pavyko pakeisti be karo ir be prievartos. Tuo gali didžiulis visi prieto prisidėję.

Atkurdami savo valstybę Rytų ir Vakarų prieštaravimų etape, o pirmiausia taikiai užbaigdami šalies suvienijimą, mes, vokiečiai, nepamiršome savo kaimynų ir drau-

gų pagalbos bei solidarumo. Už tai, kad griuvo siena, o su ja ir geležinė uždanga, turime dėkoti ir savo kaimynams iš Rytų Europos. Aš nepamiršiu tų dienų, kai pirmieji VDR piliečiai ir pilietės per Vengrijos ir Čekijos sieną galėjo patekti į Vakarus. Šiandien suvienyta Vokietija užima tvirtas pozicijas Europoje, todėl mes jaučiame ypatingą atsakomybę, kad taika ir laisvė būtų užtikrinta visoje Europoje.

Griuvus geležinei uždangai, Baltijos valstybės vėl sugrįžo ten, kur jos ir turėjo būti. Jos priklauso Europai, todėl jas reikia remti kelėje į Europos Sąjungą. Lietuvių sąmonėje tvirtai išsiskilęs priklausomybės Vakarų kultūrai suvokimas. Ilgas rusų okupacijos laikotarpis ne tik nesugebėjo palaužti lietuvių pasididžiavimo savo nacionaline kultūra ir istorija, bet, priešingai, dar labiau jį sustiprino. Lietuvių tautos istorijoje buvo laikotarpis, kai Lietuva buvo galinga Europos valstybė, tačiau buvo ir tokie laikai, kai „maža“ Lietuvos valstybė tapo žaisliuku, auka didžiųjų valstybių ir didybės manijos apsėstų diktatorių rankose. „Vieni vieni visuomet turėjome pasikliauti tik savimi“ – taip jūs, pone Landsbergi, kartą apibūdinote šį kartų patyrimą. Ne tik Lietuva, bet ir visa Europa pasimokė iš šio patyrimo, kad taika ir ilgalaikis saugumas neįmanomi be laisvės ir apsisprendimo teisės. Svarbiausia šios patirties pasekmė – Europos vienijimasis. Jo tikslas – susitaikymu ir taikiu sambūviu, demokratija ir socialine gerove, solidarumu ir bendrumu įveikti Antrojo Pasaulinio karo pasekmes.

Sąlygos taikai ir saugumui Baltijos šalyse šiandien nepalyginti geresnės nei prieš aštuoniasdešimt metų. Tuomet, net ir pasibaigus pasauliniam karui bei revoliuciniams karams, apie taiką negalėjo būti nė kalbos. Po to, kai 1920 m. spalio mėn. lenkai antrą kartą užėmė Vilnių, o lietuviai 1923 m. užėmė Klaipėdą, santykiai su kaimynais jokių

Wolfgang Thierse

būdu nebuvo draugiški. Baltijos šalių sąjunga taip pat buvo sunerimusi dėl jos galimo įtraukimo į šiuos ginčus.

Visiškai kitaip klostosi Lietuvos santykiai su kaimynais šiandien. Ypač reikšmingas yra susitaikymas su Lenkija, jis kartais lyginamas su Vokietijos ir Prancūzijos susitaikymu po Antrojo Pasaulinio karo. Jūsų šaliai pavyko taip konstruktyviai įgyvendinti santykių su kaimynais politiką, jog Lietuva šiandien laikoma stabilumo Baltijos valstybėse atrama. Politiniai santykiai šalies viduje taip pat nepalyginti stabilesni nei prieš aštuoniasdešimt metų. Anuomet parlamentas jau po šešerių gyvavimo metų neteko savo galių, o pastarųjų metų demokratija ir parlamentarizmas sėkmingai atlaikė nemažai išbandymų ir net sustiprėjo.

Labai malonu pažymėti, kaip greit, kaip savaime suprantamai, glaudžiai puoselėjami ryšiai tarp Seimo ir Vokietijos Bundestago. Taip turi likti ir toliau.

Mano ponios ir ponai! Vis dėlto tam, kad taika ir laisvė būtų ilgalaikės, dėl jų reikia kovoti kiekvieną dieną iš naujo. Šiandien Lietuvai ir ne vien tik Lietuvai iškyla sunkus uždavinys – politinį stabilumą užtikrinti ekonominiu stabilumu. Ten, kur neužtikrinta gerovė ir socialinis saugumas, pritarimas demokratijai silpsta. Tai

mes dabar patys patiriame Vokietijoje. Praėjus dešimčiai metų po Vokietijų susivienijimo ir nepaisant stiprios paramos iš Vakarų, ekonominiu ir socialiniu požiūriu Vokietija toli gražu nėra vieninga. Tai ypač aiškiai matyti palyginus bedarbių skaičių. Rytų Vokietijoje jis daugiau nei dvigubai didesnis negu vakarinėse žemėse. Mes žinome, kad į masinio nedarbo pasekmes negalime žiūrėti pro pirštus. Pirmiausia jos pasireiškia nepasitenkinimu politika ir mažėjančiu rinkėjų aktyvumu, o paskiausiai atgimstančiu dešiniuoju ekstremizmu, labiau pasireiškiančiu rytuose nei vakaruose.

Kitaip nei Rytų Vokietija Lietuva pati savo jėgomis turėjo įveikti sunkų pereinamąjį planinės ekonomikos į rinkos ekonomiką laikotarpį. Šios permainos gyventojams pirmiausia atnešė praradimų ir nesaugumo jausmą. Tad Lietuvai ypač reikia kaimynų ir draugų iš Europos paramos, taip pat harmonizuojant ir ekonominius santykius. Man malonu, kad visas Vokietijos Bundestagas vieningai siekia tikslo – kuo greičiau priimti Lietuvą ir kitus europiečius į demokratiškai laisvą ir (neturėtume to pamiršti) ekonominiu požiūriu sėkmingai besiplėtojančią Europos Sąjungą. Tačiau dar kol kas turime būti nuosaikūs, nes jei Europos Sąjunga užsimos per daug, nie-

kam nebus naudos, o blogiausiu atveju gali nukentėti visi.

Per praėjusius dešimtmečius Europos Sąjungos plėtros procesas vyko gana pragmatiškai, žingsnis po žingsnio. Šiandien neperdedant galima pasakyti, kad tokių mažų žingsnelių politika buvo visiškai sėkminga. Tačiau Europa tai dar nėra užbaigtas kūrinys, nes Europa tai nėra vien tik dabartinės Europos Sąjungos šalys narės. Būsimą plėtrą į Rytus yra didžiausias Europos saugumo ir stabilumo projektas pokario laikotarpiu. Europos Sąjungos piliečių skaičius padidės šimtu milijonų. Į bendriją integruosis dešimt Vidurio ir Rytų Europos šalių, kurios keturiasdešimt metų ėjo visiškai kitu keliu, kurioms socialistinė sistema paliko sunkią našą ir kurių politinio bei ekonominio plėtojimosi keliai buvo labai skirtingi.

Nepaprastas iššūkis Europos Sąjungai yra didžiuliai struktūriniai ir ekonominiai skirtumai, todėl didelį rūpestį kelia išaugusios Europos Sąjungos politinis, ekonominis ir socialinis stabilumas. Mes atsakome už tai, kad būtų apdairiai pasirengta būsimai plėtrai ir kad ji vyktų atskirais apgalvotais žingsniais. Neapgaudinėkime savęs. Šį uždavinį mums teks spręsti dar ne vieną dešimtmetį. Tam, kad Europos Sąjunga galėtų sėkmingai gyvuoti turėdama net ir 21, 25 ar net 27 narius, būtina skubi institucinė reforma. Portugalijos pirmininkavimo metu vasario mėnesį sušaukta tarpvyriausybinių konferencija iki metų pabaigos, po to, jau pirmininkaujant Prancūzijai, turi priimti būtinus sutarties pakeitimus. Taigi šiuo metu ne tik šalys kandidatės ruošiasi stojimui, bet ir Europos Sąjunga įtemptai ruošiasi būsimai plėtrai. Darbotvarkėje – 2000 buvo suformuluoti privalomi kriterijai ir aiškios perspektyvos. Šiandien reikia išsiaiškinti, kokią lygį jau pasiekė pavienės kandidatės ir kokią kelio atkarpą joms dar teks nueiti. Kol kas galime pasakyti tik tiek, kad Baltijos

valstybės labai stipriai pasiryžė Europos Sąjungos regatoje. Lietuva taip pat įveikė gana didelį atstumą. Regis, pastaroji Europos Sąjungos ataskaita jus dar labiau padrąsino ir paskatino. Tačiau dar daug reikia nuveikti.

Visų pirma Lietuvos ūkis turi sugebėti išlaikyti Europos Sąjungos konkurencinį spaudimą. Praeitų metų Rusijos krizė parodė, kad Lietuvos ūkis gana neatsparus. Aišku, kad Lietuvai, kaip ir kitoms kandidatėms, dar prireiks kantrybės, užsispyrimo ir ryžto. Visų pirma jūsų vyriausybėms ir parlamentams reikia šalies piliečių paramos. Nors ir labai svarbus nacionalinių vyriausybių lojalumas Europos Sąjungos tikslams ir vertybėms, tačiau Europos vienijimosi mastai ir sparta priklausys tik nuo žmonių pritarimo.

Bijau, kad dar nėra pakankamai giliai išsiaiškintų Europos šalių vienybės ir solidarumo jausmas. Tiek Vakarų Europos šalys, tiek Rytų Europos šalys kandidatės turi įveikti atsargumą ir išankstines nuostatas Europos Sąjungos atžvilgiu. Tai nelengvas uždavinys pasaulyje, kuriame lenktyniavimas ir konkurencija tapo svarbiausia maksima, o kai kuriose visuomenėse net išlikimo strategija. Globalizacijos galimybės Europoje taip pat nėra vien tik giriamos. Nuogaštavimai, kad neišlaikysime pasaulinės konkurencinės kovos ir atsiliksim realūs ir politiniam Europos stabilumui gana pavojingi. Baimė niekuomet nebuvo gera patarėja. Nepadės ji ir Europai. Tad Europos politika turi įtikinti pilietes ir piliečius, kad Europos politinė, ekonominė, socialinė ir kultūrinė integracija galiausiai visiems atneš naudos. Būtinai bendradarbiavimas ir solidarumas, kad Europa dar kartą nebūtų padalinta šįkart į laimėjusius iš globalizacijos ir dėl jos pralaimėjusius. Europa tik tuomet iš tikrųjų bus vieninga, jei ir socialines problemas spręs kartu. Mano nuomone, teisingas kelias būtų – Europos konstituci-

ja. Tai įpareigotų Europos Sąjungą siekti bendrų socialinės ir užimtumo politikos tikslų.

Linkėčiau, kad pilietėms ir piliečiams Europa vėl asocijuotųsi su taikiu žemynu, kuriame tautos ir valstybės dirba kartu bendram labui, o ne viena prieš kitą, ir kuriame sienos jau nebeturi jokios reikšmės. Mes, vokiečiai, žinome, ką reiškia žemyno padalijimas. Tad mums ne vis tiek. Mes negalime būti abejingi, kokiu keliu eis Europa. Mes suvokiame, kad norint įgyvendinti viltis ir vizijas reikia patiemis ką nors daryti. Todėl Vokietija ir ateityje visu veržlumu dės visas pastangas už Europos Sąjungos kiekybinę ir kokybinę plėtrą ir už piliečių Europą.

Geležinės uždangos griuvimas suteikia mums unikalią galimybę nepadalintoje Europoje užtikrinti ilgalaikę taiką ir laisvę, socialinį saugumą ir teisingumą. Mūsų uždavinys baigti kurti unikalų taikos kūrinį – Europos Sąjungą. Šį uždavinį mes tik pradėjome spręsti, tačiau kiekvieną dieną darome pažangą. Lietuvos raida Europos Sąjungos link priklauso taip pat prie šios pažangos. Vokietija, vokiečių parlamentas parems jus šiame kelyje. Aš linkiu jums ir jūsų šaliai taikos ir laimės. Ačiū už dėmesį. (*Plojimai*)

ALGIS JUOZAS MARKŪNAS.

Jūsų Ekscelencija Prezidente, gerbiamasis Seimo Pirmininke, gerbiamieji ponai ir ponios. Man didelė garbė iš šios tribūnos kaip istorikui pristatyti vieną iš Steigiamojo Seimo nario, kartu ir mano senelio iš motinos pusės, trumpą gyvenimą, kuris buvo tipiškas maždaug 140 Steigiamojo Seimo narių.

Senelio iš motinos pusės man neteko matyti. Gimiau Sibire, kai buvo praėję 11 metų nuo jo mirties. Gyvenimą teko rekonstruoti iš negausių dokumentų, savo močiutės ir kitų amžininkų prisiminimų.

Povilas Spudas gimė 1896 m. sausio 13 d. Gataučių kaime, Linkuvos valsčiuje, Panevėžio apskrityje, ūkininko Antano Spudo ir Te-

Algis Juozas Markūnas

odoros Šonkaitės šeimoje. Tėvai mokėjo arendos mokesį už žemę (po 50 caro rublių per pusmetį) grafui Eustafijui Karpiui, paleidusiam savo valstiečius iš baudžiavos be žemės. Šeimai, kurioje buvo 11 vaikų, tai buvo nelengva. Tačiau vieną sūnų tėvai išmokslino kunigu, kiti taip pat siekė mokslo. P.Spudas pradžios mokslų sėmėsi pas vietos daraktorius, o 1908 m. išvažiavo mokytis į Mintaujos, dabar Jelgavos, gimnaziją. Ten mokėsi su Kaziu Škirpa, Karoliu Požela ir kitais savo kraštiečiais. Kartu su kitais saviveikliniais artistais dalyva-

vo pirmame “lietuvių vakare”, kuris įvyko Linkuvoje 1910 m. liepos 25 d. vadinamojoje Valakų daržinėje. Suvaidinti spektakliai: A.Vilkutaičio–Keturakio “Amerika pirtyje” ir J.Tumo–Vaižganto dviejų veiksmų vaizdelis “Nepadėjus nėr ko kasti”.

1913 m. Diržių–Bardiškių kaime vaidino, grįžęs iš Mintaujos gimnazijos atostogų, J.Strazdo–Jaunučio keturių veiksmų ir vieno paveikslų dramos vaizdelyje “Švarakas ir milinė”.

Baigęs Mintaujos gimnaziją P.Spudas toliau mokytis neišvyko,

nes prasidėjo Pirmasis pasaulinis karas. 1915–1916 metais gyveno tėvų ūkyje, vėliau pradėjo mokytojauti Linkuvos dviklasėje mokykloje. Dėstė lietuvių, lotynų kalbas ir algebrą. 1917 m. Linkuvoje įsisteigė “Vyturio” draugija. Jos steigėjai ir pirmieji veikėjai buvo P.Spudas, I.Brazdžiūnas, A.Janauskas ir kiti. Draugija rūpinosi ne vien tik švietimu, bet ir visuomenės bei jaunimo auklėjimu. Ruošė vakarėlius, vaidinimus, paskaitas.

Tuo metu buvo svarstomas Linkuvos gimnazijos steigimo klausimas. Jau 1918 m. “Lietuvos aidas” skelbė, kad po šv.Velykų Linkuvoje žadama atidaryti lietuvių gimnaziją. Steigimo komitetui vadovavo vietos klebonas L.Šiaučiūnas. Pirmieji mokytojai buvo numatyti I.Brazdžiūnas, P.Spudas, J.Gobis ir M.Kripas. Iš tikrųjų tai buvo tik progimnazija, nes tebuvo leista steigti keturias pirmąsias klases. Mokinių buvo apie 100. P.Spudas pirmaisiais ir antraisiais metais dėstė lietuvių kalbą. Pamokas dėstė aiškiai, suprantamai, ypač raiškiai diktavo diktantus. Buvo lietuvių kalbos savamokslis, nes Mintaujos gimnazijoje lietuvių kalba nebuvo dėstoma.

Dirbti mokykloje nebuvo lengva. Trūko vadovėlių, inventorius. Sudėtinga buvo ir politinė padėtis, bermontininkų, bolševikų invazijos. Tai palietė ir Linkuvą.

1919 m. P.Spudas priklausė Joniškėlio apskrities Linkuvos partizanų būriui ir dalyvavo kovose su bermontininkais ir bolševikais. (1935 m. už tai buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo ordino medaliu ir Lietuvos nepriklausomybės 10 metų jubiliejiniu medaliu.)

1920 metais nuo Ūkininkų sąjungos buvo išrinktas į Steigiamąjį Seimą. Jame buvo krikščionių demokratų bloko nariu, kuriuo išbuvo visą kadenciją. Taip pat buvo Žemės reformos komisijos sekretoriumi, keletą kartų kalbėjo per Seimo posėdžius.

Mažojo Seimo metu (nuo 1920 m. spalio mėn.) su Vyriausiojo Lie-

tuvos gynimo komiteto siuntimu, kaip ir kiti Seimo nariai, važinėjo po Lietuvą ir veikė Pasvalio–Biržų apskrityse kaip specialus instruktorius. Faktiškai dirbo žvalgybinį ir agitacinį darbą, siųsdamas ataskaitas Mažajam Seimui apie nuotakas vietose, latvių, kurie konflikte su lenkais buvo palankesni pastariesiems, elgesį.

Didžiausia vertybė yra išlikę P.Spudo atvirlaiškiai, rašyti 1920–1921 m. būsimai žmonai P.Šonkaičiai bei namiškiams. Juose atsispindi to meto nuotaikos Kaune, politiniai ir kultūriniai įvykiai. Kelėtą jų pacituosiu.

1920 m. balandžio 27 d. (dar prieš Seimą). “Dega pusė Kauno, o čia vėjas didžiausias, dulkes, dūmus ir plėmes suka gatvėje. Akių pakelti negalima... Dabar dega visas kvartalas tarp Kęstučio – Gedimino ir Miško gatvių. Priėjo jau gaisras prie Krašto apsaugos ministerijos: sproginėja šoviniai... Padėti gesinime nieko negalima, apart pasistumdymo gatvėse, bus ir taip sumišimas gana didelis.”

1920 m. gegužės 12 d., Linkuva. “Šiandien gavau telefonogramą, kad būčiau Kaune kuo greičiausiai. Vakaraš vakar išleistuvėms į Seimą Moterų Draugija surengė iškilmingą vakarienę, kurioje dalyvavo visa Linkuvos inteligentija. Griaudinga skirtis su gerais vaikučiais ir numylėta Linkuva.”

1920 m. gegužės 19 d., Kaunas. “Tebevargstu viešbutyje, vėliau manau išsikelti pas Karolį Dineiką, nes jo kambarys gana erdvus, o brolis Viktoras išvažiuoja. Darbo turiu labai daug, posėdžiai nuolat: tai frakcijos, tai komisijų, tai Seimo. Jei darbo bus tiek daug, tai ilgai neištersime ir prašysime atostogų.” (Nors praėjo tik penkios dienos.)

1920 m. gegužės 25 d., Kaunas “Nuėjau Panevėžyje į stotį susitikti kitus atstovus, kunigą Meškauską, ir visi drauge atvažiuoju į Kauną. Kaune nieko ypatingo. Beje, siurprizas. Šiandien sudegė mūsų frakcijos posėdžių salė – “Darbo

Federacijos” namas Ožeškienės gatvėje Nr.12. Todėl frakcijos posėdžio nebuvo.”

1920 m. gegužės 27 d., Kaunas. “Šiandien iš ryto posėdžio neturime: turėsiu tik nuo 12 val. komisijos posėdį ir nuo 15 val. – frakcijos. Vakaraš posėdžiavome Seime iki 12 valandos nakties, arbatos, žinoma, nebegavau. Buto dar neturiu ir gyvenu iš Dievo malonės. Eisiu šiandien ar ryt pas K.Dineiką. Jei gu ten negausiu buvo, tai apsigyvensiu kur nors vienas.”

1920 m. birželio 8 d., Kaunas. “Socialdemokratai bruzda gerokai, bet vargiai jiems kas pavyks. Kabinetas ministerių tveriasi. Šiandien ar ryt jau bus naujas. Streikas spaustuvių darbininkų jau baigiamas likviduoti ir greit jau gausite laikraščius.” (Buvo nustoję leisti laikraščius.)

1920 m. gruodžio 8 d., Kaunas. “...Šiandien buvau Vytauto bažnyčioje. Giedojo Bieliūnas ir Neza-bitauskaitė. Po pietų užėisiu Seiman laikraščių paskaityti, vėliau Karo mokyklon nuvyksiu, vakare eisiu teatran. Šiandien Vitkauskas stato Z.Andriejevo “Mūsų gyvenimo dienos” – veikalas garsus.”

1920 m. gruodžio 25 d., Kaunas. “Parašysiu, ką veikiu: atsikėliau aštuoniomis, apsirengiau, pavalgiau, paskaičiau iki 11 val., rašau Tau laišką, eisiu Seiman, gal rasiu ten komisijos narius peržiūrėti prašymus, o jei nerasiu, tai skaitysiu skaitykloje laikraščius. Dabar daug skaitau, mat noriu pavyti tai, ką per penkerius metus praleidau užsivertęs darbais. Po pietų parsinešiu knygų iš valstybinio knygyno, vėliau eisiu koncertan. Bilietą jau nusipirkau prieš kelias dienas.”

1921 m. kovo 11 d., Kaunas. (Labai simboliška data). “Žinios prastos: Santarvė būk vėl Lietuvos nepripažino “De jure”.

1921 m. kovo 12 d. “Ryt išvažiuoju į Karaliaučių. Sugrįšiu už savaitės.”

1921 m. kovo 15 d., Karaliaučius. “Antrą dieną viešiu Karaliaučiuje.

Šiandien aplankėme Kunststellungą ir muziejų. Dabar popiet eisim pirkti šio to, nes viskas gana brangoka, ir jei ko nors stičiai nereikia, nuolat pamamai, kad nereikia pinigų blaškyti. Tau nupirkau gražias pirštinaites.”

1921 m. kovo 16 d., Karaliaučiaus stotis. “Bilietus jau nusipirkome ir laukiame paduodant Schnellzugo (greitojo traukinio) į Eitkūnus. Dabar teks dienos laike pamatyti Prūsų kraštą, nes atvažiuojant buvo naktis ir nieko nesimatė. Važiuodamas iš Įsrutės dar Tau parašysiu vieną atviruką, nes markė užlipyta vokiška.”

1921 m. kovo 16 d., jau iš Kazlų Rūdos. “Labai man nusibodo ir įsipyko visos ceremonijos einant per muitines. Eitkūnuose ir Virbaly užtrukom kokias 3–4 valandas. Greit jau būsiu Kaune.”

1921 m. balandžio 6 d. “Diena apsiniaukusi, šaltoka, dulkia smulkus lietelis protarpiais, gatvėse šlapumas... Kaune statoma vėl “Traviata”, tik, žinoma, be Kipro Petrausko, todėl, suprantama, neįdomu.”

1921 m. balandžio 7 d., Kaunas. “Šiandien posėdyje Seime nebuvau, o tik buvau Vytauto kalne ir iki pietų skaičiau. Dabar eisiu į kursų.” (Įstojo mokytis į Aukštuosius kursus).

1921 m. balandžio 19 d., antradienis. “Atvažiuok, jei galima, rytiniu traukiniu: aš tikrai lauksiu stotyje, nes tą dieną darbo neturiu Seime.”

1921 m. birželio 24 d., antradienis. “Dabar gi eisiu paštan, pasėdėsiu pusvalandį miesto sode ir vyksiu į Seimą paskaityti skaitykloje, o vėliau gi bus posėdis.”

1921 m. birželio 1 d., trečiadienis. “Siunčiu tau šiandien Basanavičių. (atvirlaiškį su dr. J.Basanavičiaus atvaizdu), nes Seime šiandien priėmėm jam pensijos iki gyvos galvos įstatymą, po 2 tūkst. auksinų kas mėnesį.”

1921 m. liepos 7 d., ketvirtadienis. “Šiandien dar einu į Seimo posėdį, taigi eidamas įmesiu laišką.

Dabar mes posėdžiaujame visą dieną – ir rytais, ir vakarais: labai įvargina, bet laukiame greit poilsio.”

1921 m. rugsėjo 13 d. Kaune įvyko kuklios P.Spudo ir P.Šonkaitės sutuoktuvės. Pradžioje gyveno nuomotame bute Laisvės alėjoje, vėliau pradėjo dairytis savo būsto. 1926 m. apsigyveno nuosavame name Kauko al. 13, kur ir gyveno iki lemtingųjų 1941 m. birželio 14 d. trėmimų iš Lietuvos.

Tuoju po vestuvių savo žmonai rašo į Aukštųjų kursų Humanitarinių mokslų skyrių, kur pats mokėsi nuo 1920 m. rudens. Pertvarkius Aukštuosius kursus į Lietuvos universitetą, P.Spudas su žmona tęsia studijas Universiteto Humanitarinių mokslų fakultete. Lygia-grečiai pradeda dirbti Kauno gimnazijoje, kur dėstė istoriją ir lietuvių kalbą. 1925 m. rugsėjo mėnesį abu įstoja dar ir į Teisių fakulteto Teisių skyrių, kur visą kursą išklaušė 1928 metais.

1927 m. P.Spudas, labai gerai išlaikęs visus nustatytus egzaminus ir parašęs diplominį darbą “Lietuvių materialinė buitis XIII–XV amžiuje”, įgijo visas aukštosios mokyklos baigimo teises. Kartu su žmona buvo tarp keturių istorikų, baigusių Kaune pirmąją laidą.

Kai P.Spudas pradėjo mokytojauti 1-ojoje Kauno gimnazijoje, jai vadovavo profesorius P.Dovydaitis, Nepriklausomybės akto signataras.

1922 m. vadovavimą gimnazijai perėmė kitas Nepriklausomybės akto signataras – profesorius M.Biržiška. Jo darbo taktika buvo priimti mokytojais dirbti Lietuvos universiteto studentus. Universitete paskaitos vykdavo vakarais, maždaug nuo 16 val., iki pietų turėdavo pamokas mokykloje. Paskaitoms ruošti likdavo sekmadieniai. Egzaminai vykdavo per šv.Kalėdų ir šv.Velykų atostogas. Taigi užimtumas buvo gana didelis. Po paskaitų skubėdavo į teatrą, į operą, eidavo į “galiorkas” – į trečią aukštą, tiesiog iš paskaitų, su

nertiniais, nepersirengę, bet sekdamo kiekvieno naujo spektaklio pasirodymą.

Minint “Aušros” laikraščio 40 metų sutartį, 1923 m. gimnazijai buvo suteiktas “Aušros” vardas. Didėjant mokinių skaičiui, ji buvo sujungta su Aukštesniąja komercijos mokykla. 1927 m. rugsėjo 1 d. švietimo ministro įsakymu mišri Kauno “Aušros” gimnazija padalijama į dvi, su humanitarinėmis ir komercinėmis klasėmis: “Aušros” berniukų valstybinę gimnaziją, kuri liko Laisvės alėjoje, ir “Aušros” mergaičių gimnaziją, kuri perkeliama į Seimo (dabar Gimnazijos) gatvėje buvusius grafo Platovo gimnazijos, vėliau Steigiamo ir visų kitų Seimų rūmus. Profesorius M.Biržiška liko vadovauti berniukų gimnazijai, K.Jokantas buvo paskirtas naujos mergaičių gimnazijos direktoriumi.

Darbo vietose persiskyrė ir P.Spudas su žmona. Jis buvo paskirtas “Aušros” berniukų gimnazijos inspektoriumi, o P.Spudienė perėjo dirbti į buvusiuose Seimo rūmuose įsikūrusią “Aušros” mergaičių gimnaziją istorijos mokytoja. Kaip ji man yra pasakojusi, ant sienų dar buvo likę nuo Seimų laikotarpio įvairios dekoracijos ir herbai, kurie netiko tik po 1940 metų atėjusiems bolševikams.

P.Spudas vadovavo “Tėvynės pažinimo” kuopelei, su kurios nariais apkeliavo beveik visą Lietuvą. Buvo taip pat Lietuvos keliovimo sąjungos Jaunimo globos Kauno apskrities komiteto nariu, su mokiniais apkeliavo daugelį istorinių Lietuvos vietų, pabuvojo užsienyje. Pirmosios kelionės buvo dar Steigiamojo Seimo laikais, kai su Seimo narių delegacija aplankė Karaliaučių. 1925 m. su mokinių ekskursija vyko į Latviją, vėliau lankėsi Suomijoje, Italijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Čekoslovakijoje. Po diplomatinių santykių su Lenkija užmezgimo organizavo pirmąją Lietuvos mokytojų ekskursiją į okupuotą Vilnių ir Vilniaus kraštą, lankėsi ir Trakų pily-

je. Tai buvo 1939 m. liepos–rugsėjo mėnesiai.

P.Spudas buvo aktyvus Vilniui vaduoti sąjungos narys, Lietuvos mokytojų sąjungos Centro valdybos narys, Lietuvos istorikų draugijos narys.

Buvo vienas iš Lietuvos istorijos draugijos Istorijos mokytojų sekcijos steigėjų. Aktyviai dalyvavo skaitydamas viešas paskaitas apie 1919 m. partizanų veiklą Šiaurės Lietuvoje. 1940 m. kartu su kitais partizanis turėjo būti priimtas į Lietuvos kariuomenės Kūrėjų Savanorių sąjungą, bet sutrukė sovietinė okupacija.

Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino IV laipsnio ordinu, Vytauto Didžiojo ordino medaliu ir dviem Lietuvos Nepriklausomybės 10-mečio medaliais.

Po 1940 m. okupacijos buvo atleistas iš “Aušros” berniukų gimnazijos inspektorius pareigų ir paskirtas eiliniu mokytoju į 3-ąją Kauno gimnaziją.

1941 m. birželio 14 d. buvo suimtas, atskirtas nuo žmonos ir 9 bei 11 metų amžiaus dukterų Kauno prekinėje stotyje ir išvežtas į Sibiro lagerius. Kalėjo Sverdlovsko srities Gari ir Sosvos lageriuose kartu su buvusiais kolegomis iš Steigiamojo Seimo ir vėlesnių laikų – V.Čarnekiu, sušaudytu Sverdlovske, V.Bičiūnu, sušaudytu Sverdlovske, profesoriumi P.Dovydaičiu, sušaudytu Sverdlovske, K.Jokantu, sušaudytu Sverdlovske, Z.Starkum, sušaudytu Sverdlovske, ir kitais politiniais ir kariniais veikėjais. Šeima buvo ištremta į Altajaus kraštą.

1942 m. pavasarį šeima gavo pirmą P.Spudo laišką iš Sverdlovsko srities, Gari koncentracijos stovyklos Nr.47. Jau pirmajame laiške rašė, kad jaučiasi labai blogai, yra be galo nusilpęs, vos velka kojas. Tik atvykęs sirgo dizenterija, neteko labai daug svorio. Dirbo miško darbus. Rašė rusiškai, bet šiame, taip pat ir vėlesniuose laišk-

kuose vis minėdavo draugą Badą. Paminėdavo laiškuose ir pažįstamus žmones. Rašė apie Jokantą, kuris dirbo gydytoju ir kiek galėdamas jam lengvino lagerio gyvenimą. Minėjo buvusį Spaudos Fondo direktorių B.Žygelį, kuris raikė duoną, mokytoją Riautą ir kitus. Laiškai būdavo išbraukti, ypač pavardės. Darbavosi cenzūra. Po poros mėnesių laiškai nutrūko ir tik po gero pusmečio P.Spudas vėl pradėjo rašyti, bet jau iš Omsko srities. Iš laiškų šeima sužinojo, kad koncentracijos stovykloje Ypatingas pasitarimas jį nuteisė laisvės atėmimu 5 metams. O po to buvo labai sunki kelionė upėmis, ir pervežtas į Omsko srities Muromcevo rajoną. Spėjama, kaip nurodo buvę kaliniai, kad 1942 metais be galo nusilpę kaliniai buvo išleisti iš koncentracijos stovyklų į tremtį, nes tokie nebegalėjo dirbti ir nereikalingi buvo išlaikymo. Tremties vieta buvo apie 600 km. į šiaurę nuo Omsko, Kardon čystyj. Dirbo miško ūkio kontoroje. Dažnai rašydavo, dažniausiai įvairių buhalterinių blankų kitoje pusėje arba tarp spausdintų eilučių. Daug rašė į įvairias NKVD instancijas, kad leistų vykti pas žmoną ir dukteris, bet teigiamo atsako nebuvo.

1943 m. buvo perkeltas į Petropavlovkos kaimą. Tėn taip pat dirbo miško kontoroje, bet sąlygos buvo dar blogesnės. Gyveno kartu su latviu, vėliau su vaistininku Stankūnu iš Kauno, kurį dažnai minėdavo laiškuose. Paskutiniuose laiškuose rašė: “Su maistu sunku, valgau tik kopūstus (pirkau 30 kg sūdytų raugintų kopūstų), dilges maišau su miltais. Duonos negaunu – jos vietoje miltų, kuriuos sumaišęs su kopūstais valgau rytais tirštą košę.” 1944 m. gegužės mėnesį rašė: “Jau beveik esu sveikas, nors dar smarkiai prakaituoju, dažnai turiu pakeltą temperatūrą, smarkiai pakosau”.

Paskutiniame savo laiške rašė: “Dirbu miško punkto raštinėje, per mėnesį gaunu 250 rublių – lygiai tiek, kiek čia kainuoja pūdas

bulvių. Dėl silpno maisto esu nusilpęs, bet kai užaugs savo pasodintos bulvės, vėl pasitaisyti”. Tačiau to nesulaukė ir mirė 1944 m. rugpjūčio 7 dieną. Žmona žinią gavo praėjus 3 mėnesiams po jo mirties.

Savo kalbą norėčiau užbaigti mūsų dainiaus Maironio eilėmis: “Veltui mano troškimai prikelti senelį iš kapų milžinų ir išgirsti nors vieną, bet gyvą žodelį iš senovės laikų”. Ačiū. (*Plojimai*)

ALGIRDAS BRAZAUSKAS. Jūsų Ekscelencija Respublikos Prezidente, gerbiamasis Seimo Pirmininke, gerbiamieji Seimo nariai, ponios ir ponai!

Lietuvos Respublikos Steigiamasis Seimas ir jo darbo metai jau gerokai nutolo nuo mūsų, virto istorija, tačiau liko svarus ir ilgas jo atliktų darbų sąrašas. Lietuvos istorijoje nuolat bus minimi šio Seimo priimta Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės Deklaracija, Žemės reformos įstatymas, nacionalinio piniginių vieneto – lito įvedimas, buvo parengta Konstitucija, šaliai iškovotas tarptautinis pripažinimas. Steigiamasis Seimas, išleidęs apie 300 įvairių įstatymų ir kitų dokumentų, paklojo juridinius pagrindus kone visoms Lietuvos gyvenimo sritims. Kaip ir Lietuvos Aukščiausioji Taryba – Atkuriamasis Seimas, jis dirbo pustrėčių metų, įvyko 257 posėdžiai.

Steigiamojo Seimo atliktų darbų svarba, gausa ir kokybė liudija didelę pirmųjų mūsų parlamentarų valstybinio mąstymo brandą, jų atsakingą požiūrį į savo deputatines pareigas, darbštumą ir sugebėjimą valstybės interesus kai kada vertinti labiau už partinius ir asmeninius.

Didelės pagarbos nusipelnė pirmasis Steigiamojo Seimo Pirmininkas ir einantis Lietuvos Prezidento pareigas krikščionis demokratas A.Stulginskis ir dauguma Seimo narių, labai jauni, energingi, nors ir ne visi aukšto išsimokslinimo, bet gerai suprantantys pareigą savo valstybei.

Steigiamasis Seimas parlamentinę demokratiją laikė geriausia valstybės valdymo forma. Tačiau netrukus paaiškėjo, jog negana demokratijos principus įrašyti Konstitucijoje, – reikia, kad juos suprastų ir priimtų visuomenė, kad jie būtų įgyvendinami, taptų kasdieninio gyvenimo norma.

1926 m. antroje pusėje, valdant trečiajam Seimui, demokratinė valstybės santvarka Lietuvoje patyrė gilią krizę, pasibaigusią tų pačių metų gruodžio 17 d. ginkluotu perversmu. Tai buvo tarpukario Lietuvos demokratinių seimų valdymo pabaiga.

Tačiau Steigiamojo Seimo pradėta parlamentinės demokratijos tradicija išliko gyva ir vėl atgijo kartu su Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu. Ji buvo realizuota 1992 m. spalio 25 d. referendumu priimtoje dabartinėje Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, akumuliuosioje ne tik prieškarinę pasaulinę, bet ir pačios lietuvių tautos sukauptą demokratijos patirtį. Joje, kaip ir 1922 m. pagrindiniame įstatyme, įtvirtinta piliečių laisvė bei lygybė, svarbiausios žmogaus teisės, valdžių atskyrimo principas, demokratinė rinkimų sistema ir daug kitų bazinių nuostatų. Tarp 1922 ir 1992 m. Konstitucijų yra neabejotinas priešastinis – pasekminis ryšys. Tačiau vargu ar galėtume patvirtinti, kad visą sektiną Steigiamojo Seimo darbo patirtį išnagrinėjome, panaudojome ir pakankamai ryžtingai turtiname parlamentinės veiklos tradicijas Lietuvoje.

Prieš keletą metų Lietuvos piliečiai kur kas optimistiškiau vertino valstybės ir savo ateitį. Dabar žmonių nuotaikos yra aiškiai pakitusios. Daugelio valdžios atstovų požiūris į šalies problemas, į žmogų sukėlė nusivylimą. Šiandien Lietuvoje nepakankamai pasitikima visomis valdžios institucijomis, išskyrus gal tik Prezidento, kuris siekia aktyviau dalyvauti vidaus politikoje, tobulinti įstatymų leidybą, per tai daryti įtaką svarbiausioms mūsų gyvenimo sritims. Manau,

kad pasigendama valstybės raidos perspektyvos, prioritetų matymo bei taktinių sprendimų koordinavimo.

Jau prieš dvejus metus tiek politologų, tiek visuomenės prabilta apie Lietuvos Seimo veiklos efektyvumą. Nors iš esmės esame parlamentinė Respublika, Seimo reali galia ir įtaka, kalbama ir manoma, yra ribotos. Pastebėta, kad jis nepakankamai gerai atlieka kai kurias, sakyčiau, esmines funkcijas, pavyzdžiui, Vyriausybės darbo priežiūros. Seimo nariai ne visada gauna išsamią informaciją ir reikiamus duomenis, kad galėtų analizuoti valstybės gyvenimo procesus ir institucijų veiklą.

Mes turime pagalvoti, ar neverta Konstituciją papildyti saugikliais, kurie neleistų partijoms ir jų vadovams Seime demonstruoti savo valią kai kada valstybinių interesų ne naudai. Ar galima principingai vertinti Vyriausybės veiklą, jeigu tie patys asmenys yra ir Seimo nariai, ir ministrai, ir partijų vadovai.

Žiniasklaidoje jau pradėtos analizuoti temos, susijusios su partijų vidaus ir tarpusavio nesutarimais. Beveik visų partijų, pretenduojančių į nugalėtojus šių metų Seimo rinkimuose, strategijos jau beveik parengtos, numatyti veiksnių prioritetai. Tačiau drįstu teigti, kad toli gražu ne visur mūsų pilietis su savo rūpesčiais ir savo problemomis užima dominuojančią vietą.

Seime dirba įtakingiausių partijų elitas bei rinkėjų pasitikėjimą pelnę kiti politikai, visuomenės veikėjai – išsimokslinę, dažniausiai turintys nemažą gyvenimo ir darbo patirtį. Jų priimti įstatymai turėtų atitikti valstybės suvereno – tautos lūkesčius. Deja, Seimas dar negali didžiulotis įstatymų kokybe. Tai byloja nauji, dažnai vienas kitą dubliuojantys, o kartais ginčytini ir svarstomi Konstituciniame Teisme. Nuolatinėse pataisose nebesusigauja ne tik piliečiai, bet kai kada ir specialistai. Žmonės sako, kad Seime norėtų matyti daugiau nau-

jų veidų, savarankiškų, nuo politinės konjunktyros nepriklausomų asmenybių. Pageidaujama mažiau tuščiažodžiavimo, arogancijos ir gal kai kada atotrūkio nuo mūsų gyvenimo realybių. Partijomis nepasitikintys žmonės tikisi naujų veidų. Asmeninių ambicijų ir siaurų partinių interesų įveikimas galėtų atverti kur kas platesnį kelią ne vienai rinkiminei koalicijai bet kurioje mūsų politinio gyvenimo spektro pozicijoje.

Partijų įvairovė užtikrina Lietuvos Respublikos politinės sistemos demokratiškumą. Tačiau jėgų išskaidymas gimdo politinę erzelynę, nesuskalbėjimą. Esant tokioms aplinkybėms, perspektyvą turi partijų vienijimasis, koalicijų kūrimasis. Jų veiklos principas – konsensusas. Gera valstybinė politika yra ta, dėl kurios, ypač gyvybiniais klausimais, susitaria jei ne visos, tai bent kelios partijos.

Rengiant įstatymus būtinas platus projektų aptarimas, kuriame dalyvautų partijų, visuomenės sluoksnių ir grupių atstovai. Norint priimti optimalų variantą, manyčiau, reikėtų įdėmiau įsiklausyti ir į mažumos nuomonę, įvertinti įvairių socialinių grupių interesus.

Partijas jungtis verčia įvairios priežastys – panaši orientacija ar politinės nuostatos, tikslas sėkmingiau pasirodyti artėjančiuose rinkimuose. Idealiai atrodytų Seime susigrupavusios trys plačios dešinės, centro ir kairės koalicijos. Savo ruožtu visas turėtų vienyti saikingas, normalus patriotinis pragmatizmas, pasireiškiantis visų pirma naudos siekimu Lietuvos žmonėms ir mūsų valstybei. Gaila, kad tokį konstruktyvų bendradarbiavimą partijos demonstruoja labai nenoriai. Jų viduje labiau žavimasi politinės kritikos priemonėmis, negu aktualių klausimų bendru aptarimu ir, žinoma, įgyvendinimu.

Mūsų konstitucinėje teisėje ir politinėje praktikoje atsirado visiškai nauja sąvoka – tai pusiau prezidentinė respublika. Jeigu prieš karą Lietuvos Prezidentą rinkda-

Prezidentas
Algirdas Mykolas Brazauskas

vo Seimas, tai dabar tauta. Prezidento, Seimo ir Vyriausybės santykių praktika parodė, kad galimos įvairios valdymo variacijos, atsižvelgiant į asmenines savybes, partitį ir kitus faktorius.

Praėjusiais metais išryškėjo laikotarpis, kai gerokai didesnę iniciatyvą nei Seimo dauguma parodė Prezidentas, vertindamas Vyriausybės, dirbusios nuo 19(...) metų, veiklą ir pareikšdamas jai nepasitikėjimą. Sakyčiau, tai pusiau prezidentinės valstybės valdymo ruožas, kai pasireiškia dviguba – Prezidento ir Premjero vykdomoji valdžia. Tai buvo asmeninė Prezidento iniciatyva. Deja, Konstitucija šiuo atveju tyli.

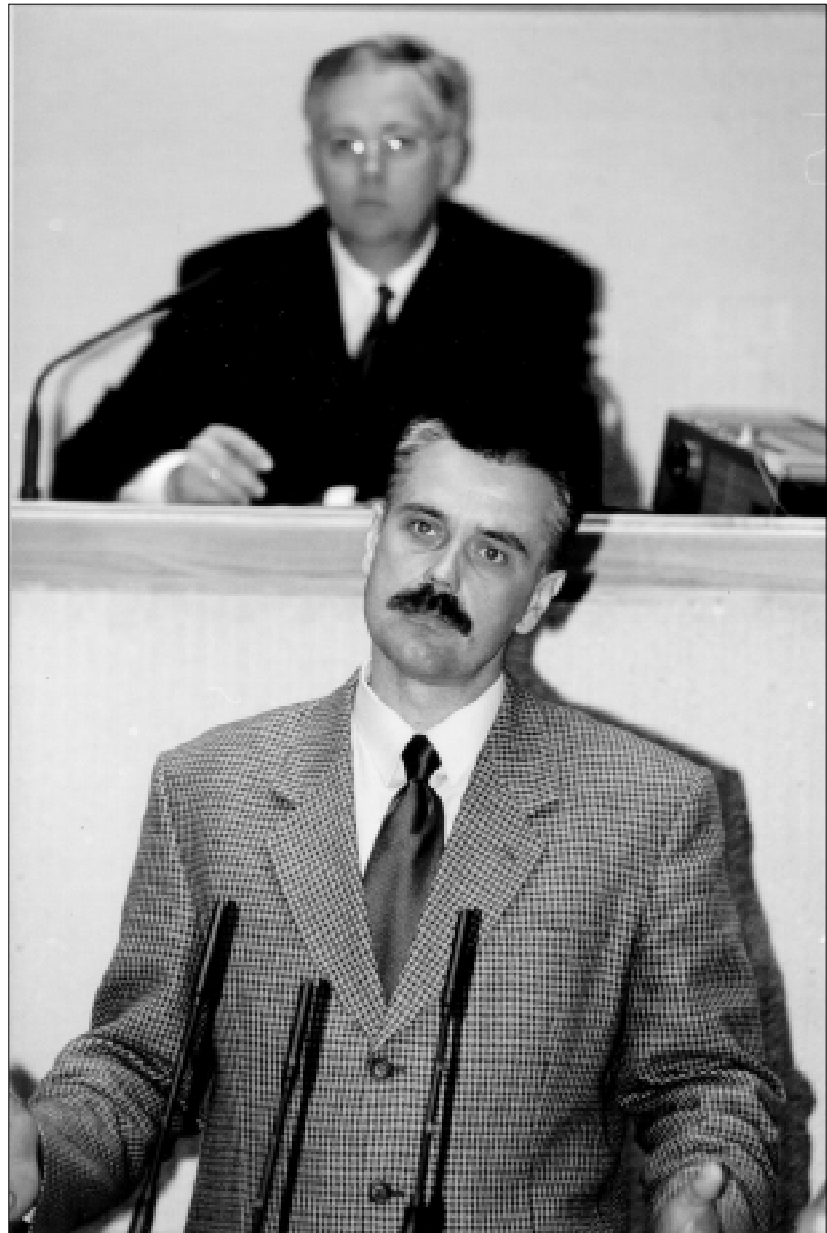
Labiausiai reikėtų akcentuoti, kokie yra valdžios institucijų santykiai. Konstitucija vienodai galioja visiems. Tai nėra diskusijų objektas. Galima diskutuoti tik dėl jos tobulinimo. Nesusipratimų dažnai kyla dėl atskirų institucijų arba jų vadovų tikslaus savo funkcijų vykdymo bei bendradarbiavimo etikos stokos. Tautos išrinktųjų atsakomybė didžiulė. Asmeninės atsakomybės pavyzdžių dar labai mažai. Šis rodiklis priklauso nuo to, ar sugebame suvokti tautos ir valstybės interesus, kaip atstovaujama rinkėjų poreikiams. Ačiū už dėmesį.
(Plojimai)

ROLANDAS BAGDONAS.

Gerbiamasis Prezidente, Seimo Pirmininke, gerbiamieji Seimo nariai, svečiai, mielas jaunime!

Džiaugiuosi šiandieną galėdamas kalbėti iš šios garbingos tribūnos. Esu Šilalės rajono Kaltinėnų Aleksandro Stulginskio vidurinės mokyklos istorijos ir geografijos mokytojas, savo kukliu indėliu prisidėjęs prie Steigiamojo Seimo ir gegužės 15-osios dienos Deklaracijos minėjimo renginių, vykusių šių metų vasarį mūsų rajone, kai prie seniūnijos buvo atidengta paminclinė lenta, skirta Aleksandrui Stulginskiui, ir mokyklai suteiktas garbingas Aleksandro Stulginskio vardas.

Tąsyk visi tie, kurie dirbome tą darbą, tarsi iš naujo atradome Aleksandrą Stulginskį. Viena vertus, Nepriklausomybės Akto signataras, Steigiamojo Seimo pirmininkas, pirmasis konstitucinis Lietuvos prezidentas, šalia – paprastas žmogus, doras šeimos tėvas, visą savo gyvenimą sąmoningai paskyręs kraštui ir krašto žmonėms. Gimęs ir augęs Šilalės rajone, lankęs pradžios mokyklą, sėkmingai išlaikęs baigiamuosius pradinės mokyklos egzaminus Kražių mokykloje, vėliau – Liepojos gimnazija, Kauno kunigų seminarija, Insbruko ir Halės universitetai formavo jaunojo Aleksandro pasaulėžiūrą, kurios kertiniu akmeniu ir credo tapo tikėjimas kraštu, tikėjimas krašto žmonėmis ir krašto gerove. Aleksandras galvojo, kad kraštą iš pakankamai sudėtingos situacijos gali išvesti tik išsilavinę ir garbūs žmonės, taip pat ir tie, kurie neturėdami išsimokslinimo, neturėdami lėšų savo kasdieniu darbu nuo ryto iki aušros kūrė savo gerovę ir, aišku, krašto gerovę, niekuomet nesvarstydami apie jokių asmeninius reikalus, o galvodami paprastai: geriau gyvens mūsų vaikai. Vėliau kai kam vėlgi atrodė, kad šis laikotarpis – 1920–1926 metų laikotarpis yra pakankamai painus. Daugeliui atrodė, jog Lietuva yra tautų maišalynė ir niekam čia ne-

Rolandas Bagdonas

rūpi bendros valstybinės idėjos. Tačiau Aleksandras mąstė kitaip. Ir daugeliui mums, šiandieną žvelgiantiems į tą 80 metų praeitą laikotarpį, atrodytų, kad tos problemos, kurias tuo metu sprendė valstybė, ne tokios ir sudėtingos. Duokit, atrodytų, mums tas problemas ir mes jas pakankamai lengvai išspręsimė. Bet aš taip negalvoju. Nes jis sprendė tą patį, ką sprendžiame šiandieną ir mes.

Tas dešimtmetis, kurį jūs, gerbiamieji Seimo nariai, ir visi, kurie dirbate tą darbą, buvo analogiškas

tam aštuonerių metų laikotarpiui, kurį sprendė anuometinio Seimo ir Vyriausybės nariai. O būta sunkių darbų. Galėčiau keletą iš jų paminėti. Čia jau minėta Konstitucija, žemės reforma, pinigų, kariuomenės klausimai, santykių su kaimynais nustatymas ir kiti klausimai, susiję su mokyklomis, mokyklų kūrimu, švietimu, mokslo ir kultūros klausimai. Ir visur figūroja A. Stulginskis – doras, ištikimas, tvirtas diskusijose, pakantus oponentams. Kodėl mums visiems nepasimokyti iš tokios jo veiklos, kuri tikrai šian-

dieną atneštų kur kas daugiau naujos negu bevaisė kritika? Aš puikiai įsivaizduoju, kad kiekvieną kartą oponentą yra pakankamai lengva kritikuoti. Tačiau kritika nieko neduoda, ji nėra veiksminga, jeigu nėra paremta konkrečia alternatyva. Jeigu turi alternatyvą – prašau kritikuoti. Ir tada, patikėkite manim, kraštas ir jo gerovė gražėtų, ir mes tikrai jaustumės saugesni ir turtingesni savo krašte.

Aišku, būta begalė problemų. Galbūt kai kas pagalvos, kad tai yra tam tikras praeito laikotarpio idealizavimas. Aš nemanau. Nes iš tikrųjų tas idealizavimas tikriausiai būtinas, nes problemos visuomet buvo pakankamai sudėtingos ir įvairios. Bet čia išryškėjo prieškarinių Lietuvos politikų rūpestingumas, doras darbas ir, svarbiausia, pasirašyti tikrai tuos įstatymus, kurie reikalingi kraštui ir krašto žmonėms, jeigu tai atneša naudą.

A. Stulginskis, visą savo sąmoningą gyvenimą paskyręs kraštui, didžiausią pilietiškumą parodė lemtingaisiais mūsų kraštui 1940–1941 metais, nors turėjo galimybę laisvai išvažiuoti į Vakarų. Jis turėjo visko: turėjo pinigų, turėjo galimybę išvažiuoti, bet liko ištikimas savo krikščioniškiems principams – sunkią valandą likti su kraštu ir su krašto žmonėmis. Mums reikėtų tokių žmonių, kurie iš tikrųjų taip elgtųsi savo konkrečioje veikloje, politinėje veikloje ir konkrečiame savo darbe.

Aš su viltimi žvelgiu į kraštą, su viltimi žvelgiu į jaunus žmones, kurie ateis mūsų ir jūsų pakeisti. Tikiu, kad jie ateis doresni, aktyviau dirbantys ir mūsų kraštas ateityje klestės. Mes jausimės tvirti ne tik tarp Europos, bet ir tarp visų pasaulio valstybių. O visiems jums noriu palinkėti, kad ateinančios kartos (galbūt po šimto metų), susėdusios mokyklų, auditorijų salėse, krapštytų galvą ir svarstytų – būta Lietuvoje politikų, būta Lietuvoje žmonių, kurių visas sąmoningas gyvenimas buvo paskirtas kraštui ir krašto gerovei. Ačiū. (*Plojimai*)

Juozas Žilys

JUOZAS ŽILYS. Jūsų Ekscelsencija Respublikos Prezidente, gerbiamasis Seimo Pirmininke, ponios ir ponai.

Dar turiu galimybę galbūt akcentuoti vieną kitą Steigiamojo Seimo ir Lietuvos Respublikos valstybės ir visuomenės konstitucionalizmo sąsajų aspektą.

Norėčiau pasakyti tai, kad Lietuva ir tuo metu buvo neatskiriamą Europos kultūros dalis. Ir čia buvo gyvatinga demokratinės teisinės valstybės vizija. Galima sakyti, kad ir čia labai realiai buvo suvokta, jog tik laisvas, orus žmogus galės užtikrinti savo ir kitų žmonių gyvenimo pilnatvę. Būtent šios idėjos buvo tuo moraliniu ir, aišku, teisiniu pagrindu, kuriuo buvo grindžiama valstybės organizacijos vizija ir šios organizacijos plėtros lūkesčiai.

Lietuviai, kurdami savo valstybę, praktiškai įgyvendino demokratinės teisinės konstrukcijas, kurios buvo plačiai žinomos Europoje ir Lietuvos visuomenėje. Dar šio amžiaus pradžioje Povilas Višinskis rašė: „...Tėn kur yra Konstitucija, visai kitaip dedasi. Žmonių atstovai išleidžia įstatymus; jiems pirmiausia turi rūpėti, kad tie įstatymai būtų geri, nes juos prisieis pildyti jų broliams, o paskui ir jiems patiems. Išleistųjų įstatymų pildymą paveda ministeriams ir kitiems valdininkams; jie turi žiūrėti, kad įstatymai

būtų gerai pildomi, už tai jie patys atsako prieš teismą. Teismas gi stovi šaly, ant jo neturi valdžios ministrai ir kiti valdininkai. Todėl teismas gali sau drąsiai, be baimės žiūrėti teisybei į akis.“ Štai kokiais paprastais žodžiais galima apibūdinti klasikinį demokratijos principą – valdžių padalijimo principą.

Bet vėlgi grįžkime prie Steigiamojo Seimo. Jis tada iš tiesų demonstravo nepalenkiamą valią ir net, pasakysime, visagališkumą sukonstruoti Lietuvos valstybės konstitucinius pamatus, nubrėžti Tautos konstitucionalizmo gaires. Laikinosios Lietuvos Valstybės Konstitucijoje Steigiamasis Seimas sakė taip: „Steigiamasis Seimas leidžia įstatymus, ratifikuoja sutartis su kitomis valstybėmis, tvirtina Valstybės biudžetą ir prižiūri įstatymų vykinimo.“ Toks apibrėžimas reiškia ne ką kita, bet tai, kad suverenios Lietuvos galios išreiškėjas nesidalys steigiamąja valdžia su jokia kita instancija, nederins jos su jokia kita valia ir tik jis kurs Lietuvos visuomenės valstybingumo perspektyvas visa tai formalizuodamas Konstitucijos ir įstatymų normų pavidalu. Profesorius M. Rémérus rašė: „Steigiamasis Seimas rado tikslingą savo absoliutinės galios titulu užfiksuoti naują konstitucinį Lietuvos valstybės provizoriumą, turintį veikti, kol bus jo nustatyta nuolatinė Konstituci-

ja arba kol jisai panorės šį provizoriumą atšaukti ar pakeisti.”

Skaitome Steigiamojo Seimo posėdžių stenogramas ir visados stebimės tuo, kiek daug bendrumo su dabartimi tiek politine, tiek ir teisine prasmėmis. Štai valdžios galių klausimas. Kiek buvo išeikvota energijos balansuojant valdžios institucijų kompetenciją, sprendžiant mirties bausmės problemą, formuluojant žmogaus teisių ir laisvių koncepciją ir teisiškai atskleidžiant teisės konkretų turinį. Jau tada buvo polemizuojama dėl valdžios institucijų, o konkrečiau – įstatymų leidėjo konstitucinės kontrolės.

Dar kartą pabrėšime, kad ypač reikšmingas Seimo darbas buvo 1922 m. Konstitucijos parengimas. Ji buvo, ją galima vertinti įvairiais aspektais, mes galėtume pasakyti, kad būtent šia Konstitucija Steigiamasis Seimas suformulavo Lietuvos konstitucinę genetiką, kurios ignoruoti turbūt ir dabar, ir ateityje niekas negalės. O Kauno Vytauto Didžiojo universitete teisės profesoriai, kai studentai jiems atsakinėdavo apie Lietuvos konstitucionalizmą, sakydavo po 1926 m.: “Tamsta prašom kalbėti apie “tikrąją” Konstituciją, bet ne apie 1928 m. Konstituciją.”

Nuolatos kyla klausimas, ar demokratinė konstrukcija, kurią atrado ir įtvirtino Steigiamasis Seimas, buvo racionaliausia ir efektyviausia to meto Lietuvai? Į pačiam sau suformuluotą patetišką klausimą tik viena prasme atsakyti neįmanoma. Konstituciniai teisiniai santykiai, būdami neatskiriama socialinio gyvenimo dalis, negali neatspindėti išorinių ir vidaus faktorių, kurie daro nepaliaujamą įtaką ir konstitucionalizmui. Pagaliau dar niekur neįkurta ir tokia laboratorija, kurioje tikslų eksperimentų pagrindu būtų galima preciziškai nubrėžti visuomenės konstitucinę raidą.

Įvairiais aspektais galima vertinti Steigiamąjį Seimą, galima akcentuoti tai, kad jau jo rinkimų me-

tu buvo neretai prasilenkiama su politine etika. Taip pat būtų tikroviška, jeigu būtų prisimenami aršūs politinių teisiųjų pozicijų susidūrimai dirbant Steigiamajam Seimui. Visa tai, be abejojimo, būtų teisinga. Tačiau iš aštuoniasdešimties metų retrospektyvos Steigiamasis Seimas suvokiamas kaip vientisas politinis, konstitucinis reiškinys. Išblėsta politinės prieštaros, asmenybių dramos, o sąmonėje lieka Steigiamasis Seimas su visa savo didybe Lietuvos konstitucionalizmo istorijoje. Ačiū. (*Plojimai*)

2000 m. gegužės 16 d. (antradienis)

RYTINIS PLENARINIS POSĖDIS

Priimti įstatymai

–Bibliotekų įstatymo 16 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymas. Balsavo: už–82, prieš–0, susilaikė 1.

Šiuo įstatymu nustatyta, kad valstybinių bibliotekų, jų skyrių ir filialų patalpos yra valdomos ir naudojamos patikėjimo teise. Pastatai ir patalpos, kuriose yra valstybinės bibliotekos bei šių bibliotekų turtas, **neprivatizuojami, neparduodami, neperduodami, taip pat neįkeičiami.**

–Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas. Balsavo: už–74, prieš–0, susilaikė 10.

Pagal priimtą dokumentą atmintinų dienų sąrašą papildė **rugšėjo 22-oji diena – Baltų vienybės diena.**

–Atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymas. Balsavo: už–45, prieš–1, susilaikė 4.

Šis įstatymas nustatė, kad **gegužės trečiasis sekmadienis yra atmintina diena – Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės diena.**

Padaryta priėmimo pertrauka

–Specialiųjų tyrimų tarnybos statuto projekto Nr.P–2412(2). Priėmimo tęsinys – 2000 05 23.

–Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo įgyvendinimo įstatymo projekto Nr.P–2413(2). Priėmimo tęsinys – 2000 05 23.

–Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 5 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr.P–2414(2). Priėmimo tęsinys – 2000 05 23.

–Atostogų įstatymo 2 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr.P–2415(3). Priėmimo tęsinys – 2000 05 23.

Pritarta po svarstymo

–Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr.P–2463(2).

–Seimo nutarimo “Dėl Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategijos patvirtinimo” projektui Nr.P–2320(3).

–Paramos mirties atveju įstatymo 1 ir 2 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr.P–2400.

–Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 3 straipsnio pakeitimo ir 20, 21 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektui Nr.P–2474(2).

–Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros laikinojo įstatymo 5 straipsnio pakeiti-

Seimo nariai Gediminas Kirkilas ir Povilas Gylys

mo įstatymo projektui Nr.P-2486(2).

Padaryta svarstymo pertrauka

–Darbo apmokėjimo įstatymo papildymo 7(1) straipsniu įstatymo projekto Nr.P-2299.

–Rinkliavų įstatymo projekto Nr.P-2409(3). Svarstymo tęsinys – 2000 05 25.

Projektas, gražintas Vyriausybei tobulinti

–Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo projektas Nr.P-2298(2).

Pateikti projektai

–Seimo Pirmininkas V.Landsbergis pateikė SSRS okupacijos žalos kompensavimo įstatymo projektą Nr.P-2507.

Projekto tikslas – **apibrėžti Lietuvos suverenias teises ir užsienio politikos uždavinius, siekiant, kad būtų atlyginta žala, padaryta Lietuvai ir jos gyventojams dėl SSRS 1940–1990 metų okupacijos ir aneksijos.**

Seimo Pirmininko pasirašytame įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad minėtos žalos kompensavimo siekis remiasi tarptautine teise ir Lietuvos Respublikos piliečių valia, išreikšta 1992 m. birželio 14 d. įvykusiame referendumo dėl buvusios SSRS kariuomenės išvedimo iš Lietuvos Respublikos teritorijos ir dėl Lietuvos žmonėms bei Lietuvos valstybei padarytos žalos atlyginimo. **Kariuomenę išvedus, pabrėžia V.Landsbergis, jokių žalos atlyginimo pasiūlymų nesulaukta.**

Be to, priimant Rusijos Federaciją į Europos Tarybos nares 1996 m. sausio 25 d. Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja išvadoje konstatavo, kad **Rusijos Federacija įsipareigoja padėti as-**

menims, anksčiau deportuotiems iš okupuotų Baltijos valstybių ar jų palikuonims sugrįžti į savo šalį pagal specialias repatrijavimo ir atlyginimo programas. Rusija tapo Europos Tarybos nare prisiimdama šiuos įsipareigojimus, tačiau Lietuva atitinkamo teisės akto savo reikalavimams ligi šiol neturi.

Todėl teikiamame projekte siūloma nustatyti, kad:

–**Kiekviena Lietuvos Respublikos Vyriausybė privalo tolydžio siekti, kad Rusijos Federacija, kuri pasiskelbė ir yra pripažįstama SSRS tarptautinių reikalų perėmėja, kompensuotų Lietuvos žmonėms ir valstybei SSRS okupacijos 1940–1990 m. padarytą žalą.**

–**Lietuvos Respublikos Vyriausybė steigia SSRS okupacijos žalos kompensavimo fondą, nustato jo teisinį statusą ir kreipiasi į Rusijos Federacijos Vyriausybę dėl atitinkamų lėšų skyrimo Lietuvos tremtinių ir jų palikuonių grįži-**

mui į Tėvynę. Šis kreipimasis yra privalomas, o ne sutartinis derybų objektas.

–Lietuvos Respublikos Vyriausybė gali padidinti Rusijos karinių ir pavojingų krovinių pervežimo per Lietuvos teritoriją tarifus, darydama ženklūs atskaitymus į SSRS okupacijos žalos kompensavimo fondą tol, kol Lietuvai tapus Šiaurės Atlanto nare, Aljansas susitars su Rusija dėl visų šio pobūdžio transporto aspektų.

–Okupacijų kaita ir apibendrinančios 1940–1990 m. datos nepanaikina SSRS atsakomybės Lietuvos žmonėms, ištremtiems ir naikintiems svetimoje šalyje – SSRS teritorijoje 1941–1944 m., kai Lietuvą buvo okupavusi nacistinė Vokietija, o taip pat už agresiją ir aukas bei nuostolius vėlesniu 1990m. kovo 11 d. – 1991 m. rugsėjo 6 d. laikotarpiu, kol SSRS dar nebuvo iš naujo pripažinusi atkurtos Lietuvos Nepriklausomybės.

Projektui po pateikimo pritarata, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas, papildomu – Biudžeto ir finansų.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 06.

–Seimo narys A.Šimėnas pateikė Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr.P–2231.

Projekte siūloma panaikinti PVM lengvatas žurnalų, laikraščių spausdinimui, leidybai ir platinimui, taip pat laikraštiniam popieriui. Pridėtinės vertės mokesčio lengvatą numatoma palikti knygų (išskyrus leidinių, kuriuos Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija yra priskyriusi erotinio ir smurtinio pobūdžio leidinių kategorijai) spausdinimui, leidybai bei platinimui.

Projekto iniciatoriaus teigimu, PVM lengvatos įvairių leidinių spausdinimui, leidybai, platinimui bei laikraštiniam popieriui buvo reikalingos, kol Lietuvoje trūko

laikraštinio popieriaus, nebuvo išvystytas spausdinimo, leidybos ir platinimo verslas. Įsigalėjus laisvos rinkos santykiams šiame versle, anot projekto teikėjo, lengvatų taikymas tapo netikslingas.

Projektui po pateikimo pritarata, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Biudžeto ir finansų komitetas, papildomais – Ekonomikos bei Švietimo, mokslo ir kultūros.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 15.

–Seimo narė E.Kunevičienė pateikė Mokesčių ir įmokų mokėtojų reikalavimų ir išpareigojimų valstybės ir savivaldybių biudžetams bei valstybės pinigų fondams įskaitymo laikinasis įstatymo projektą Nr.P–2266(2).

Nutarta projektą atmesti.

–Seimo narys J.Mocartas pateikė Juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymo 4(1) straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr.P–2519.

Nutarta projektą gražinti iniciatoriams tobulinti.

Įstatymas, Respublikos Prezidento gražintas Seimui pakartotinai svarstyti

Respublikos Prezidento patarėjas – Teisės departamento vadovas A.Abramavičius pristatė Seimui Respublikos Prezidento 2000 05 09 dekretą Nr.868, kuriuo Seimui gražinamas pakartotinai svarstyti Protekcinį (apsaugos) priemonių įstatymas, Seimo priimtas 2000 m. balandžio 20 dieną.

Respublikos Prezidentas nurodė, kad pagrindinė įstatymo gražinimo priežastis yra ta, kad Protekcinį (apsaugos) priemonių įstatyme Konkurencijos tarnybai suteiktos šiai tarnybai nebūdingos funkcijos. **Prezidentas siūlo, kad Protekcinį (apsaugos) priemonių įstatymą įgyvendintų ne Konkurencijos tarnyba, kaip nustatyta Seimo priimtame įstatyme, o speciali Vyriausybės įgaliota institucija.**

Nutarta Protekcinį (apsaugos) priemonių įstatymą svarstyti iš naujo. Svarstymas Seimo plenariniame posėdyje – 2000 05 23.

VAKARINIS PLENARINIS POSĖDIS

Lietuvos Respublikai prisiekė Centro sąjungai atstovaujantis naujasis Seimo narys Virginijus ŠMIGELSKAS. Jis užėmė laisvą Seimo nario vietą, centristui Kęstučiui Vaitukaičiui tapus Elektrenų meru ir atsistatydinus iš parlamentaro pareigų.

Pateikti projektai

–Ūkio viceministras **G.Miškinis** pateikė Administracinių teisės pažeidimų kodekso 173(2), 224, 259(1) straipsnių pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 173(17) straipsniu įstatymo projektą Nr.P–2513 ir Buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr.P–2514.

Projektams po pateikimo pritarta, nutarta pradėti jų svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu įstatymo projektui Nr.P–2513 svarstyti paskirtas Teisės ir teisėtvarkos komitetas, projektui Nr.P–2514 – Biudžeto ir finansų komitetas; papildomu komitetu abiem projektams svarstyti paskirtas Ekonomikos komitetas.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 06.

–Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų viceministrė **G.Rokickienė** pateikė Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr.P–2097(2), kuriame numatoma pavesti savivaldai socialinės rūpybos, miestų, miestelių ir kaimo vietovių infrastruktūros, vietinio ūkio ir būsto, pirminės sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos priežiūros ir kitas funkcijas, susijusias su nuolatinėmis paslaugomis bendruomenės nariams. Projekte apibrėžiamos savivaldos institucijų ir administracijos kompetencijos ribos, siūloma išplėsti seniūnijų ir seniūnų teises.

Vietos savivaldos įstatymo pakeitimais siūloma savivaldos administracijai perduoti visas organizacines funkcijas, nereikalaujančias savivaldos institucijų sprendimų.

Siekiant užtikrinti biudžeto vykdymo kontrolę bei savivaldybės tarybos opozicijos vaidmenį, įstatymo projekte numatomas savivaldybės tarybos Kontrolės komitetas. Jį sudarytų visų į tarybą išrinktų politinių partijų atstovai, kurie vykdytų savivaldybės vidaus audito funkcijas.

Taip pat siūloma netekusiu galios pripažinti Savivaldybės tarybos nario statuso įstatymą, o jo nuostatas perkelti į Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą.

Projektuojama visuomeniniais pagrindais bendruomenės interesams atstovaujanti institucija – gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovai, kurie turėtų tarpininkauti tarp gyventojų ir savivaldybės institucijų bei skatinti bendruomenės aktyvumą.

Projektui po pateikimo pritarta, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 13.

–Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų viceministrė **G.Rokickienė** taip pat pateikė Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr.P–2517.

Projektui po pateikimo pritarta, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Žmogaus teisių komitetas, papildomu – Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 13.

–Krašto apsaugos viceministras **R.Kilikauskas** pateikė Seimo nutarimo “Dėl ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų rengimo plano” projektą Nr.P–2518.

Projekto tikslas – nustatyti ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų rengimo ir įgyvendinimo terminus, institucijas, atsakingas už programų rengimą ir koordinavimą, bei programas derinusias institucijas.

Iniciatorių teigimu, patvirtinus projektą, už ilgalaikių valstybinio saugumo stiprinimo programų rengimą atsakingos institucijos la-

biau koordinuotų savo darbą. Programos sudarytų kryptingą ir finansiskai motyvuotą Vyriausybės nacionalinio saugumo politiką.

Projektui po pateikimo pritarta, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam projektui svarstyti paskirtas nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas.** Preliminari svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 08.

–Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų viceministras **V.Adomonis** pateikė Valstybės tarnybos įstatymo 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 38, 40, 41, 43, 47, 52, 55, 56, 58, 59, 60, 62, 68, 69, 70, 76 ir 78 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr.P–2350(2).

Projekte teikiamas tipinių valstybės tarnautojų pareigybių sąrašas, atitinkamos pareigybių kategorijos bei viešo administravimo valstybės tarnautojų ir paslaugų valstybės tarnautojų pareigybių atlyginimo koeficientai. **Pranešėjas atkreipė dėmesį, kad projekte siūlomos dvi datos, nuo kada turėtų įsigalioti valstybės tarnautojų darbo užmokesčio sistema: viešo administravimo valstybės tarnautojams – nuo 2000 m. spalio 1 dienos, paslaugų valstybės tarnautojams – nuo 2001 m. sausio 1 dienos.** Projekte taip pat numatyta, kaip valstybės tarnautojams bus mokamas darbo užmokestis, jei ateityje planuojama jį sumažinti arba, atvirkščiai, – padidinti.

Teikiamame projekte, be kita ko, siūloma nustatyti, kad valstybės tarnautojai palieka valstybės tarnybą sulaukę 62, 5 metų, nepriklausomai nuo lyties.

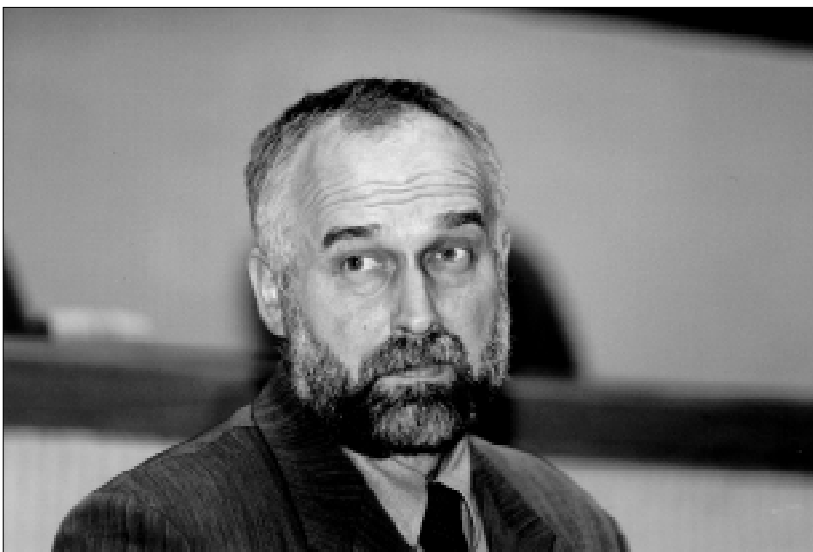
Projektui po pateikimo pritarta, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas, papildomu – Socialinių reikalų ir darbo komitetas.** Preliminari svarstymo Sei-

Krašto apsaugos viceministras Romas Kilikauskas

Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų viceministras Vidmantas Adomonis

Radio ir televizijos komisijos pirmininkas Jonas Liniauskas

mo plenariniame posėdyje data – 2000 06 06.

–Socialinės apsaugos ir darbo viceministras **R.Kairelis** pateikė Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų, nepriskiriamų valstybės tarnautojams, darbo apmokėjimo įstatymo projektą Nr.P-2351(2).

Projektui po pateikimo pritar-ta, nutarta pradėti jo svarstymo procedūrą. **Pagrindiniu komitetu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Socialinių reikalų ir darbo, papildomais – Biudžeto ir finansų bei Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetai.** Prelimina-ri svarstymo Seimo plenariniame posėdyje data – 2000 06 06.

Radio ir televizijos komisijos pirmininkas J.Liniauskas pateikė komisijos darbo ataskaitą ir atsakė į Seimo narių klausimus

/Stenograma/

PIRMININKAS F.PALUBINSKAS Nors mes 3 minutes skubame, bet prašysiu Radio ir televizijos komisijos pirmininką poną J.Liniauską pateikti ataskaitą.

J.LINIAUSKAS. Radio ir televizijos komisija buvo įsteigta 1996 m. pagal Visuomenės informavimo įstatymą. Komisija yra verslo veiklą reguliuojanti, nepriklausoma nuo valdžios struktūrų ir partijų įtakos institucija, atskaitinga Seimui.

Komisiją sudaro 11 narių. Tai Seimo ir kūrybinių bei visuomeninių organizacijų atstovai, kuriems įstatymas draudžia užsiimti komercine veikla jų reguliuojamojoje srityje. Komisijos priimti sprendimai reglamentuoja komercinių radijo ir televizijos stočių veiklą. Šiuo metu dirba antrosios kadencijos komisija. Administracijoje dirba 8 žmonės.

Pernai Seimui buvo pateikta ataskaita. Tuometinis komisijos

pirmininkas D.Katkus atsiskaitė. Aš nekartosiu viso periodo nuo 1996 metų, o tikrai kas komisijos padaryta per 1999 metus.

Yra parengtos ir patvirtintos perlicencijavimo taisyklės, tipiniai licencijų tekstai, radijo ir televizijos programų transliavimo, siuntimo paslaugų per stočių tinklą, iš viso 8. Parengti ir patvirtinti licencijų struktūriniai programų priedai, skirti vietiniams, regioniniams ir respublikiniams transliuotojams. Parengti, suderinti ir patvirtinti transliuotojų įpareigojimai ir įsipareigojimus visuomenei, perlicencijuoti 40 transliuotojų. Transliuotojams suteiktos 49 licencijos, nesuteiktos 5 licencijos veiklai. Yra parengtas informacinis leidinys "Radijas ir televizija Lietuvoje". Savo rankose turiu ir paliksiu signalinį egzempliorių Seime. Tai yra faktinė radijo ir televizijos padėtis Lietuvoje: kokios stotys, kur veikia ir kokios aprėpimo zonos, kokių dažnumu ir t.t.

Komisija kartu su Susisiekimo ministerijos Ryšių departamentu rengia strateginį radijo ir televizijos dažnių skyrimo planą. Kartu su Kultūros ministerija teikia informaciją Europos Tarybai ir kitoms tarptautinėms institucijoms. Su Prancūzijos analogišką veiklą vykdančia komisija dalyvauja programoje "Dvyniai-2000". Dalyvauja Lietuvos pasirengimo narystei programoje. Bendradarbiauja su Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondu dėl garso ir vaizdo programų, su Radijo ir televizijos asociacija, Kabelinės televizijos asociacija, Regioninių televizijų asociacija, MDS operatorių asociacija. Per 1999 metus įvyko 47 posėdžiai, priimti 57 sprendimai, surengti 23 konkursai, 62 kartus tikrinta transliuotojų veikla. Vis dėlto faktinė padėtis yra ta, kad Lietuvoje transliavimo veiklą vykdo Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, komercinio radijo 30 transliuotojų, tarp jų 6 respublikiniai, 23 regioniniai ir vietiniai, vienas mikrotransliuotojas. Komerci-

nės televizijos yra 22 transliuotojai, tarp jų 3 respublikiniai, 19 regioninių ir vietinių, veikia 47 kabelinės televizijos operatoriai ir 3 mikrobangų daugiakanalės televizijos operatoriai.

Padėtis po pernykštės Radijo ir televizijos komisijos ataskaitos Seimui iš esmės yra nepasikeitusi dėl kelių priežasčių. Yra įstatymų spragu, tarkim, kaip reorganizuoti personalinę įmonę į akcinę bendrovę. Radijo ir televizijos komisijai tai kainavo du teismo procesus. Yra neatitikimų tarp Telekomunikacijų ir Visuomenės informavimo įstatymų, kas skirsto ir kas atsakingas už paskyrimą, tai yra dažnių skyrimo problema. Yra sunkumų taikant Konkurencijos įstatymą, kuris lyg ir apibrėžia dominuojančią padėtį rinkoje, bet radijo ir televizijos srityje tai yra komplikauta. Jeigu radijo ir televizijos tinklu transliuojama programa yra prieinama 70–80% Lietuvos gyventojų, ar tai yra dominavimas? O 2–3 tokie tinklai vieno savininko rankose – ar tai nėra informacijos monopolizavimas? Kur yra tos ribos, kiek galima turėti Lietuvoje radijo ir televizijos stočių? Kodėl daugelyje šalių yra ribojamas vieno asmens akcijų kiekis, o Lietuvoje – ne? Kodėl daugelyje šalių bijoma užsienio kapitalo tam tikro kiekio (yra leidžiama 25–30%), o Lietuvoje – ne? Man atrodo, kad į tokius klausimus komisija yra nepajėgi visai atsakyti. Tai turėtų spręsti Seimas, priimdamas įstatymus.

Gana sunku dirbti Radijo ir televizijos komisijai, kuri nuo 1996 metų, nuo įsteigimo neturi savo patalpų. Mes pagal funkcijas ir atsakomybę esame ministerijos dydžio, nes reguliuojame rinką, kurios metinė apyvarta apie 150 mln. Lt., ir tai be investicijų, tai yra tikrai apyvarta. Investicijos siekia daugiau, ir mes tą sritį reguliuojame, ir iš esmės esame gatvėje ir priklausome nuo malonės. Seimas pernai gegužės 4 d. priėmė nutarimą, įpraeigojantį skirti patalpas Radijo ir te-

levizijos komisijos veiklai. Vyriausybė tam pritarė. Seimo ir Vyriausybės gera valia mes ir esame gyvi, bet yra vis sunkiau dirbti, nes darbų vis daugiau, o nėra kur sodinti žmonių, tiesiog nėra vietos.

Tokia mažytė ataskaita. Tikiuosi, kad klausimų visada būna daugiau.

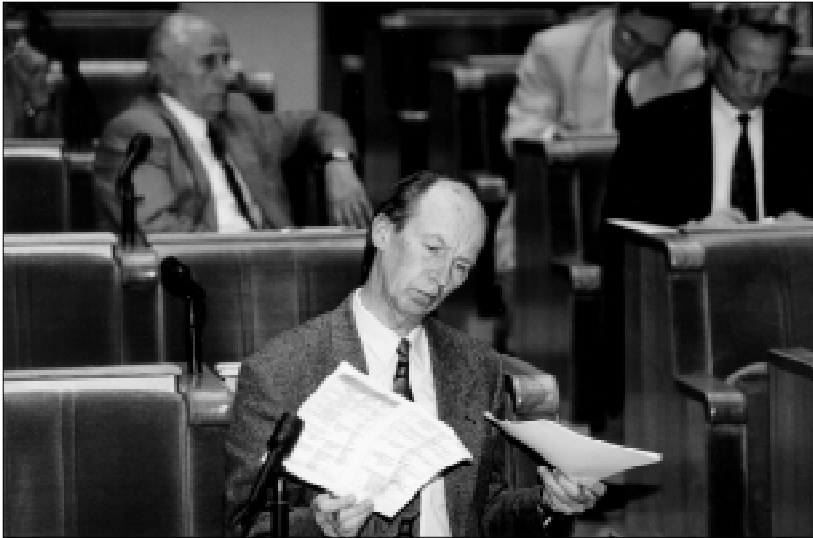
PIRMININKAS. Taip, bus klausimų. Jūsų nori paklausti Seimo narys R.Pleikys.

R.PLEIKYS. Gerbiamasis pirmininke, man yra žinomas nelengvas ir, sakyčiau, produktyvus Radijo ir televizijos komisijos darbas, tačiau mūsų visuomenė pasitinka naujus iššūkius, tokius kaip internetas. Tarkim, ten irgi galimas radijo, net ir televizijos transliavimas, tačiau faktiškai ten nėra riboto dažnių resurso. Kaip, jūsų nuomone, turėtų būti reguliuojamas transliavimas internetu trumposiomis bangomis, kur nėra dažnių ribos ir kur yra neribotas dažnių resursas? Įvairios šalys tai sprendžia įvairiai. Aš manau, galbūt tai atsispindi ir jūsų dabar rengiamame strateginiame radijo ir televizijos dažnių skyrimo plane. Ačiū.

J.LINIAUSKAS. Dalyvaudami Visuomenės įstatymo pataisose norime, kad būtų priimta nuostata, jog transliacijas internetu apibrėžia specialus įstatymas, kad būtų toks priimtas. Internetas truputį išeina už radijo ir televizijos ribų, bet kartu tai yra artimas dalykas. Mes susitikinėjome su kitų šalių tokiom pat reguliuojančiom institucijom. Įmanoma interneto invazija netgi į televizijos eterį. Tai įmanoma padaryti. Technika dažniausiai plėtojasi greičiau negu įstatymų bazė.

J.LISTAVIČIUS. Gerbiamasis pranešėju, noriu paklausti, kaip Radijo ir televizijos komisija domisi radijo ir televizijos finansais. Jeigu domisi, kokią daro jiems įtaką? Ačiū.

J.LINIAUSKAS. Pagal įstatymų suteiktas funkcijas mes neturime kliudyti finansams, mes neturime drausti veiklos, jeigu ji nepriešta-

Seimo narys Saulius Kubiliūnas

Seimo nariai Petras Šakalinis, Juozas Dringelis, Sigitas Urbonas

rauja Lietuvos Respublikos įstatymams. Mes į komercinę veiklą – štai, pirkite pigiau arba teikite tokias reklamos paslaugas – nesikišame. Įstatymas mums nesuteikia tokios teisės. Mes visų radijo ir televizijos stočių duomenis apie finansinę padėtį turime. Galiu pasakyti, kad Rusijos finansinė krizė gana skaudžiai pernai palietė, radijo ir televizijos stočių finansai gerokai smuko, pakilo tik kabelinės televizijos, o visi kiti turėjo nuostolių. Buvo nesėkmingi metai. Ar aš atsakiau? Ar jūs turėjote ką nors kita galvoje dėl finansų?

S.SLAVICKAS. Gerbiamasis pirmininke, mūsų radijo ir televi-

zijos laidose šalia mažos dalies objektyvios informacijos yra nemažai laidų, kuriose nuolat žadinamas abejingumas, stengiamasi palaužti pasitikėjimą, nuolat žeminami mūsų šalies vadovai ir valstybės institucijos, niekinamas gynybinis šalies pajėgumas. Tikriausiai sutiksite su tuo, kad jeigu radijas ir televizija savo laidose neugdo lojalumo savo kraštui, savo valstybei, pagarbos savo šalies vadovams, tai tokia institucija neša ne naudą, bet žalą. Noriu paklausti, ar tikrinama transliuotojų veikla, ar taikomos kokios nors sankcijos už daromą žalą mūsų jaunimui ir visuomenei? Ačiū.

J.LINIAUSKAS. Aš galėčiau pasakyti paprastai, kad pagal Visuomenės informavimo įstatymą buvo įsteigta keletas savireguliacijos institucijų. Žurnalistų pasakymus apie valstybę ar užsipuolimus lyg ir buvo priskirta reguliuoti Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijai. Čia būtų kitas klausimas, kiek ji buvo veiksminga ir ką ji darė. Radijo ir televizijos komisijai pagal įstatymą leista kištis tiksliai į struktūrą, t.y. kiek žinių, kiek sporto, kad nebūtų viršijamos proporcijos. Aš galėčiau pasakyti, kad mūsų pernykštis pasiekimas buvo tas, kad su licencija šiuo metu yra išduodamas ir priedas Nr.3. Jis skelbtas "Valstybės žiniuose". Ten yra užsienio, regioninės žinios, yra klasikinė, rimta ir šiuolaikinė, liaudies muzika. Viskas yra išdalyta, sugrupuota: kultūra, švietimas, mokykla, kraštotyra, etnografija, muziejai, mėgėjų menas. Ten yra didelė lentelė, kurią užpildo pats transliuotojas ir pasirašo, kad tai yra jo išpareigojimai, bet tai yra struktūra. Tai nėra turinys, tai nėra žmogų įžeidžianti frazė ir tai nėra tema. Mes negalime daryti įtakos, nes įstatymas mums tokių teisių nesuteikė. Kartais mes, be abejo, jeigu gauname klausytojų ar žiūrovų paklausimą, ar tai buvo įžaidimas, susirenkame, svarstome ir duodame atsakymą. Buvo tokių pora atvejų.

J.DRINGELIS. Gerbiamasis pirmininke, Dieveniškųjų apylinkių žiūrovai labai prastai, tik vienas kitas su specialiomis moderniomis antenomis mato Lietuvos televiziją, mat ten yra tam tikra Baltarusijos žemių apsuptis. Ar teko domėtis šiais dalykais? O galbūt tai kitų... Aš jau kreipiausi ir į vieną iš ministerijų šiuo klausimu. Ar matote kokias perspektyvas, kad tie žmonės matytų ne tik A.Lukašenką, bet ir šiek tiek Lietuvos?

J.LINIAUSKAS. Vėl labai apgailėstaudamas turiu pasakyti, kad tai yra Susisiekimo ministerijos Ryšių departamento įtakos sritis. Jis valdo Radijo ir televizijos centrą. Tik nuo Radijo ir televizijos cen-

tro siųstuvų kokybės, kokio galin- gumo, kokių metų ir kokių para- metrų jie yra, priklauso matymo kokybė. Kitaip tariant, mes vėlgi neturime teisės nurodyti, kad, ger- biamasis Radijo ir televizijos cen- tre, prašom nusipirkti geresnius siųstuvus, jog žmonės matytų.

J.OLEKAS. Gerbiamasis pranešėjau, aš manau, kad jūs visiškai be reikalo taip lengvai nusišalinate nuo tokio dalyko, kaip sakė gerbiamasis J.Dringelis, kiek Lietuvos žmonių kokias programas mato. Jeigu jūs įpareigojate sudėlioti struktūrą, aišku, būtų gerai patarti ir Susisiekimo ministerijai, jog ji galbūt atsižvelgtų į komisijos siūlymus, kad visi Lietuvos piliečiai matytų tas rodomas programas.

Mano klausimas gal būtų dėl patikslinimo. Pranešime jūs minėjote dėl savininkų, dėl įtakos televizijai... dalių. Jūs tai tik iškėlėte kaip problemą. Bet gal būtų galima apibendrinti ir pateikti Seimo nariams tuos variantus, kokie yra Europos Sąjungos valstybėse, kaip ten reguliuojama, nes tobulinant įstatymus mums tai turbūt svarbu?

Taip pat aš norėčiau paklausti, gal jūs žinote apie kitų šalių patirtį įvedant abonentinį mokesčių, dėl ko mes čia dažnai ginčijamės? Ar tai būtų išsigelbėjimo šaltinis radijui ir televizijai esant dabartinei situacijai?

J.LINIAUSKAS. Iš eilės pasakysiu, kad, be abejo, mes bandome daryti įtaką ir kovojame, jog visi turėtų teisę visur matyti televizijos... Jeigu jūs pažiūrėtumėte į žemėlapi, čia yra žemėlapiai su tais, pamatytumėte, kad daugelyje rajonų yra neužtikrinta. Radijo ir televizijos komisija kovoja, kad būtų visur matoma. Mes to siekiame ir stengiamės, kad būtų įrašyta į strateginį planą, kurį iki liepos pirmosios pusės turi patvirtinti Vyriausybė. Bet visą laiką, kaip čia pasakyti, komercinė... vis dėlto vadinkime, akcinė bendrovė Radijo ir televizijos centras, jeigu tik bandome įrašyti kokius nors įpareigojimus, sako, ko jūs lendate į mū-

Seimo nariai Rimantas Raimondas Survila, Antanas Stasiškis

Seimo nariai Rimantas Smetona, Kazys Bobelis

sų finansus, mes esame atskaitingi visai kitaip ir t.t. Nėra pavaldūs.

Dėl abonentinio mokesčio. Man atrodo, visur buvo tiek straipsnių. Jis yra mokamas, ir tai būtų palengvinimas. Be abejo, palengvinimas. Klausimas, kaip tas mokesčiai pateikiamas. Buvo tų diskusijų, jau gal trejetą metų jos vyksta. Jeigu yra įkalkuliuojama paprastai dar kartą didinant elektros kainą, tai nesukelia tautos pasipiktinimo. Bet kai pasako, štai jūs, paprasti žmonės, dabar turėsite papildomai mokėti televizijai, kuri yra labai bloga, ir tai sako visa žiniasklaida, tai, be abejo, kas norės mokėti. Viskas priklauso nuo pateikimo būdo. Jeigu prade-

dama aiškinti, kad tai yra paprasta, normalu ir visur priimtina, visi sutinka mokėti. Bet jeigu yra įforminama, kad tai yra kokios nors išskirtinė prievolė, mes daugiau nenešime... Bet tai yra... Jeigu valstybei reikia, privalo būti, jeigu kitaip neišlaikoma.

Ž.J.JACKŪNAS. Gerbiamasis komisijos pirmininke, daugelyje Europos šalių transliuotojo veikla yra gana plačiai reguliuojama. Dėl to, pavyzdžiui, yra kuriami įvairūs kodeksai žinių laidoms, reklamai, smurto vaizdavimui, informacijos nešališkumui užtikrinti ir t.t. Ar Radijo ir televizijos komisija nenumato kurti panašių kodeksų?

J.LINIAUSKAS. Tie kodeksai yra numatyti, bet reikėtų prisipažinti, jog pagal Visuomenės informavimo įstatymą visi mūsų posėdžiai yra vieši. Nė vieno sprendimo, ką privaloma transliuoti, mes nepriimam nesusibarę, neišsikeičę su jais. Viskas būna išdiskutuojama. Kai visos šalys jau patenkintos, kai jau nurimsta aistros, tada priimamas sprendimas. Visada tai yra kažkoks derėjimas ir išlygos. Jūs įsivaizduokite, priversti visus transliuotojus pasirašyti prisiimtus įsipareigojimus. Ne tai, kad mes jiems primetėme, bet jie patys suprato. Taigi vienas iš tokių žingsnių yra dabar surinkti tie programų struktūriniai priedai. Kitiems metams yra rengiamas leidinys (jis jau po inventorizacijos), kas kur ką kaip duoda. Tada daroma išvada, jog vis dėlto truputį valstybėje duodama per mažai, ir rengiami tie kodeksai bei susitarimai. Komerciniai transliuotojai mėgsta faktų kalbą, todėl mes kalbame faktais. Negali pasakyti, kad mes manome, jog reikėtų. Turi būti labai kieti argumentai. Taip, mes rengiame, yra darbo planuose, bet tai nebus birželio mėnesį. Ko gero, net lapkričio mėnesį nespėsime. Apmatai gali būti.

K.KUZMINSKAS. Gerbiamasis pirmininke, malonu, kad jūsų komisija dirba, reglamentuoja tam tikrų radijo ir televizijos sričių darbą, tačiau mes, politikai, pastebime, kad kai kurios politinės partijos ir partijų nariai yra ignoruojami. Pavyzdžiui, iš vienu interviu kele tą kartų per dieną, o kai kurios partijos lieka nuošalėje ir nėra rodomos. Na, ten parodo tik petį televizija ir t.t. Kaip jūsų komisija galvoja, ar nereikia kaip nors reglamentuoti? Jeigu bus abonentinis mokestis, visa Lietuva mokės mokesį. Kodėl vienos partijos turi nuolat rodytis televizijos laidose, radijuje, o kitos ne? Ačiū.

J.LINIAUSKAS. Aš puikiai žinau, kad daugelyje šalių yra priimti ar specialūs potvarkiai, ar įstatymai dėl žiniasklaidos elgesio rinkimų

metu. Ten yra apribojama, kad nekeltų reklamos kainų ir visa kita. Yra labai daug variantų. Žinodami, jog artėja rinkimai, mes paprašėme, kad atvyktų ekspertai iš Europos šalių. Birželio mėnesį vyks susitikimai su transliuotojais ir PHARE ekspertai, atvykę, kiek aš žinau, iš Anglijos ir dar kitų šalių, turėtų diskutuoti keliomis temomis. Tai monopolizavimas žiniasklaidos priemonėse ir elgesys rinkimų metu, kokie norminiai aktai turėtų būti priimti, kad būtų užtikrintas nuomonių, taip pat ir partinių...

K.KUZMINSKAS. Ačiū, aš norėčiau papildyti. Mes, politikai, žinome, kad įvyko rinkimai, kitą dieną jau vėl prasidėjo rinkimai, todėl norėtume visada, o ne tik rinkimų kampanijos metu. Ačiū.

J.LINIAUSKAS. Galima. Man atrodo, kad tai yra įmanoma.

PIRMININKAS. Gerbiamasis Liniauskai, jūs paminėjote kai kurias problemas, su kuriomis susidūrėte dėl įstatymų netobulumo. Ar komisija darė kokių nors žygių, kad įstatymai būtų patobulinti, ir kokie buvo to rezultatai? Pavyzdžiui, jūs minėjote, kad vienas transliuotojas kontroliuoja 70% rinkos. Kyla klausimas, ar tai rinkos dominavimas. Kur kreipėtės dėl šitų problemų ir kokie buvo rezultatai?

J.LINIAUSKAS. Aš gal nelabai teisingai pasakiau. Aš noriu pasakyti, kad kiekvienas respublikinis tinklas, tarkim, ar tai būtų TV3, ar LNK, ar nacionalinis, ar kokio radijo stotis M-1, ji turi galimybę girdėti, matyti 70-80% gyventojų. Ir, tarkim, jeigu vienas savininkas turi du, tris, keturis tinklus, pagal reklamos rinką jis nėra dominantas. Pagal gyventojų skaičių jis turi galimybę per 3-4 kartus tą pačią auditoriją veikti. Įsijungi televizorių, radiją... ar jis gali pirkti laikraštį, ar ne. Bet čia jau suprantat, pagal rinkos struktūrą jis nedominuoja, bet pagal informacijos srautą jis turi daug didesnę, vadinkim, monopolistinę galimybę pasakyti. Tai tokie. O dėl įstatymo, tai ir dabar

matau susirinkusi grupė, kuri renge Visuomenės informavimo įstatymo pataisas. O aš... jau gėda net prisipažinti, gal treči metai vaikštau į Seimą ir vis bandom tobulinti, tobulinti ir įsiklausyti. Bet kitą kartą atrodo, kad geriau gal nereikėtų klausyti suinteresuotų pusių, o imti ir padaryti įstatymą. Čia mano asmeninė nuomonė.

PIRMININKAS. Gerbiamasis pirmininke, jūs sakote, kad problemų yra dėl netobulų įstatymų. Tai jeigu įstatymai yra netobuli, kas geriau gali tą netobulumą pajusti kaip komisijos nariai, tie, kurie su tom problemom susiduria. Ar jūs atkreipėt Seimo dėmesį, kad tos problemos egzistuoja, kad mes tuos įstatymus galėtume patobulinti?

J.LINIAUSKAS. Paprasčiausiai aš apie tas problemas, su kuriom susiduriu, užsiminiau savo ataskaitoje Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitete ir ten gavau pasiūlymą, kad būtų parengti pasiūlymai, kaip reikėtų keisti vieną kitą įstatymą ir kokie galėtų būti apibrėžimai. Aš to įsipareigojimo nesipurtau. Komisija parengs. Tik tai šiandien aš jų dar neturiu.

PIRMININKAS. Man atrodo, kad tai būtų labai konkretus ir pozityvus būdas pagerinti situaciją. Ačiū jums. Aš norėčiau tikrai priimti Seimo nariams, kad Švietimo komitetas rengia nutarimą dėl komisijos darbo įvertinimo ir ateityje tas nutarimas bus mums pateiktas. Ačiū.

Seimo narių pareiškimai

–Seimo narys **M.Pronckus** perskaitė pareiškimą Seimo Pirmininkui V.Landsbergiui ir Ministrui Pirmininkui A.Kubiliui dėl nuostolių, kuriuos žemdirbiams padarė sausra ir šalnos.

–Seimo narė **J.Matekonienė** perskaitė pareiškimą dėl įsibrovimo į jos butą Seimo viešbutyje.

*Parengė Jolanta ANSKAITIENĖ
ir Gytis JUNEVIČIUS*

Komitetai

2000 m. gegužės 10 d.

EKONOMIKOS KOMITETAS iš esmės pritarė Telekomunikacijų įstatymo 27 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. P-2460. Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui rekomendavo prašyti Vyriausybės išvados dėl projekto finansavimo šaltinių ir jo įgyvendinimo terminų.

Dėl Seimo rezoliucijos Dėl nedarbo Lietuvoje projekto Nr. P-2482 priimtas sprendimas, vadovaujantis Seimo statuto 185 straipsniu – rezoliucijos projekto neredaguoti ir pasiūlyti jį redaguoti Seimo statuto nustatyta tvarka.

Komitetas, susipažinęs su Saugios laivybos įstatymo projektu Nr. P-2360, Saugios jūrinės laivybos įstatymo projektu Nr. P-2360(A), Klaipėdos valstybinio jūrų uosto įstatymo pakeitimo įstatymo projektu Nr. P-2361, Klaipėdos valstybinio jūrų uosto įstatymo 2, 6, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ir 25 str. pakeitimo ir papildymo įstatymo projektu Nr. P-2361(A), Prekybinės laivybos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektu Nr. P-2362), LR vidaus vandens transporto kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projektu Nr. P-2363, Hipotekos įstatymo 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. P-2364, Muitinės kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projektu Nr. P-2365, nusprendė pradėti svarstymo procedūrą komitete.

SVEIKATOS REIKALŲ KOMITETAS, apsvaustęs sveikatos apsaugos reformos eigą bei problemas, priėmė sprendimą:

SPRENDIMAS Dėl sveikatos apsaugos reformos eigos ir problemų

2000 05 10 Nr. 7

Komitetas, 2000 m. balandžio 19 d. posėdyje dalyvaujant Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės ligonių kasos, Nacionalinės sveikatos tarybos, Lietuvos gydytojų vadovų sąjungos, Lietuvos gydytojų sąjungos, Pirminės sveikatos priežiūros centrų, Slaugos ir palai-komojo gydymo ligoninių asociacijų atstovams, PHARE sveikatos projekto vadovui S.Morgan ir kitiems ekspertams, Komiteto ekspertams, apsvaustė sveikatos apsaugos reformos eigą ir problemas ir konstatuoja, kad reformai būtinų sprendimų priėmimas vėluoja, o į daugelį Komiteto ankstesniuose sprendimuose pateiktų siūlymų nėra atsižvelgta.

Iš esmės baigiami formuoti sveikatos sistemos ir sveikatos apsaugos reformos teisiniai pagrindai – priimti beveik visi svarbiausi sveikatos sistemos įstatymai, Nacionalinėje sveikatos koncepcijoje ir Lietuvos sveikatos programoje numatyti strateginiai sveikatos politikos ir sveikatos apsaugos reformos tikslai bei būsimos Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos formavimo kryptys. Šie tikslai bei artimiausi reformos uždaviniai, atsižvelgiant į Komiteto siūlymus, numatyti ir Vyriausybės 1999–2000 m. veiklos programoje skirtingai nuo buvusių Vyriausybės programų, kuriose šie uždaviniai buvo formuluojami nepakankamai tiksliai. Tačiau Vyriausybė iki šiol nepateikė Seimui Visuomenės sveikatos priežiūros, Farmacinės veiklos įstatymo pakeitimo ir papildymo, Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo IV skyriaus pakeitimo įstatymų projektų. Deja, ne visos priimtų įstatymų, Lietuvos sveikatos programos ir Vyriausybės pro-

gramos nuostatos laiku įgyvendinamos tiek SAM, tiek apskrityse ir savivaldybėse, todėl tebėra neišspręstų sveikatos sistemos valdymo, struktūros pertvarkymo ir finansavimo problemų.

Valdymo srityje – sprendimų vėlavimui ir reformos proceso koordinavimui turėjo įtakos dažna Vyriausybių bei jų veiklos programų ir SAM vadovybės kaita 1998 – 1999 m. Taip pat turėjo neigiamos įtakos ir dažna darbuotojų kaita pačioje Sveikatos apsaugos ministerijoje. Abejotina, ar ne per anksti buvo panaikintas Sveikatos apsaugos reformos biuras. Pažymėtina, kad trūksta tarpžinybinio bendradarbiavimo Vyriausybės lygje – iki šiol nesuformuota Valstybinė sveikatos reikalų komisija, Valstybinė psichikos sveikatos komisija, nepakankamai efektyviai veikianti Vyriausybė narkotikų kontrolės komisija, ministerijos vangiai reaguoja į Nacionalinės sveikatos tarybos rekomendacijas. Tai apsunkina sveikatos apsaugos reformos problemų sprendimą. **Vyriausybė efektyviau turėtų kontroliuoti Valstybinės ligonių kasos veiklą**, o turinti tai daryti Privalomojo sveikatos draudimo taryba neatlieka savo funkcijų sprendžiant strateginius sveikatos draudimo sistemos formavimo ir tobulinimo klausimus.

SAM tapo daugiau politikos įgyvendinimo, bet ne formavimo institucija, todėl vėluojama priimti esminius strateginius sprendimus. Valstybinių sveikatos programų planavimas, įgyvendinimas, finansavimas ir administravimas ne visada atitinka Lietuvos sveikatos programoje ir Vyriausybės programoje numatytus prioritetus bei strateginius tikslus. **Ne visada pakankamai efektyviai kontroliuojama ministerijos ir šalia ministerijos veikiančių institucijų veikla** – kai kurios šių institucijų atvirai kritikuoja ministerijos vykdomą politiką.

Nesuformuotos apskričių gydytojų tarnybos, nenumatyta apskričių gydytojų atsakomybė ir at-

skaitomybė. Šios atskaitomybės Sveikatos apsaugos ministerijai trūkumas nesudaro tinkamų prielaidų efektyvesniam reformos proceso koordinavimui apskričių lygįje. Apskričių gydytojai neatlieka reikiamo vaidmens pertvarkant ir planuojant sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūrą pagal realius šių paslaugų poreikius.

Tai, kad **kai kuriose savivaldybėse nėra savivaldybių gydytojų**, dažna jų kaita, pareigų dubliavimas, nepakankama kai kurių savivaldybių gydytojų kvalifikacija, tarpžinybinio bendradarbiavimo trūkumas, atsitiktinis bendradarbiavimas su SAM, planavimo tradicijų trūkumas kelia didelių problemų savivaldybėms, įgyvendinant sveikatos apsaugos reformą ir formuojant savivaldybių sveikatos politiką. Savivaldybių bendruomenių sveikatos tarybos nėra pakankamai aktyvios kai sprendžiamos gyventojų sveikatos problemos ir per mažai lemia savivaldybių tarybų sprendimus. Tai patvirtina neefektyvus sveikatos fondų lėšų naudojimas. Šioje srityje trūksta SAM ir Nacionalinės sveikatos tarybos metodinės paramos savivaldybėms.

Iš esmės išliko nepakeista neefektyvi sveikatos priežiūros įstaigų sistemos struktūra – daugėjo stacionariųjų paslaugų, tik nežymiai sumažėjusių 1999 m., o bendros praktikos gydytojai aptarnauja tik 10 proc. gyventojų, mažai plečiamos ambulatorinės paslaugos. Per mažai įrengta BPG kabinetų ir darbo vietų lyginant su parengtų BPG skaičiumi, todėl dalis jų nedirba pagal specialybę. Iki šiol nėra numatyta slaugytojų komandos prie BPG optimali sudėtis ir funkcijos. Pirminės sveikatos priežiūros investicinė programa buvo nepakankamai finansuota 1996–1998 m., o 1999 m. šiai programai kaip ir kitoms investicinėms sveikatos programoms numatytos lėšos nebuvo skirtos. Tik kai kurios antrinio ir tretinio sveikatos priežiūros lygių paslaugos atskirtos,

nepatvirtinti Sveikatos sistemos įstatyme numatyti šių paslaugų profiliai ir mastas bei išdėstymo ir struktūros reikalavimai pagal lygius. Apskričių viršininkų administracijos ir savivaldybės dažnai delsia racionalizuoti paslaugų teikimą jų pavaldumo sveikatos priežiūros įstaigose, tik Kauno apskritis patvirtino apskrities įstaigų restruktūrizavimo planą. Vėluoja savivaldybių ligoninių perdavimas apskričių pavaldumui, o pačios savivaldybės ne visada suinteresuotos ligoninių restruktūrizavimu. Neskatinama slaugos ir globos paslaugų integracija savivaldybėse. Iš dalies įvykdytas įstaigų licencijavimas, baigtas gydytojų licencijavimas, tačiau iki šiol nepatvirtinta sveikatos priežiūros paslaugų kokybės užtikrinimo programa, paslaugų standartai. Pasigendama efektyvaus sveikatos priežiūros įstaigų stebėtojų tarybų ir kiti kolektyvinių valdymo organų darbo, dalies įstaigų vadovų kvalifikacija nėra pakankama, trūksta suinteresuotumo pertvarkant jų vadovaujamą įstaigų struktūrą.

Jau beveik 3 metai iš esmės nėra tobulinama sveikatos priežiūros paslaugų apmokėjimo sistema – daugiau siejama su paslaugų pasiūla, bet ne su jų poreikiu. VLK ir Privalomojo sveikatos draudimo taryba atidėlioja šios sistemos tobulinimui būtinus sprendimus, nors dabartinė sistema neskaitina efektyvesnio lėšų naudojimo ir paslaugų racionalizavimo. Dabartinė pirminės sveikatos priežiūros paslaugų apmokėjimo sistema neskaitina šių įstaigų gydytojų teikti daugiau paslaugų ir gerinti jų kokybę, o naujos apmokėjimo tvarkos, susietos su teikiamų paslaugų efektyvumu, įgyvendinimas atidėtas iki 2001 m. VLK ir SAM nėra nustatę antrinės ir tretinės sveikatos priežiūros paslaugų poreikio, šių paslaugų apmokėjimas sietinas su jų kokybe. Stacionariųjų paslaugų teikimas dirbtinai ribojamas jų kiekio kvotomis, nors tikslingiau būtų nustatyti pinigines kvotas neri-

bojant maksimalaus teikiamų paslaugų kiekio, bet nustatant tik minimalius būtinas suteikti paslaugų kvotas. Vėluoja kompiuterizuotos paslaugų apskaitos sistemos diegimas, todėl gydytojai apkraunami papildomu darbu pildant medicininę dokumentaciją, o sveikatos priežiūros įstaigos negali pasinaudoti diegiamos sistemos privalumais. Trūksta aiškių TLK ir sveikatos priežiūros įstaigų sutarčių sudarymo kriterijų. Per mažas TLK savarankiškumas derantis su sveikatos priežiūros įstaigomis dėl teikiamų paslaugų apmokėjimo, pasigendama jų stebėtojų tarybų efektyvaus darbo. Turėtų būti geresnis TLK bendradarbiavimas su įstaigų steigėjais sprendžiant finansavimo klausimus. Nepakankamai kontroliuojamas neapdraustųjų privalomuoju sveikatos draudimu asmenų naudojimas sveikatos priežiūros įstaigų teikiamomis paslaugomis, blogai renkamos privalomojo sveikatos draudimo įmokos iš ūkininkų ir savarankiškai besidraudžiančių asmenų. Vėluoja SODROS ir valstybės biudžeto atsiskaitymai su privalomojo sveikatos draudimo fondu, išliko nepadengti 1999 m. įsiskolinimai, ko pasėkoje VLK ir TLK skolingos sveikatos priežiūros įstaigoms ir vaistinėms daugiau kaip 280 mln. Lt. Šie įsiskolinimai turi tendenciją didėti esant neišspręstoms struktūrinėms sveikatos sistemos problemoms ir aiškiai parodo, kad paslaugų teikimo racionalizavimui nepakanka vien ekonominių svertų. Be to, iki šiol neįdiegtas papildomas sveikatos draudimas, yra pernelyg daug valstybės lėšomis draudžiamų asmenų. Nevienodos sąlygos privačioms sveikatos priežiūros įstaigoms įsijungti į Lietuvos nacionalinę sveikatos sistemą dėl PVM taikymo jų teikiamoms paslaugoms.

Iki šiol iš esmės neįpradėta visuomenės sveikatos priežiūros reforma, kuri buvo nepagrįstai stabdoma įgyvendinant asmens sveikatos priežiūros reformą. Nors

įgyvendinant Produktų saugos įstatymą, pradėta vykdyti rinkos priežiūros institucijų reforma ir atskiriamos kontrolės funkcijos, tačiau visuomenės sveikatos centrų veikla ir struktūra tebėra neefektyvi, nepakankamas jų veiklos koordinavimas ir bendradarbiavimas su apskričių ir savivaldybių gydytojais. Iki šiol realiai nesuformuota visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba, nors jos nuostatai ir yra patvirtinti, savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos.

Nepakankamai užtikrinamos pacientų teisės sveikatos priežiūros įstaigose, trūksta informacijos visuomenei ir medikams apie reformos tikslus ir priimamus sprendimus.

Komitetas konstatuoja, kad realus reformos įgyvendinimas pradėtas gana pavėluotai. Nuo pat reformos įgyvendinimo pradžios (1993 m.) Komiteto netenkina reformos įgyvendinimo tempai. Atsižvelgiant į šiuos motyvus, **Komitetas siūlo visoms institucijoms, įgyvendinančioms sveikatos reformą, spartinti sprendimų, būtinų reformos įgyvendinimui, priėmimą:**

SAM priimti sprendimus, būtinus sveikatos priežiūros paslaugų teikimo racionalizavimui ir efektyvesniam sveikatos apsaugos reformos koordinavimui, įgyvendinant įstatymus ir Vyriausybės programos nuostatas, bei imtis būdų užtikrinti prioritetinių valstybinių sveikatos programų įgyvendinimui;

Privalomojo sveikatos draudimo tarybai, SAM ir VLK paspartinti sveikatos priežiūros paslaugų apmokėjimo sistemos tobulinimą, siejant gaunamas lėšas su paslaugų poreikiu ir kokybe ir suteikiant TLK daugiau savarankiškumo, derantis su įstaigomis dėl konkrečių paslaugų apmokėjimo bei jų įkainių; esant reikalui, pateikti būtinas įstatymų pataisas;

Vyriausybei numatyti reikiamus veiksmus papildomam sveikatos draudimui, geresniam privalo-

mojo sveikatos draudimo įmokų surinkimui ir likviduojant susidariusius įsiskolinimus, privalomojo sveikatos draudimo sistemos valdymo tobulinimui bei apsvarstyti kitas sveikatos draudimo sistemos tobulinimo galimybes;

SAM pradėti realiai įgyvendinti visuomenės sveikatos priežiūros reformą ir pateikti Vyriausybei, Seimui Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo projektą;

Vyriausybei suformuoti Valstybinę sveikatos reikalų komisiją arba apsispręsti dėl jos panaikinimo, perduodant funkcijas kitoms tarpžinybinio bendradarbiavimo koordinavimo institucijoms, suformuoti Valstybinę psichikos sveikatos komisiją ir numatyti reikiamus veiksmus spartesniam Lietuvos sveikatos programos bei Vyriausybės programos atitinkamų nuostatų įgyvendinimui bei efektyvesniam sveikatos apsaugos reformos proceso koordinavimui užtikrinti;

Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministerijai, apskričių viršininkams bei savivaldybių merams baigti formuoti apskričių ir savivaldybių gydytojų tarnybas bei pareikalauti iš jų didesnės atsakomybės įgyvendinant sveikatos apsaugos reformą.

Posėdyje dalyvavo Sveikatos apsaugos viceministrė R.Vaitkienė, SAM asmens sveikatos departamento direktorė D.Brogienė, SAM Teisės ir personalo departamento direktorė – personako skyriaus viršininkė Z.Zamžickienė, VLK direktorius S.Janonis, LMEK pirmininkas E.Gefenas, komiteto vyresn. patarėja V.Šukaitienė.

2000 m. gegužės 15 d.

BIUDŽETO IR FINANSŲ KOMITETAS, apsvarstęs Įmonių ir organizacijų nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 5 straipsnio papildymo įstatymo projektą Nr.P-711, nusprendė daryti svarstymo pertrauką iki bus gautos Vyriausybės išvados iki Vyriausybė pateiks savo pastabas.

Aptarę Biudžetinės sandaros įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr.P-2471, nusprendė prašyti Seimo frakcijų pateikti savo nuomonę dėl minėto projekto iki 2000 m. gegužės 22 d. bei surengti viešą projekto svarstymą Seime.

Paskirti išvadų rengėjai dėl šių įstatymų projektu: Žyminio mokesčio įstatymo 3 straipsnio papildymo, Nr.P-2497 – E.Kunevičienė ir A.Butkevičius; 2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 2 priedėlio pakeitimo, Nr.P-2454 – J.Listavičius A.Butkevičius; Buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo 2 straipsnio pakeitimo, Nr.P-2514 J.Listavičius M.Šerienė; Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 4 straipsnio pakeitimo, Nr.P-2231 – J.Listavičius R.Melnikienė; Juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymo 4(1) straipsnio pakeitimo, Nr.P-2519 – J.Galdikas A.Butkevičius.

EKONOMIKOS KOMITETAS bendru sutarimu nusprendė daryti Žuvininkystės įstatymo projekto Nr.P-2216(2) svarstymo pertrauką.

Seimo nutarimo „Dėl žemės ūkio ir kaimo plėtros strategijos patvirtinimo“ projektas (Nr.P-2320(3) grąžintas iniciatoriams tobulinti, atsižvelgiant į komiteto pastabas ir pasiūlymus (balsavo: už-7; prieš-4; susilaikė 1 komiteto narys). Komitetas siūlo:

sukonkretinti žemės ūkio ir kaimo plėtros strategijos tikslus; apibrėžti žemės ūkio ir kaimo plėtros strategijos įgyvendinimo terminus ir etapus;

įvardyti žemės ūkio prioritetinius sektorius ir pateikti preliminarias žemės ūkio produkcijos gamybos bei paslaugų apimtis;

pateikti preliminarias kvotas tai žemės ūkio produkcijai, dėl kurios bus deramasi su ES;

pateikti gyventojų, užsiimančių žemės ūkio produkcijos gamyba ir gyvenančių kaime, užimtumo pagal veiklos sritis prognozę;

iš esmės sukonkretinti žemės ūkio ir kaimo plėtros strategijos nuostatas ir teiginius.

Svarstyme dalyvavo Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininkas V.Lapė, ŽŪM departamento direktorius A.Maziliauskas, ŽŪM Ekonomikos–finansų departamento direktorius V.Katkevičius, LAEI direktorius D.Stanikūnas.

SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO KOMITETAS svarstė **Valstybinių pensijų įstatymo 11 ir 15 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr.P–2402(3)**. Balsų dauguma pritarta komiteto išvadai gražinti projektą iniciatoriams patobulinti, atsižvelgiant į Teisės ir teisėtvarkos bei Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pastabas ir pasiūlymus.

Taip pat pritarė komiteto išvadai atmesti **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 34 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr.P–2321(2A)** ir **Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr.P–2322(3A)** dėl šių priežasčių:

kol nėra individualių (personalinių) įmonių savininkų ir jiems Vyriausybės nustatyta tvarka prilygintų savarankiškai dirbančių asmenų privalomo turto ir pajamų deklaravimo, šių asmenų draudimasis valstybinei socialinio draudimo pensijai, mokant įmokas, apskaičiuotas nuo jų pačių pasirinktos valstybiniam socialiniam draudimui deklaruojamų faktiškai gaunamų pajamų sumos, bet ne mažesnės už kiekvieno kalendorinio mėnesio MMA, yra neaiškus, jį būtų sudėtinga administruoti ir kontroliuoti;

abejotina įstatymo projekto nuostata individualių (personalinių) įmonių savininkus ir jiems Vyriausybės nustatyta tvarka prilygintų savarankiškai dirbančius asmenis (išskyrus patentus įsigijusius asmenis), nevykdančius ūkinės–komercinės veiklos, atleisti nuo draudimosi valstybinei socialinio draudimo

pensijai gauti. *Šiuo metu įsigiję patentus asmenys draudžiasi bazinei pensijai, o minėtieji nevykdančius ūkinės–komercinės veiklos asmenys pagal įstatymo projektą nesidraustų jokiai pensijai gauti;*

daugumos individualių (personalinių) įmonių savininkų ir jiems Vyriausybės nustatyta tvarka prilygintų savarankiškai dirbančių asmenų pajamos nėra didelės. Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, pusė individualių (personalinių) įmonių ir jiems Vyriausybės nustatyta tvarka prilygintų asmenų/įmonių (išskyrus patentus įsigijusius asmenis) deklaruotų apmokestinamųjų pajamų 1999 metais neturėjo arba turėjo nuostolį;

neaišku, nuo kokių pajamų – ar nuo individualios (personalinės) įmonės, ar fizinio asmens – būtų apskaičiuojamos ir mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos. Be to, neaišku, kaip būtų atskirtos tikrųjų ir komanditinių bendrijų pajamos nuo jų narių pajamų ir kaip jos būtų atskirtos tarp pačių narių (turint omenyje, kad ūkinių bendrijų nariais gali būti ir juridiniai asmenys). Šiuo metu individualių (personalinių) įmonių savininkai ir jiems Vyriausybės nustatyta tvarka prilyginti savarankiškai dirbantys asmenys, išskyrus patentus įsigijusius asmenis, pajamas deklaruoja taip: individualių (personalinių) įmonių savininkai, tikrųjų ir komanditinių ūkinių bendrijų nariai, advokatai ir advokatų padėjėjai – pagal Juridinio asmens teisių neturinčių individualių (personalinių) įmonių ir ūkinių bendrijų pajamų deklaraciją, o notarai – pagal Fizinio asmens pajamų deklaraciją („kitos pajamos“);

neaiškus sąvokų „individualių (personalinių) įmonių savininkų ir jiems Vyriausybės nustatyta tvarka prilygintų savarankiškai dirbančių asmenų pačių pasirinkta valstybiniam socialiniam draudimui deklaruojamų faktiškai gaunamų pajamų suma“, „valstybiniam socialiniam draudimui deklaruojamų pajamų metinė suma“, „metinė iš

veiklos faktiškai gaunamų pajamų suma“ turinys. Nei Fizinio asmens, nei Juridinio asmens teisių neturinčių individualių (personalinių) įmonių ir ūkinių bendrijų pajamų deklaracijų formose tokių rodiklių nėra. Kadangi įmokos atskiroms šių asmenų kategorijoms būtų apskaičiuojamos pagal dviejų deklaracijų formas, neaišku, kokios tai bus pajamos – ar Fizinio asmens pajamų deklaracijos formoje pildomos kitos pajamos ar kažkokios kitos pajamos, o Juridinio asmens teisių neturinčių individualių (personalinių) įmonių ir ūkinių bendrijų pajamų deklaracijų formoje pildomos bendrosios pajamos ar apmokestinamosios pajamos, ar kažkokios kitos pajamos;

abejotina, ar įmanoma apskaičiuoti „metinę iš veiklos faktiškai gaunamų pajamų sumą“. Pildant Juridinio asmens teisių neturinčių individualių (personalinių) įmonių ir ūkinių bendrijų pajamų deklaraciją, reikia pasirinkti pajamų pripažinimo būdą – gavus apmokėjimą (įplaukas) arba uždirbus pajamas. Įstatymo projektu reziumuojama, kad šie asmenys turėtų pasirinkti pirmąjį būdą – gavus apmokėjimą (įplaukas).

Komitetas, pritaręs išvados projekto rengėjų patobulintam **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 34 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr.P–2321**, pasiūlė Seimui priimti tokio turinio protokolinį sprendimą:

Valstybinio socialinio draudimo fondo solidarumo principui užtikrinti, ir siekiant, kad kuo daugiau žmonių būtų apdrausti valstybinio socialinio draudimu, įpareigoti Vyriausybę iki 2000 m. rugsėjo 1 d.:

atlikti individualių (personalinių) įmonių būklės analizę ir parengti realią bei pagrįstą individualių (personalinių) įmonių savininkų bei jiems Vyriausybės nustatyta tvarka prilygintų savarankiškai dirbančių asmenų valstybinio socialinio draudimo tvarką,

atitinkančią jų finansines galimybes, Valstybinio socialinio draudimo fondo solidarumo principą;

parengti tarptautinius standartus atitinkančią individualių (personalinių) įmonių savininkų bei Vyriausybės nustatyta tvarka jiems prilygintų savarankiškai dirbančių asmenų pajamų dalies, nuo kurios būtų apskaičiuojamos ir mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, nustatymo metodiką ir tvarką.

3) paspartinti individualių (personalinių) įmonių savininkų bei Vyriausybės nustatyta tvarka jiems prilygintų savarankiškai dirbančių asmenų bei jų šeimų narių turto ir pajamų deklaravimo įgyvendinimą;

4) parengti ir pateikti Seimui Individualių (personalinių) įmonių įstatymo projektą;

5) įstatymuose apibrėžti ir išskirti „savarankiškai dirbančių asmenų“ kategoriją;

išspręsti sezoninių individualių (personalinių) įmonių savininkų valstybinio socialinio draudimo klausimą.

parengti vienodą apdraustųjų valstybinio socialiniu draudimu duomenų bazę, išskiriant juos pagal kategorijas, gaunamas pajamas bei samdomų darbuotojų skaičių ir kitus kriterijus.

išspręsti neveikiančių individualių (personalinių) įmonių problemą.

UŽSIENIO REIKALŲ KOMITETAS tęsė 1999 m. kovo 8 d. pradėtą diskusiją apie Lietuvos ekonominę atstovavimą užsienyje. Posėdžio metu kviestieji asmenys kalbėjo apie dvi ekonominio atstovavimo kryptis: eksporto skatinimą ir investicijų pritraukimą. Buvo nuspręsta diskusiją tęsti gegužės 22 d.

Diskusijoje dalyvavo Užsienio reikalų ministras A.Saudargas, URM viceministras A.Rimkūnas, URM Ekonominės analizės skyriaus vedėjas A.Vinčiūnas, Ūkio viceministras G.Miškinis, Lietuvos ekonominės plėtros agentūros ge-

neralinis direktorius V.Gruodis, Lietuvos pramoninkų konfederacijos Užsienio ryšių departamento direktorius K.Kudzmanas, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos direktorius R.Varkulevičius, Tarptautinių prekybos rūmų direktorius A.Akstinas, Prezidento nacionalinio saugumo ir užsienio politikos patarėjas A.Januška.

VALSTYBĖS VALDYMO IR SAVIVALDYBIŲ KOMITETAS išklaušė Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro J.Rudalevičiaus bei Vyriausybės sekretoriaus A.Šemetos informaciją apie Saulėlydžio komisijos veiklą ir siūlomas valdymo reformas.

Ministras J.Rudalevičius akcentavo, jog **iki 2000 m. pabaigos numatyta pertvarkyti Vidaus reikalų ministeriją, o 2001 m. pirmame pusmetyje – sujungti Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų bei Vidaus reikalų ministerijas.** Taip pat numatytas rinkos priežiūros institucijų reorganizavimas. Tuo siekiama, anot ministro, palikti kuo mažiau institucijų, atskaitingų Vyriausybei, sumažinti personalo skaičių bei išvengti funkcijų dubliavimo.

Kalbėdamas apie įstatymų ir kitų teisės aktų projektų, susijusių su valstybės valdymo reforma, rengimą Vyriausybės sekretorius, **Saulėlydžio komisijos pirmininkas A.Šemeta pažymėjo, jog minėtos reformos įgyvendinimui trukdo Biudžetinių įstaigų įstatymas, kuris neleidžia biudžetines įstaigas reorganizuoti į viešąsias įstaigas ar valstybės įmones.** Anot A.Šemetos, jau yra parengtas sąrašas teisės aktų (apie 200), kuriuos reikia keisti atliekant rinkos priežiūros institucijų reorganizavimą. A.Šemeta, kalbėdamas apie Saulėlydžio komisijos darbą, pabrėžė dvi pagrindines jos veiklos kryptis:

parengti metodologiją ir teisinius dokumentus, kurie leistų op-

timizuoti valstybės valdymą. *Jau yra parengta Strateginio planavimo metodika, kuri sujungė biudžeto planavimo metodiką su strateginiu valdymu. Joje numatyta, kad visos Vyriausybės atskaitingos institucijos turės parengti savo strateginius planus. Taip pat jau patvirtinti vidaus audito sistemos bendrieji principai;* pasiūlymai dėl konkrečių valdymo sričių (Saulėlydžio komisijos ir darbo grupių iniciatyva).

Jis taip pat pažymėjo, jog įgyvendinant rinkos priežiūros institucijų reformą numatoma sumažinti darbuotojų skaičių iki 460 žmonių. Anot jo, Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų bei Vidaus reikalų ministerijų sujungimas – ne pats svarbiausias dalykas; svarbiau yra vidaus reikalų sistemos reforma. Yra parengtas sveikatos įstaigų reformos projektas, kuriame, siekiant išvengti funkcijų dubliavimo, numatoma apjungti 13 įstaigų prie Sveikatos ministerijos. Saulėlydžio komisija siūlo šias įstaigas transformuoti į departamentus prie ministerijų. Prie Vyriausybės turi likti tik Europos komitetas ir Valstybės tarnybos departamentas.

Po pranešimų Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministras J.Rudalevičius bei Vyriausybės sekretorius A.Šemeta atsakė į komiteto pirmininko L.Sabučio, komiteto narių J.Dringelio, V.Bogušio, P.Papovo, A.Čapliko, E.Petrošienės, K.Šavinio, Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovų bei Respublikos Prezidento referento klausimus.

2000 m. gegužės 17 d.

APLINKOS APSAUGOS KOMITETAS, atsižvelgdamas į Ministro pirmininko A.Kubiliaus prašymą, apsvarstė Miškų įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr.P-1808. Nuspręsta šį projektą gražinti iniciatoriams tobulinti bei siūlyti Vyriausybei skubos tvarka parengti Miškų įstatymo naują

redakciją, įvertinant komiteto pastabas ir pasiūlymus.

EKONOMIKOS KOMITETAS nusprendė daryti Tabako kontrolės įstatymo 1 ir 11 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr.P-2484 ir Tabako kontrolės įstatymo įgyvendinimo įstatymo 2¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr.P-2485 svarstymo pertrauką bei prašyti Vyriausybės pateikti savo išvadą šioms projektams.

Taip pat padaryta svarstymo komitete pertrauka šių įstatymų projektų: Saugios laivybos įstatymo, Nr.P-2360, Saugios jūrinės laivybos įstatymo, Nr.P-2360A, Klaipėdos valstybinio jūrų uosto įstatymo pakeitimo įstatymo, Nr.P-2361, Klaipėdos valstybinio jūrų uosto įstatymo 2, 6, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ir 25 str. pakeitimo ir papildymo įstatymo, Nr.P-2361A, Prekybinės laivybos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo, Nr.P-2362, Vidaus vandenų transporto kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo, Nr.P-2363, Hipotekos įstatymo 8 straipsnio pakeitimo įstatymo, Nr. P-2364, Muitinės kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo, Nr. P-2365.

Posėdžio pabaigoje komitetas aptarė Lietuvos Respublikos Seimo ir Lenkijos Respublikos Seimo narių Asamblėjos 1998 m. lapkričio 21 d. nutarimą dėl Lietuvos ir Lenkijos ekonominių santykių.

EUROPOS REIKALŲ KOMITETAS apsvarstė Lietuvos poziciją Europos Sąjungos Tarpvyriausybinių konferencijos pagrindiniais darbotvarkės klausimais.

Posėdyje dalyvavęs užsienio reikalų ministras A.Saudargas trumpai informavo apie Europos Sąjungos šalių Tarpvyriausybinių konferencijos eigą, šalių narių bei šalių kandidačių pozicijas dėl Europos Sąjungos institucijų reformų, kurios reikalingos tam, kad ga-

lėtų būti priimtos naujos narės; dėl kvalifikuotos daugumos balsavimo teisių išplėtimo kai kurioms Europos Sąjungos politikos sritims; taip pat dėl komisarų skaičiaus Europos Komisijoje.

Ministras teigė, kad preliminari Lietuvos pozicija dėl Tarpvyriausybiniame konferencijoje svarstomų klausimų yra ta, kad visos šalys narės turi turėti teisę deleguoti savo atstovus į Europos Komisiją; peržiūrint šalių balsų skaičių Ministrų Taryboje turėtų būti išlaikomas esamas balansas tarp „didelių“ ir „mažų“ valstybių; Lietuva taip pat palaiko kvalifikuotos daugumos balsavimo sričių išplėtimą, tačiau konstituciniais klausimais turi išlikti „vienbalsiškumo“ reikalavimas.

Dalyvaujant Užsienio reikalų ministerijos Europos integracijos departamento direktoriui p. R.Martikonui, Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generaliniam direktoriui V.Vadapalui, aptarta Lietuvos pozicija dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos. V.Vadapalas ir R.Martikonis pristatė Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos atsiradimo priežastis, jos santykį su Europos žmogaus teisių konvencija, atsakė į komiteto narių klausimus. Pažymėta, kad dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos vykstančiose diskusijose Lietuva taip pat gali pareikšti savo poziciją ir nuomonę dėl naujosios chartijos nuostatų.

Anot R.Martikonio, Lietuvai yra svarbu, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija užtikrintų efektyvų Europos Sąjungos ir Europos Tarybos kompetencijų derinimą žmogaus teisių klausimais.

NACIONALINIO SAUGUMO IR GYNYBOS KOMITETAS, apsvarstęs Karo padėties įstatymo projektą Nr.P-2357 bei Įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo 4 ir 6 straipsnių papildymo įstatymo pro-

jektą Nr. P-2358, nusprendė galutinį sprendimą dėl šių projektų priimti kitame komiteto posėdyje.

Taip pat buvo išklaustytas Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos rektoriaus plk. lt. A.Vaičeliūno pranešimas apie akademijos reformos eigą, kuri komiteto narių buvo įvertinta teigiamai.

ŠVIETIMO, MOKSLO IR KULTŪROS KOMITETAS pakartotinai svarstė Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 24 straipsnio pakeitimo ir papildymo projektą. Priėmus šį įstatymą, būtų leidžiama negražinamai išvežti į užsienį apeiginės paskirties religinius rankraštinius raštus (toras). Posėdyje dalyvavęs kultūros ministras, Valstybinės paminklosaugos komisijos ir Kultūros vertybių departamento atstovai teigė, kad labai sudėtinga būtų nustatyti, kam atiduoti toras, kas yra Lietuvoje prieš karą buvusių žydų religinių bendruomenių teisių perėmėjai. Jie palaikė Vyriausybės 2000 m. balandžio 19 d. posėdžio siūlymą, kad toros gali būti negražinamai išvežtos iš Lietuvos tik priėmus atskirą įstatymą dėl jų išvežimo. Komitetas nusprendė daryti įstatymo projekto svarstymo pertrauką, kol Kultūros ministerija parengs tokį specialų įstatymo projektą.

Dar kartą buvo apsvarstytas Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 4, 5 ir 9 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas, kuriuo patikslintos Valstybinės paminklosaugos komisijos ir Kultūros vertybių departamento kai kurios funkcijos bei įgaliojimai, įteisinama nuostata, kad Kultūros vertybių departamentui vadovauja kultūros viceministras. Nutarta kitame Komiteto posėdyje galutinai nuspręsti dėl pakeitimų, pataisytą projektą įregistruoti ir pateikti jį Seimui svarstyti.

Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, kuris įteisintų Etninės

kultūros globos tarybos kaip nepriklausomos institucijos prie Seimo statusą, svarstymas atidėtas, kol bus gauta Vyriausybės išvada dėl šio projekto.

Komitetas dar kartą aptarė darbo grupės parengtą Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą. Nuspręsta jį teikti Seimui svarstyti.

TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETE vyko pasirengimas svarstyti:

Laikinojo teismo antstolių įstatymo projektą Nr. P-2499 ir Laikinojo teismo antstolių įstatymo įgyvendinimo įstatymo projektą Nr. P-2500. **Komiteto išvadų rengėjais paskirti G.Imbrasienė, Č.Juršėnas ir komiteto patarėjas A.Kabišaitis.** Nuspręsta prašyti išvadų Teisės departamento, patarėjų, papildomų išvadų prašyti Aukščiausiojo teismo, Apeliacinio teismo, Generalinės prokuratūros, Teismo antstolių asociacijos;

ATPK 1732, 224, 2591 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 17314 straipsniu įstatymo projektą Nr. P-2513. **Komiteto išvados rengėjais paskirti S.Daubaraitė, V.Martišauskas ir komiteto patarėja L.Zdanavičienė.** Nuspręsta prašyti išvadų Teisės departamento, patarėjų, papildomų išvadų prašyti Apeliacinio teismo Administracinių bylų skyriaus. **Minėti projektai bus skelbiami spaudoje bei rengiami dėl jų klausymai.**

Dalyvaujant Teisingumo viceministrei, svarstytas įstatymo „Dėl Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, apygardų teismų įsteigimo, apygardų ir apylinkių teismų veiklos teritorijų nustatymo bei LR prokuratūros reformavimo“ 6 straipsnio ir 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. P-2487 ir su juo susijusio įstatymo „Dėl Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, apygardų teismų įsteigimo, apygardų ir apylinkių teismų veiklos teritorijų nusta-

tyto bei LR prokuratūros reformavimo“ 6 straipsnio ir 7 straipsnio pakeitimo įstatymo įgyvendinimo įstatymo projektas Nr. P-2488. Šio projekto esmė – teismų veiklos teritorijų padalinimas, atsižvelgiant į administracinių vienetų teritorijų paskirstymą. Diskutuota dėl Elektrėnų apylinkės teismo įsteigimo; Marijampolės rajono apylinkės teismo pavadinimo pakeitimo bei išimčių, numatytų šio įstatymo projekto 2 str. galiojimo trukmės nustatymo. Anot Teisingumo viceministrės, teismų veiklos teritorijos ir administracinių vienetų teritorijos neatitinkamas tik pabrėžia teismų nepriklausomumą administracinei valdžiai. Viceministrė taip pat pasisakė dėl Elektrėnų apylinkės teismo steigimo. Jos nuomone, atsižvelgiant į gyventojų skaičių šioje teritorijoje bei siekiant geresnio žmonių aptarnavimo, galima būtų steigti teismą, tačiau tai pareikalautų atitinkamų lėšų bei reikėtų numatyti išimčių galiojimo trukmę. **Komiteto nariai iš esmės sutarė dėl šių klausimų ir pritarė nuomonei, kad reikėtų pritariti patobulintam įstatymo projektui, atsižvelgiant į išsakytas pastabas.**

Vyko Civilinio kodekso projekto (Trečioji knyga: Šeimos teisė) Nr. P-2271 bei šio įstatymo įgyvendinimo įstatymo projekto Nr. P-2272 svarstymo tęsinys.

Patarėjas bei Seimo narė V.Aleknaitė, kuruoji šį projektą, informavo, jog po daugybės įvykusių klausimų projektas yra suderintas ir suredaguotas, atsižvelgiant į pateiktas pastabas, tačiau liko vienas diskutuotinas klausimas – Civilinio kodekso V skirsnis „Dirbtinis apvaisinimas“. **Komitetui buvo pasiūlyta nuspręsti dėl dviejų šio skirsnio redakcijų:**

Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateiktas variantas;

Seimo Sveikatos apsaugos komiteto pirmininko A.Matulo pateiktas variantas.

Diskutuota ir išsakytos nuomonės dėl abiejų V skirsnio variantų, aptartos teigiamos ir nei-

giamos jų pusės. Civilinio kodekso rengimo darbo grupės vadovo nuomone, Sveikatos reikalų komiteto pirmininko A.Matulo pateiktas variantas yra tinkamesnis, nes pritarus Vyriausybės variantui, būtų prarasta kontrolė; uždraudus dirbtinį apvaisinimą, jis vyktų pogrindyje bei užsienyje. Taip pat liktų iki galo neaptartas tėvystės nustatymo klausimas.

Bendru sutarimu komitetas nusprendė iš esmės pritariti patobulintam įstatymo projektui ir teikti Seimui dvi alternatyvias šio projekto V skirsnio „Dirbtinis apvaisinimas“ redakcijas.

Patobulintam ATPK 123 straipsnio pakeitimo ir 179 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektui Nr. P-2481(2) pritarė 7 komiteto nariai; balsuojant susilaikė 2.

Komitetas taip pat aptarė Baudžiamojo kodekso projekto Nr. P-2143 47 straipsnio 4 dalį ir X skyrių „Nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės ypatybės“. **Projekto svarstymo metu nesutarta dėl kelių klausimų, tarp jų ir dėl 47 straipsnio 4 dalies ir X skyriaus – „Nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės ypatybės“ reikalingumo.**

Aptarę klausimą, ar BK reikėtų atskiro skyriaus dėl nepilnamečių, ar nuostatas išdėstyti atskiruose kodekso straipsniuose, ar priimti atskirą įstatymą, reglamentuojantį nepilnamečių atsakomybės klausimus, posėdžio dalyviai pritarė (bendru sutarimu) nuomonei, jog turėtų būti kodekse išskirtas atskiras skyrius „Nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės ypatybės.“

Aptarę 47 str. 4 dalies nuostatas, t.y. ar kodekse reikėtų riboti LR Prezidento galias suteikiant malonę, komiteto nariai bendru sutarimu pritarė nuostatoms esančioms pateiktame projekte, t.y., BK neriboti Prezidento galių, tačiau, komiteto nuomone, reikalingas malonės suteikimą reglamentuojantis įstatymas.

Nekeičiant esmės, komitetas pakoregavo komiteto sprendimą dėl Seimo nutarimo „Dėl kovos su kontrabanda priemonių plano“ projekto Nr.P-2447, nes išvadoje suformuluotas Seimo statuto reikalavimų neatitinkantis sprendimas.

Posėdyje dalyvavo Teisingumo viceministrė R.Budbergytė, Teisingumo ministerijos patarėjas V.Mizaras, Civilinio kodekso rengimo darbo grupės vadovas V.Mikelėnas.

VALSTYBĖS VALDYMO IR SAVIVALDYBIŲ KOMITETAS, dalyvaujant Komiteto nariams, Žemės ūkio viceministrui A.Raudoniui, Respublikos Prezidento

referentui A.Astrauskui, Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro valstybės įmonės direktoriaus pavaduotojams R.Kasperavičiui ir R.Ramanauskui, svarstė Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo projektą Nr.P-2281, Nekilnojamojo turto registro įstatymo 5, 12, 16, 22, 29, 31, 42 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2282, Žemės įstatymo 2, 12, 14, 20, 30, 31, 47 straipsnių pakeitimo ir XII skyriaus pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą Nr. P-2283, Žemės nuomos įstatymo 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2284, Teritorijų planavimo įstatymo 19, 20, 21, 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2285, Saugomų teritorijų įstaty-

mo 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2286, Energetikos įstatymo 14 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2287. **Nuspręsta** daryti projektą Nr.P-2281 ir Nr.P-2283 svarstymo pertrauką iki 2000 m. gegužės 22 d., o **projektams Nr.P-2282, Nr.P-2284 – Nr.P-2287 pritari** bendru sutarimu.

Taip pat bendru sutarimu pritarė **Saugomų teritorijų įstatymo 14 straipsnio pirmosios dalies papildymo įstatymo projektui Nr.P-2452** bei Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto teikiamam Seimo nutarimo projektui „Dėl ataskaitos apie Vyriausiosios rinkimų komisijos veiklą“.

Vida NACICKAITĖ

INFORMACIJA APIE ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ SVARSTYMĄ SEIMO KOMITETUOSE

BIUDŽETO IR FINANSŲ KOMITETAS SVARSTO:

2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 2 priedėlio pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2454;

(Teikiamu įstatymu projektu siekiama švietimo ir mokslo bei studijų sistemai suteikti papildomą finansavimą iš valstybės biudžeto, atitinkamai sumažinant lėšas skiriamas, krašto apsaugai.)

Pasiūlymų ir pastabų laukiame iki 2000 05 22

Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2231;

(Priėmus teikiamą įstatymo projektą, PVM lengvatų būtų atsisakyta žurnalų, laikraščių spausdinimui, leidybai ir platinimui bei laikraštiniams popieriui. Pridėtinės vertės mokesčio lengvatą siūloma palikti tik knygų (išskyrus leidinių, kuriuos Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija yra priskyriusi erotinio ir smurtinio pobūdžio leidinių kategorijai) spausdinimui, leidybai bei platinimui.)

Buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2514

(Teikiamas įstatymo projektas užtikrina Administracinių teisės pažeidimų kodekso 173(2), 224, 259(1) straipsnių pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 173(17) straipsniu įstatymo projekto (Nr. P-2513) įgyvendinimą.)

Pasiūlymų ir pastabų laukiame iki 2000 05 26

EKONOMIKOS KOMITETAS SVARSTO:

Alkoholio kontrolės įstatymo 21 straipsnio 4 dalies pripažinimo netekusia galios įstatymo projektą Nr. P-2492;

(Įstatymo projektu siekiama panaikinti normą, pagal kurią prekiauti alkoholiniais gėrimais galima tik nuo 11 valandos iki kitos dienos 6 valandos ryto, o prekiauti alumi leidžiama nuo 8 valandos ryto.)

Pasiūlymų ir pastabų laukiame iki 2000 05 26

NACIONALINIO SAUGUMO IR GYNYBOS KOMITETAS SVARSTO:

Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo įgyvendinimo įstatymo 1 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2489;

(Įstatymo projektu siūloma pavesti Lietuvos Respublikos archyvų departamentui parengti išlaptintų dokumentų raštvedybos organizavimo, saugojimo, tvarkymo, naikinimo ir apsaugos taisykles.

Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2493;

(Projekte siūloma, kad Nacionalinio saugumo strateginio planavimo grupė, sudaryta iš nacionalinio saugumo problemų ekspertų, būtų ne sudėtinė Vyriausybės patarėjų institucijos dalis, bet veiktų kaip Vyriausybės departamentas.)

SSRS okupacijos žalos kompensavimo įstatymo projektą Nr. P-2507;

(Įstatymo projekto tikslas yra – apibrėžti Lietuvos suverenias teises ir užsienio politikos uždavinius siekiant, kad būtų atlyginta žala, padaryta Lietuvai ir jos gyventojams per 1940–1990 metų okupaciją ir aneksiją.)

Seimo nutarimo “Dėl ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų rengimo plano” projektą Nr. P-2518;

(Seimo nutarimo projekto tikslas – nustatyti ilgalaikių valstybinių saugumo stiprinimo programų rengimo ir įgyvendinimo terminus, institucijas, atsakingas už programų parengimą bei koordinavimą.)

Pasiūlymų ir pastabų laukiame iki 2000 05 26

SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO KOMITETAS SVARSTO:

Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų, nepriskiriamų valstybės tarnautojams, darbo apmokėjimo įstatymo projektą Nr. P-2351(2);

(Šio įstatymo projekte nustatytos Respublikos Prezidento, Seimo vadovybės ir Seimo narių, savivaldybių vadovų, Konstitucinio Teismo, Aukščiausiojo Teismo ir kitų teismų teisėjų, prokurorų ir tardytojų, kitų pareigūnų, kurie nepriskiriami valstybės tarnautojams taip pat Seimo, Seimo Pirmininko ar Respublikos Prezidento paskirtų valstybinių komisijų ir tarybų pirmininkų, jų pavaduotojų ir narių bei įstaigų, atskaitingų Seimui ar Respublikos Prezidentui, vadovų darbo apmokėjimo sąlygos.)

Pasiūlymų ir pastabų laukiame iki 2000 05 26

TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETAS SVARSTO:

Administracinių teisės pažeidimų kodekso 173(2), 224, 259(1) straipsnių pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 173(17) straipsniu įstatymo projektą Nr. P-2513

(Įstatymo projekte pateikta nauja straipsnio, reglamentuojančio atsakomybę už statistinių duomenų pateikimo tvarkos pažeidimus, redakcija bei numatyta administracinė atsakomybė valstybės tarnautojams, tvarkantiems oficialiąją statistiką ir neuztikrinusiems respondentų pateiktų duomenų konfidencialumo.)

Pasiūlymų ir pastabų laukiame iki 2000 05 23

Laikinasis teismo antstolių įstatymo projektą Nr. P-2499

Laikinojo teismo antstolių įstatymo įgyvendinimo įstatymo projektą Nr. P-2500

(Teikiamuose įstatymų projektuose siūloma sugriežtinti kvalifikacinius reikalavimus asmenims, siekiantiems tapti teismo antstoliais. Taip pat numatomas papildomas šešerių metų pereinamasis laikotarpis, per kurį šiuo metu dirbantys teismo antstoliai galės įgyti atitinkamą teisinį išsilavinimą. Įstatymo projekte išsamiai reglamentuoti teismo antstolių kontoros veiklos administravimo klausimai, prailgintas tarnybinės nuobaudos skyrimo terminas.)

Pasiūlymų ir pastabų laukiame iki 2000 05 24

VALSTYBĖS VALDYMO IR SAVIVALDYBIŲ KOMITETAS SVARSTO:

Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2097(2);

(Teikiamame projekte numatoma pavesti vietos savivaldos institucijoms vykdyti socialinės rūpybos, miestų, miestelių ir kaimo vietovių infrastruktūros, vietinio ūkio ir būsto, pirminės sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos priežiūros ir kitas funkcijas, susijusias su nuolatiniomis paslaugomis bendruomenės nariams. Įstatymo projekte aiškiau apibrėžtos vietos savivaldos institucijų ir administracijos kompetencijos ribos, numatytas seniūnijų ir seniūnų teisių išplėtimas.)

Valstybės tarnybos įstatymo 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 38, 40, 41, 43, 47, 52, 55, 56, 58, 59, 60, 62, 68, 69, 70, 76 ir 78 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr. P-2350(2);

(Įstatymo projektu siekiama suderinti bei patikslinti Valstybės tarnybos įstatymo normas.)

Pasiūlymų ir pastabų laukiame iki 2000 05 26

ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETAS SVARSTO:

Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr. P-2517

(Naujos įstatymo projekto redakcijos tikslas – reglamentuoti asmens duomenų teisinę apsaugą taip, kad Lietuva šioje srityje taptų lygiaverte Europos Sąjungos šalimi. Būtų sudaryta galimybė asmens duomenims laisvai judėti iš vienos valstybės į kitą pagal bendras Europos Sąjungos taisykles, o asmenims būtų suteiktos didesnės jų konstitucinių teisių garantijos.)

Pasiūlymų ir pastabų laukiame iki 2000 05 26

PS Seimo Pirmininkas

Švedijos užsienio reikalų ministrės vizitas

“Lietuva ir Švedija – kaimyninės valstybės abipus Baltijos jūros. Tai jūra, kuri neskiria, bet jungia šalis”, sakė 2000 m. gegužės 17 d. Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis Švedijos užsienio reikalų ministrėi Annai Lindh, viešindamas su delegacija.

Seimo Pirmininkas teigiamai vertino ekonominį Lietuvos ir Švedijos bendradarbiavimą, padėkojo už paramą ir nuolatinį mūsų šalies palaikymą svarbiausiose jos sferose. Pašnekovai sutarė, jog užmegzti ir intensyviai palaikomi tarpparlamentiniai ryšiai stiprina politinius santykius. Vytauto Landsbergio nuomone, galimos naujesnės parlamentinio bendradarbiavimo formos. A. Lindh pritarė Seimo Pirmininko nuomonei, jog dabartiniame laikotarpyje itin prasmingi būtų trijų Baltijos jūros kaimynių – Švedijos, Lietuvos ir Lenkijos įvairialypiai ryšiai. Pasak Ministrės, glaudūs santykiai tarp regiono valstybių yra ypatingi ir labai svarbūs. Tą patvirtina Šiaurės

Švedijos užsienio reikalų ministrė
Anna Lindh

Tarybos veikla, išplėtus ją iki 3+5 narių. Ministrės teigimu, trijų Baltijos valstybių atsiradimas šioje institucijoje pagyvino jos veiklą ir įnešė nemažai naujo.

Susitikimo metu daug dėmesio skirta Europos Sąjungos plėtrai, kalbėta apie suvienytos Europos ateitį. Švedija, pasak viešnios, jau nuo ateinančių metų sausio pirmininkaus ES. Tam teikiama itin daug reikšmės, svarstoma, kaip į būsimą pirmininkavimą naudingiau įtraukti Parlamentą ir jo narius. Seimo Pirmininko nuomone, diskusijos apie Europos ateitį bei struktūrą neturėtų vykti tik tarp ES dabartinių narių. Būsimųjų narių – dabartinių kandidačių – nuomonės ir požiūriai taip pat reikalingi. “Mes kartu turim kurti bendro gyvenimo taisykles”, pastebėjo Seimo Pirmininkas. Pasak A.Lindh, Švedija yra tokios

pat nuomonės. Ministrė patikino, kad jos šalies žmonės tvirtai pasisako už ES plėtrą.

Pašnekovai pasikeitė nuomonėmis apie padėtį Šiaurės Kaukaze ir vieningai sutarė, jog karas Čėčėnijoje turi būti nedelsiant nutrauktas. Pokalbio metu prisimintas Europos Tarybos dokumentas – sąlyga ir įpareigojimas Rusijai, stojančiai į šią organizaciją, finansuoti ištremtųjų iš Lietuvos grįžimą į tėvynę. Deja, pasak Vytauto Landsbergio, Rusija šio įsipareigojimo nesilaiko.

Seimo Pirmininkas atkreipė viešnios dėmesį į nuolatinius Rusijos išpuolius prieš Latviją. Pasak A. Lindh, Švedija į tai reaguoja itin griežtai. Ministrės teigimu, Europos Sąjungos valstybės turi solidarizuotis su šalimis kandidatėmis tokių išpuolių akivaizdoje.

Vytautas Landsbergis susitiko su Konrado Adenauerio fondo Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vadovu

2000 m. gegužės 17 d. Seimo Pirmininkas susitiko su Konrado Adenauerio fondo, veikiančio 120 šalių, Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vadovu Jozefu Thesingu, pirmą kartą viešindamas Lietuvoje. Vytautas Landsbergis nuoširdžiai padėkojo Fondui už

nuolatinę paramą įvairioms iniciatyvoms. Svečio teigimu, Vokietijos pareiga ir tikslas padėti plėtoti demokratiją visose šalyse. Tad Fondas padeda ruošti ir įgyvendinti įvairius projektus, skatina ir remia jaunų žmonių veiklą šia kryptimi. Baltijos valstybės, pasak

J.Thesingo, jau nuo seno priklauso Europai, ir todėl visai natūralu, kad po daugelio metų jos grįžta ten, iš kur buvo prievarta atskirtos. Svečias įsitikinęs, jog būtent dabar yra tas laikotarpis, kai Europoje galima įtvirtinti demokratiją ir taiką. Negalima šios

puikios progos praleisti, teigė J.Thesingas.

Susitikimo metu daug dėmesio skirta Lietuvos santykiams su kaimyninėmis valstybėmis. Svečias itin teigiamai vertino Lietuvos ir Lenkijos ryšius, pritarė Lietuvos pozicijai Baltarusijos atžvilgiu. Pokalbio dalyviai pasikeitė nuomonėmis apie Rusijos dabartį ir galimus pokyčius ateityje. Svečias informavo apie susitikimus su kai kuriais Rusijos Dūmos deputatais ir išreiškė nuostabą jų nenoru pripažinti Baltijos valstybių nepriklausomybę. Kai kurie Rusijos parlamentariai, pasak J.Thesingo, vis dar teigia, jog Baltijos šalys yra Rusijos dalis. “Mane tai labai stebina”, pabrėžė svečias.

Pokalbio metu J.Thesingas domėjosi Lietuvos integracijos į Vakarų struktūras laimėjimais, teiravosi Vytauto Landsbergio nuomonės apie galimą šalies situaciją po rudenį vyksiančių rinkimų į Seimą.

2000 m. gegužės 15 d.
Prancūzijos Respublikos senatorius Jeanas Bizet susitiko su Seimo Europos reikalų komiteto pirmininku Rimantu Jonu Dagiu ir Užsienio reikalų komiteto pirmininku Audroniumi Ažubaliu, Seimo Pirmininku Vytautu Landsbergiu.

2000 m. gegužės 17 d. Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis priėmė Europos Tarybos Plėtros banko valdytoją Raphaelį Alomarą bei Paskolų departamento generalinį direktorių Rainerį Steckhaną.

Sveikinimas Jonui Pauliui II

2000 m. gegužės 18 d. Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis pasveikino Šventąjį Tėvą Joną Paulių II, švenčiantį savo 80-ąjį gimtadienį.

“Leiskite nuoširdžiai pasveikinti Jus 80 metų sukakties proga. Tegul Dievas padeda Jums toliau tarnauti žmonėms. Lietuva niekada nepamirš, kiek daug Jūs padarėte mūsų išsilaisvinimui ir istoriniam susitaikymui su Lenkija. Lenkiu galvą”, rašo Vytautas Landsbergis savo sveikinime, kuris š. m. gegužės 9 dieną per Apaštalinį Nuncijų Lietuvoje buvo perduotas į Vatikaną.

Loreta ZAKAREVIČIENĖ

V Valdyba

2000 m. gegužės 17 d. Seimo valdyba nusprendė komandiruoti Seimo Pirmininko pirmąjį pavaduotoją Arvydą Vidžiūną, Seimo Pirmininko pavaduotoją Rimantą Joną Dagį, Seimo narius Danutę Aleksišiūnienę, Vytautą Bogušį, Sofiją Daubaraitę, Romą Dovydienienę, Juozą Dringelį, Arūną Grumadą, Gražiną Imbrasienę, Žibartą Juozą Jackūną, Česlovą Juršėną, Saulių Kubiliūną, Bronislavą Juozą Kuzmicką, Zygmuntą Mackevičių, Virginijų Martišauską, Algirdą Vaclovą Patacką, Simą Ramutį Petrikį, Artūrą Plokšto, Kazimirą Danutę Prunskienę, Algirdą Sysą ir Petrą Šakalinį į Varšuvą (Lenkija) **2000 m. birželio 1–3 dienomis dalyvauti Lietuvos Respublikos Seimo ir Lenkijos Respublikos Seimo narių asamblėjos VI sesijoje.**

Taip pat pritaria Seimo nario Alvydo Medalinsko komandiruotei į Kopenhagą (Danija) **2000 m. gegužės 17–18 dienomis dalyvauti konferencijoje „Šiaurės dimensija ir Kaliningradas“** ir į Mikolaikus (Lenkija) **gegužės 18 d.** dalyvauti **simpoziume „Karaliaučius: atkirstas ir uždaras miestas,**

ar Rytų ir Vakarų susitikimo vieta?“; Seimo Pirmininko pavaduotojo Rimanto Jono Dagio – į Paryžių (Prancūzija) **2000 m. gegužės 22–24 dienomis dalyvauti Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos Parlamentinių ir viešųjų ryšių komiteto Dalyvaujamosios demokratijos pakomitečio posėdyje** bei į Lisaboną (Portugalija) **2000 m. gegužės 27–31 dienomis dalyvauti Europos Sąjungos valstybių narių ir asocijuotų valstybių parlamentų Europos reikalų komitetu konferencijoje.** Į Lisaboną (Portugalija) **2000 m. gegužės 27–31 dienomis, dalyvauti konferencijoje, taip pat komandiruoti Seimo nariai Regimantas Čiupaila ir Justinas Karosas.**

Pritarta šioms Seimo narių kelionėms: Nikolajaus Medvedevo – į Atėnus (Graikija) **2000 m. gegužės 16–20 dienomis dalyvauti Europos tarpparlamentinės ortodoksų asamblėjos sekretoriato posėdyje;** Vytenio Povilo Andriukaičio, Romos Dovydienienės ir Irenos Šiaulienės – į Erfurtą (Vokietija) **2000 m. gegužės 19–24 dienomis Tiuringijos žemės Landtago socialdemokratų frakcijos kvietimu;** Algirdo Syso – į Liubeką (Vokietija) **2000 m. gegužės 21–24 dienomis dalyvauti tarptautinėje Baltijos valstybių profesinių sąjungų konferencijoje „Mokykloms iš kaimynų“.**

Seimo valdyba, atsižvelgdama į Biudžeto ir finansų komiteto siūlymą, nusprendė prašyti Vyriausybės pateikti Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

Fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinojo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo, Nr.P–2396;

Valstybės vidaus skolos žemės ūkiui finansuoti pripažinimo ir padengimo įstatymo, Nr.P–2343;

Lėšų, gautų pardavus valstybei nuosavybės teise priklausančias AB „Lietuvos telekomas“ akcijas, naudojimo įstatymo, Nr.P–2476;

Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo 7 straipsnio papildymo įstatymo, Nr.P–2477;

Gyventojų santaupų atkūrimo įstatymo 4 straipsnio papildymo įstatymo, Nr. P–2478;

Įmonių ir organizacijų nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 5 straipsnio papildymo įstatymo, Nr.P–711.

Pakeistas Seimo valdybos 2000 m. gegužės 1 d. sprendimas Nr.2028. Nuspręsta Estijos ir Latvijos parlamentų Europos reikalų komitetų pirmininkų pavaduotojus priimti Lietuvos Respublikoje 2000 m. gegužės 19 d.

Seimo kanceliarijos Informacijos analizės skyriaus vyriausiajam konsultantui – grupės vadovui Albinui Visockiui pavesta laikinai eiti skyriaus vedėjo pareigas.

Vida NACICKAITĖ

P Seimo narių Paklausimai

2000 04 28

Į mane kreipėsi Lietuvos įmonių AB “Matuizų plytinė”, AB “Akmenės cementas”, AB “Liepsna” vadovai, teigdami kad dėl sparčiai didėjančio pigaus importo įtakos jų vadovaujamos įmonės patiria nuostolius, negali konkuruoti šalies rinkoje, priverstos mažinti gamybos apimtį, atleisti darbuotojus.

Pavyzdžiui, 1999 metais į šalį įvežta per 9 mln. plytų iš Baltarusijos arba 10 procentų Respublikos įmonėse gaminamos produkcijos apimtį.

KLAUSIMAS NR. 410–199

Seimo Pirmininko pavaduotojas

Rimantas Jonas Dagys – Valstybinės

konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnybos

viršininkui Rimantui Antanui Stanikūnui

Dėl skirtingų energetinių išteklių kainų 1999 m. taip pat žymiai padidėjo cemento importas į Lietuvos rinką iš NVS šalių. Šiuo metu yra importuojama 42,5 procento viso Lietuvoje sunaudojamo cemento. Cementas iš NVS sudaro 64 procentus viso importo. 1999 m. Lietuvoje buvo parduota 85 378 tonų baltarusiško ir 41 612 tonų ukrainietiško cemento. Pagrindinė importo augimo priežastis yra pigūs energetiniai resursai NVS šalyse. Pavyzdžiui, Baltarusijoje tona mazuto kainuoja 40 USD (160 Lt), Lietuvoje 90 USD (360 Lt) – kainų skirtumas 125 procentai, elektros energija Baltarusijoje 1000 kwh – 0,0015 USD (0,06 Lt), Lietuvoje – 0,0315 USD (0,13 Lt) – skirtumas 117 procentų. Tokie didžiuliai kainų skirtumai tiesiogiai įtakoja produkcijos savikainą ir pardavimo kainą bei praktiškai neleidžia lietuviškam cementui konkuruoti su pigiu importiniu cementu.

Jau treči metai AB “Liepsna” dirba nesažiningos konkurencijos sąlygomis. Apie 50 procentų rinkos užimta degtukais, įvežamais dempingo kainomis iš Latvijos, Švedijos, Rusijos. Dėl to per minėtą laikotarpį bendrovė patyrė apie 2 mln. Lt nuostolių. Pagal statistikos departamento informaciją iš Rusijos 1999 m. degtukai įvežti nebuvo. Tačiau Lietuvos prekybos tinkle jau metai parduodami iš Rusijos įvežami ir firmos “Elkoras” platinami degtukai. Pagal tą pačią informaciją įvežtų degtukų kiekis iš Latvijos sudaro 66, 2 procento 1998 m. lygio. Kaip rodo tyrimai, degtukų vartojimas ir pardavimų apimtys šalies prekybos tinkle 1999 m. nesumažėję. Tai leidžia teigti, kad 1999 m. žymiai padidėjo kontrabandos būdu įvežamų degtukų kiekis. Taip iškreipiami rinkos santykiai, pažeidžiamos sąžiningos konkurencijos sąlygos, nuslepiami mokesčiai.

Iš čia pateiktų konkrečių atvejų ir kitų Lietuvos gamintojų nusiskundimų matyti, kad problema iš tiesų egzistuoja. Manychiau, kad padėti jiems turėtų būti svarbiausias Jūsų Tarnybos tikslas. Analizuojant šiandieninę padėties susidaro išpuodis, kad Valstybinė konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnyba negali apginti Lietuvos gamintojų interesų.

Prašau raštu ir žodžiu atsakyti, kokių antidempinginių priemonių imasi Jūsų vadovaujama Tarnyba, siekdama apsaugoti Lietuvos gamintojus, kokias konkrečiai prekių ir gamintojų grupes yra apgynusi ir ar užtenka savo dispozicijoj turimų įstatymais numatytų priemonių efektyviai ginti Lietuvos gamintojų interesus.

ATSAKYMAS Į KLAUSIMĄ Nr.410–199

Lietuvos Respublikos Konkurencijos taryba – Lietuvos Respublikos Seimo posėdžių sekretariatui

Dėl Seimo nario R.J.Dagio klausimo

2000 05 09

LR Konkurencijos taryba Lietuvos Respublikos Seimo kanclerio J.Razmos 2000 04 28 pavedimu Nr.015–199kl–261 savo kompetencijos ribose išnagrino Seimo nario R.J.Dagio 2000 04 28 klausimą dėl AB “Matuizų plytinė”, AB “Akmenės cementas” bei AB “Liepsna” kreipimasi ir pateikia atsakymą.

LR Konkurencijos taryba savo nutarimais 1999 m. gruodžio – 2000 m. balandžio mėnesiais pradėjo penkių antidempingo bylų tyrimus, kuriuos prieš Latvijos, Baltarusijos, Rusijos ir Ukrainos gamintojus inicijavo atitinkami Lietuvos Respublikos gamintojai. Klausime minimas AB “Liepsna” atvejis yra pirmoji antidempingo byla, Konkurencijos tarybos 1999m. gruodžio 10d. nutarimu Nr.23 pradėta prieš Latvijos degtukų gamintojus. Šiuo metu baigiama tyrimo pradinė stadija – pateikti klausimynai vietiniams gamintojams, eksportuotojams bei importuotojams. Kol nėra gauti visi atsakymai ir dokumentai neišanalizuoti, negalima daryti konkrečių ir viena-reikšmių išvadų. Vadovaujantis LR Antidempingo įstatymo (1998 m. birželio 23 d. Nr.VIII–807) 9 straipsniu, tyrimas turi būti baigtas per 1 metus.

Nustatant degtukų importo į Lietuvos Respubliką apimtį bei kainas, vadovaujames Statistikos departamento bei Muitinės departamento pateiktais duomenimis. Juose neatsispindi šešėlinės ekonomikos rodikliai. Kontrabandos keliu įvežamos prekės negali būti įvertinamos nustatant rinkos dalis, nes nėra duomenų apie šiuo būdu įvežamus prekių kiekius. Konkurencijos taryba neturi duomenų apie klausime minimos firmos “Elkoras” platinamus rusiškus degtukus. Manytume, kad jeigu yra degtukų įvežimo į Lietuvos muitų teritoriją kontrabandos keliu požymių, tuo turėtų užsiimti teisės saugos institucijos. AB “Liepsna” savo prašyme ištirti dempingą kaip tyrimo subjektus nurodo tik Latvijos gamintojus, o Rusijos ir Švedijos gamintojai dempingu nėra kaltinami.

Seimo nario R.J.Dagio klausime minimos akcinės bendrovės “Matuizų plytinė” ir “Akmenės cementas” oficialiai į Konkurencijos tarybą dėl galimo NVS šalių gamintojų dempingo jų atžvilgiu nesikreipė.

Kaip paminėta aukščiau, Konkurencijos taryba vykdo penkis tyrimus pagal vietinių gamintojų, kaltinančių užsienio šalių gamintojus dempingu, prašymus. Pasitvirtinus vietinių gamintojų pateiktiems įrodymams, Konkurencijos taryba priims atitinkamus nutarimus dėl rinkos apsaugos priemonių taikymo.

Atsakant į paskutinę klausimo dalį, pažymėtina, kad sutinkamai su Konkurencijos tarybos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 07 12 nutarimu Nr. 822, pagrindinė Konkurencijos tarybos funkcija yra LR Konkurencijos įstatymo priežiūra. Tačiau, kadangi šiai institucijai papildomai priskirta dar ir Vartotojų teisių gynimo, Antidempingo, Kainų įstatymų vykdymo priežiūra bei, sutinkamai su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 04 30 nutarimu Nr. 505, Valstybės pagalbos kontrolė, ji disponuoja minimaliu specialistų skaičiumi, minimalia materialinių ir finansinių išteklių apimtimi. Tam, kad institucija galėtų dirbti efektyviau, reikėtų stiprinti jos materialinę techninę bazę.

Pagarbiai,
Pirmininkas R.A.Stanikūnas

KLAUSIMAS NR. 410–200

Seimo narys Justinas Karosas – Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai

2000 05 10

Gegužės 5 d. LTV "Panoramos" reportaže buvo pranešta, kad buvęs ūkio viceministras A.Bartulis, eidamas šias pareigas, pasirinko pelningu švedų užsakymu gaminius iš plastmasės liejanciai Panevėžio UAB "Stigma", į kurią jis vėliau perėjo dirbti.

Kaip sakoma reportaže, švedai pasirinko "Stigmą", kurios vadovui A.Zigmantui, dar būdamas Pasvalio rajono valdytoju, A.Bartulis neteisėtai buvo suteikęs kreditą. Už tai ir už kitus pažeidimus būsimasis viceministras buvo atleistas. A.Bartulis šiandien dirba "Stimos" ekonomikos direktoriumi, nors Viešių ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas draudžia valstybės pareigūnams 1 metus, nustojus eiti pareigas, įsidarbinti vadovais įmonėse, kurias prižiūrėjo.

Prašyčiau išsiaiškinti ar A.Bartulis nepažeidė aukščiau minėto Viešių ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo bei ar nepasinaudojo tarnybine padėtimi rūpindamasis pelningu užsakymu UAB "Stigmai".

KLAUSIMAS Nr.410–201

Jungtinė Demokratų Ir Tėvynės Liaudies partijų frakcija – Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui A.Kubiliui

Dėl SAPARD lėšų įsisavinimo

2000 05 09

2000 m. gegužės 8 d. Jungtinė Demokratų ir Tėvynės liaudies partijų frakcija, išklausiusi žemės ūkio viceministro V.Grušausko ir Nacionalinės mokėjimo agentūros direktoriaus E.Čijausko paaiškinimus apie pasiruosimą SAPARD lėšų įsisavinimui ir susipažinusi su šių institucijų paruoštais dokumentais, konstatuoja, jog Lietuva dar nėra pasiruosusi šiam, mūsų valstybės kaimams ir miesteliams svarbiam darbui: *Vyriausybė nepaskyrusi kaimo plėtrai 39,474 milijonų eurų (bendra valstybinė parama 2000 metams); neišspręsta, iš kur ūkininkai, kiti kaimo žmonių ir dalyvaujantys šioje programoje turės galimybę gauti kreditus ir kaip bus išspręstas garantavimo už šiuos kreditus klausimas; kada bus sukomplektuota Nacionalinė mokėjimo agentūra ir jos padaliniai rajonuose iš paruoštų ir sugebantių vykdyti šį nelengvą ir reikalaujantį žinių bei išmanymo darbą darbuotojų; ir kt.*

Mūsų nuomone, būtina padaryti viską, kad po to, kai Europos Sąjunga patvirtins kaimo plėtros planą, valstybės institucijos, kaimo žmonės, verslininkai ir kiti suinteresuoti asmenys būtų pajėgūs įsisavinti jau šiais metais Lietuvai skiriamus 28,829 milijonus eurų .

Prašau atsakyti, kada Vyriausybė išspręs paminėtas problemas ir bus pasiruošusi įsisavinti lėšas, gaunamas pagal SAPARD programą

Pagarbiai

Vidmantas Žiemelis, Frakcijos seniūnas

KLAUSIMAS Nr.410–202

Seimo narys Rytas Kupčinskas – LR vidaus reikalų ministrui Č.Blažiui

Dėl incidento Vilniuje prie Antakalnio kapinių

2000 05 09

Parlamentinių ryšių su Čėčėnijos Respublika Ičkerija grupė ne kartą inicijavo pareiškimų ir rezoliucijų priėmimą LR Seime kreipiantis į pasaulio visuomenę, tarptautines organizacijas, politikus, kad būtų nutrauktas Rusijos kariuomenės vykdomas čėčėnų tautos genocidas. Su šia parlamentinės grupės nuostata solidarizuojasi visuomeninės organizacijos, remiančios čėčėnų tautos apsisprendimo teisę ir siekį kurti nepriklausomą valstybę.

Šiandien 10 valandą ryte septyni Vilniaus miesto Čėčėnijos nepriklausomybės gynimo komiteto nariai prie Antakalnio kapinių, automobilių stovėjimo aikštelėje surengė taikų piketą prieš Rusijos kariuomenės vykdomą žmonių žudymą Čėčėnijoje.

Į kapines ėję II pasaulinio karo rusakalbiai veteranai užpuolė su grasinimais piketuotojus, sudraskė Čėčėnijos vėliavą ir plakatą, apstumdė piketavusias moteris.

Ten buvę policininkai Romas Savčiuk ir Robertas Siniavskij nesustabdė šio išpuolio, priekaištavo piketuotojams, pradėjo politikuoti pritardami Rusijos veiksams Čėčėnijoje, bandė piketuotojus nustumti ir po to pasišalino, vietoj to, kad apgintų teisėtą piketuotojų nuomonės išreiškimą.

Kreipiamės į LR Vidaus reikalų ministrą, kad būtų ištirtas šis incidentas, teisiškai įvertinti minėtų policininkų bei incidento sukėlėjų veiksmai.

KLAUSIMAS Nr.410–203

Seimo narys Vidmantas Žiemelis – Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui A.Kubiliui

Dėl Baltarusijos skolos už elektros energiją

2000 05 10

2000 m. balandžio 27 d. "Lietuvos energija" ir Baltarusijos energetikos koncernas "Belenergo" pasirašė atsiskaitymų už elektros energiją sutartį pagal kurią pinigai, kurių "Belenergo" dar nesumokėjo mokėjimų tarpininkai Lietuvos bendrovei "Baltic–Shem", bus sumokėti tiesiogiai "Lietuvos energijai". Ši skola dabar yra 56 mln. JAV dolerių (224 mln. litų)

Turimomis žiniomis, "Lietuvos energija", netrukus turėtų paskelbti konkursą šios skolos reikalavimo teisės perleidimui.

Specialistų nuomone 224 mln. litų Baltarusijos skola už elektros energiją gali būti parduota maždaug už 50 proc. Vadinasi, valstybė netektų per 100 mln. litų.

Prašau atsakyti:

Kodėl numatoma skelbti konkursą 224 mln. litų Baltarusijos skolos Lietuvai reikalavimo teisės perleidimui?

Kodėl "Lietuvos energija" tiesiogiai neišreikalauja iš "Belenergo" 224 mln. litų, kaip kad nustatyta š.m. balandžio 27 d. pasirašytoje atsiskaitymų už elektros energiją sutartyje?

Tarptautiniai Ryšiai

UŽSIENIO ŠALIŲ DELEGACIJŲ VIZITAI

Apie Rusijos doktriną ir Vakarų laikyseną

2000 m. gegužės 11 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos bei Užsienio reikalų komitetų nariai susitiko su J. Davidu Wrightu, Kanados ambasadoriumi prie NATO.

Svečias, atstovaujantis NATO ir Kanadai, pastebėjo, kad Šiaurės Atlanto aljansas yra neabejotinai pasiryžęs plėstis, o Kanada taip pat palaiko šią nuostatą. Jis palankiai atsiliepė apie Lietuvos pasirengimo narystei NATO programos įgyvendinimą bei priminė, kad Lietuvos pasirengimas teigiamai įvertintas ir pačioje Šiaurės Atlanto taryboje. Jo nuomone, vienas iš naujų narių priėmimo kriterijų būsiąs reikalavimas, kad šalis – kandidatė būtų ne tik saugumo „vartotoja“, bet ir „kūrėja“. Kiti du svečio paminėti reikalavimai, į kuriuos bus atsižvelgiama – galimos plėtros pasiekimas pasaulio bei regionų saugumui ir narystės siekiančiųjų šalių visuomenės politinė valia.

NSGK pirmininkas dr. A.J.Katkus pabrėžė, kad Lietuva yra pasiekusi didelės pažangos gynybinio pasirengimo srityje, o jos įstatymai jau baigiami derinti su NATO šalių–narių norminiais teisės aktais. Taip pat pabrėžė, kad Lietuva, kaip „saugumo kūrėja“, turi didelę, kovose dėl Nepri-

klausomybės ir pasipriešinimo okupacijai metu įgytą patirtį, o ryžtą ją naudotis rodo ir priimta Visuotinės gynybos koncepcija. Jo teigimu, NATO Lietuvai reikalinga kaip saugumo garantija, „atbaidysianti galimą agresorių“. Kalbėdamas apie gerus Lietuvos santykius su kaimynais, sakė, jog nerimą kelia naujoji Rusijos karinė doktrina bei „subtili, neapibrėžta“ jos Prezidento laikysena Vakarų valstybių atžvilgiu.

URK pirmininkas A.Ažubalis kalbėjo apie užsienio valstybių lobistinius interesus Lietuvoje bei apie galimus tokių interesų pasireiškimus NATO plėtros atžvilgiu ir pačiose šalyse–narėse tuo metu, kai šios turės priimti sprendimus dėl vienu ar kitu šalių–kandidatų priėmimo į Aljansą.

D. Wrighto teigimu, reiškinys, kuomet šalis palaiko įvairaus lygio tarpusavio santykius, yra normalus. Be to, sprendimą dėl NATO plėtros priimsianti ne viena, o visos 19 Aljanso šalių–narių.

Apie lobizmo būtinybę Lietuvai siekiant narystės NATO kalbėjo ir URK narys K. Bobelis, kartu pabrėžęs reikšmingą lietuvių išėjimo paramą Lietuvai šioje srityje. Jam pritarė ir svečias, kuris pastebėjo užsienio lietuvių bendruomenę turint nemažą įtaką JAV, Kanadoje bei kitose šalyse.

2000 m. gegužės 11 d. JAV ambasadorius **Keithas C. Smith** as susitiko su Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininku Emanueliu Zingeriu.

2000 m. gegužės 15 d. Vokietijos Federacinės Respublikos Bundestago Pirmininkas **Wolfgangas Thierse** ir jį lydinti delegacija susitiko su Seimo Užsienio reikalų komiteto nariais ir Seimo Pirmininku Vytautu Landsbergiu.

2000 m. gegužės 16 d. Taivaniai atstovas **Danielis Hu** susitiko su Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininku Audroniumi Ažubaliu.

2000 m. gegužės 12 d. Italijos Atstovų rūmų parlamentinės ryšių su Lietuva grupės pirmininkas Riccardo Migliori susitiko su Seimo parlamentinės ryšių su Italija grupės nariais, Seimo frakcijų atstovais

Lietuvje akredituoti užsienio šalių gynybos atašė Seime

Susitikimas su Lietuvoje akredituotais užsienio šalių gynybos atašė

2000 m. gegužės 17 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto nariai susitiko su Lietuvos Respublikoje akredituotais užsienio šalių gynybos atašė. Susitikime dalyvavo 22 valstybių gynybos sistemų atstovai.

Kreipdamasis į susirinkusius „gynybos diplomatus“ komiteto pirmininkas A.J.Katkus teigė, kad Lietuvos prioritetą buvo ir lieka šalies integracija į transatlantinį aljansą. Lietuva, anot jo, atitinka visus NATO narystei joje besirengiančioms valstybėms keliamus reikalavimus: tiek santykių su kaimyninėmis valstybėmis, tiek norminės – įstatyminės bazės, tiek ir Krašto apsaugos finansavimo lygiu. Nepaisant to, kad šalies Ministro Pirmininko A.Kubiliaus NATO viršūnių susitikime pristatytas pasirengimo narystei plano įgyvendinimas buvo teigiamai įvertintas, Lietuva, komiteto pirmininko teigimu, atkreipė dėmesį ir į pastabas dėl visuomenės paramos narystės siekiui, materialinių išteklių skyrimo Krašto apsaugai planavimo bei veiksmingumo žmogiškų resursų valdymo Krašto apsaugos sistemoje. Šiose srityse jau numatyti ir pradėti įgyvendinti padėties gerinimo planai.

Paminėtos ir kitos pirmaeilės svarbos darbo sritys: prisijungimas

prie Ginkluotės apribojimo konvencijos Lietuvai palankiomis sąlygomis, oro erdvės kontrolės sistemos plėtotė, kuo veiksmingesnės sąveikos tarp skirtingų kariuomenės rūšių užtikrinimas.

NSGK narys S.Pečeliūnas padėkojo susirinkusiems gynybos atašė už jų atstovaujama valstybių pasitikėjimą Lietuvos pajėgumu būti pilnaverte NATO nare, už suteiktą paramą, jai siekiant šios narystės. Jis taip pat konstatavo, kad ligi šiol buvusi priešiška kai kurių kaimyninių valstybių pozicija Lietuvos siekių atžvilgiu jau nebe taip aiškiai pabrėžiama.

Savo išpūdžiais, patirtais pavasarinio turo po Lietuvą metu, pasidalijo ir gynybos diplomatai.

Danijos gynybos sistemos atstovas plk. ltn. Steenas B.Anderenas pastebėjo tarp įvairių Lietuvos kariuomenės dalinių pasitaikanti nenorą bendradarbiauti tolygaus materialinių resursų pasidalijimo srityje bei planavimo ir koordinavimo stoka šiuos resursus paskirstant.

Austrijos gynybos atašė brig. gen. Rolandas Vogelis išreiškė gilią pagarbą, jo žodžiais tariant, „mažos, bet stiprios šalies“ per tokį trumpą laikotarpį pasiektai pažangai.

Problemas, išskylančias planuojant bei koordinuojant materialinių išteklių paskirstymą NSGK nario S.Pečeliūno teigimu pavyks išspręsti priėmus naują Biudžeto sandaros įstatymą.

Komiteto narys S.Buškevičius kalbėjo apie visų pagrindinių Lietuvos partijų ir visuomeninių organizacijų pritarimą Lietuvos siekiui prisijungti prie Vakarų valstybių darinų. Jis taip pat pabrėžė neutralumo kenksmingumą ir net amoralumą bendram taikos ir saugumo įtvirtinimo siekiui, primindamas, kad prieš antrąjį pasaulinį karą neutraliteto besilaikiusi Lietuva prarado savo nepriklausomybę.

A.J.Katkus atkreipė dėmesio į nepateisintą Lietuvos šiame šimtmečiu besilaikytą neutralumo politiką. Tačiau jis taip pat pabrėžė, kad mūsų valstybė turi sukaupti didelę partizaninio karo patirtį ir kovose dėl nepriklausomybės susiklosčiusią gražią Lietuvos savanorių tradiciją.

Dalyvavusių komiteto narių nuomone, svarbiausias Lietuvos siekis – jos indėlis į regioninės, o tuo pačiu ir pasaulinės taikos bei pastovumo užtikrinimo; prie to prisidėtų ir NATO teikiamos saugumo garantijos.

Raivydas AUGYS, NSGK padėjėjas

SEIMO DELEGACIJŲ, ATSTOVŲ VIZITAI Į UŽSIENĮ

Mindaugas BRIEDIS Paryžiuje (Prancūzija) 2000 m. gegužės 10–17 dienomis dalyvavo UNESCO Vykdomosios tarybos sesijoje.

Rasa JUKNEVIČIENĖ Vašingtone (JAV) 2000 m. gegužės 14–19 dienomis dalyvavo NATO Parlamentinės Asamblėjos Politinio komiteto posėdyje.

Bronislavas Juozas KUZMICKAS 2000m gegužės 13–17 dienomis ir Emanuelis ZINGERIS gegužės 13–18 dienomis Dubline (Airija) dalyvavo Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos Politinių reikalų ir Nuolatinio komitetų posėdžiuose.

Kazimira Danutė PRUNSKIENĖ lankėsi Astanoje (Kazachstanas) 2000 m. gegužės 10–12 dienomis kartu su valstybine delegacija

LIETUVOS PARLAMENTO DELEGACIJOS VIZITAS VOKIETIJOJE

Seimo Pirmininko pavaduotojas Rimantas Jonas Dagys (delegacijos vadovas), Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkė Gražina Imbrasienė, Užsienio reikalų komiteto narys, Parlamentinės ryšių su VFR grupės pirmininkas Antanas Račas, Ekonomikos komiteto narys Rimantas Survila, Aplinkos apsaugos komiteto narys Jonas Šimėnas, Kaimo reikalų komiteto narys Virmantas Velikonis 2000 m. gegužės 8–10 dienomis Bundestago parlamentinės ryšių su Baltijos Valstybėmis kvietimu lankėsi Berlyne ir Hanoveryje.

Vizito metu delegacija susitiko su Žemutinės Saksonijos Landtago Europos ir Žemės ūkio komiteto nariais. Žemės ūkio komiteto pirmininkas K.–D.Oestemannas pabrėžė Žemutinės Saksonijos siekį ir toliau likti žemdirbystės lydere Vokietijos Federacinėje Respublikoje, tam pritariant visoms frakcijoms. Landtago nariai atkreipė dėmesį į Vokietijoje svarstomus išėjimo į pasaulinę rinką ir vidinės ūkio struktūros klausimus, nagrinėjant, ar reikėtų kapitalą atskirti nuo gamybos ir kokia būtų efektyviausia ūkio organizacijos forma.

Seimo vicepirmininkas R.J.Dagys pažymėjo, kad Lietuvai svarbus bendradarbiavimas su Vokietija ir federalinėmis žemėmis, ryšiai konkrečiose srityse. Lietuva ir Vokietija, turėdamos bendrų interesų Rytų politikos srityje, delegacijos vadovo nuomone, turi galimybių sėkmingai bendradarbiauti Europos Sąjungoje. Buvo pabrėžta, kad vykdydama žemės ūkio reformą, Lietuva tikisi išspręsti restruktūrizavimo, socialinius ir ūkio plėtros klausimus. J.Šimėnas atkreipė dėmesį, kad Lietuvai bus naudinga Vokietijos 10 metų integracijos su ES patirtis, šiuolaikinių ekologiškų energijos šaltinių naudojimas. Seimo parlamentinės ryšių su Vokietijos Federacine Respublika

pirmininkas A.Račas teigė, kad Lietuvai naudinga Žemutinės Saksonijos Žemės ūkio ministerijos, “Raiffeisen” ir Žemės ūkio rūmų, Carl–Duisbergo draugijos patirtis.

Seimo delegacijos susitikimuose su žemės ūkio organizacijų, Carl–Duisbergo draugijos vadovais buvo pareikšta suinteresuotumo plėtoti bendradarbiavimą su Lietuva. Žemutinės Saksonijos Pramonės ir prekybos rūmų vadovai, atsakydami į Seimo Pirmininko pavaduotojo nuomonę, kad Lietuva, dalyvaujanti Hanoveryje rengiamoje pasaulinėje ūkio parodoje, pasisako už ryšių plėtimą su Vakarų ir Rytų valstybėmis, pareiškė įsitikinimą, kad Vokietijos investuotojai artimiausioje ateityje turėtų skirti daugiau dėmesio Lietuvai bei kitoms Baltijos valstybėms.

Gegužės 9 – 12 d. Seimo delegacija Berlyne susitiko su Vokietijos Bundestago nariais, Vidaus ir Užsienio reikalų ministerijų aukštais pareigūnais.

Užsienio reikalų ministerijos pareigūnams aptariant Lietuvos galimybes prisijungti prie pirmąjį kandidatų į Europos Sąjungos nares, buvo pabrėžtas politškai svarbus Seimo priimtas sprendimas dėl Ignalinos AE uždarymo ir laukiama parama donorų konferencijoje. Susitikime buvo atkreiptas dėmesys, kad Lietuva ir Vokietijos Federacinė Respublika stengiasi padėti kaimyninei Rusijos Federacijai “suvokti Europos Sąjungos mąstymą”, sprendžiant konkrečias ekonominio bendradarbiavimo problemas, taip pat atvirai vertinant didžiausios rytinės Europos Sąjungos kaimynės žmogaus teisių klausimus.

Vidaus reikalų parlamentinis valstybės sekretorius F.R. Koerper

užtikrino, kad Vokietija teigiamai sprendžia bendradarbiavimo kovos su organizuotu nusikalstamumu, nelegalios migracijos, pasienio apsaugos srityje klausimus. Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkė G.Imbrasienė taip pat atkreipė dėmesį į vertingą Vokietijos patirtį, Lietuvai pagal šiuolaikinius reikalavimus pertvarkant vidaus reikalų sistemą.

Pokalbyje su Vokietijos Bundestago Viceprezidente A.Vollmer Seimo Pirmininko pavaduotojas R.J.Dagys pabrėžė, kad Lietuvoje vyksta panašūs procesai kaip ir visoje Europoje, orientuoti į atviros visuomenės kūrimą. Lietuva siekia išplėsti Europos Sąjungos saugumo zoną, ir visuomenė laukia dešimties pasiaukojamo darbo metų rezultatų įvertinimo, aiškios nuomonės dėl ES, dėl NATO. Bundestago viceprezidentė užtikrino, kad Vokietijos Federacinės Respublikos politika – būti Europos Sąjungos garantu ir neišžėsti plėtimu.

Keičiantis nuomonėmis žemės ūkio politikos klausimais Bundestago maisto pramonės, žemės ūkio ir miškininkystės komitete, Bundestago nariai domėjosi nuosavybės klausimų sprendimu. V.Velikonio nuomone, Lietuvai reikšminga Rytų Vokietijos patirtis. Kaip teigė komiteto vicepirmininkė U.Hofken, nors yra ES parama, Vokietijoje atsižvelgiama į naujų energijos šaltinių plėtojimą ir aplinkos apsaugos reikalavimus, sprendžiami socialiniai klausimai. Seimo delegacijos vadovas R.J.Dagys pabrėžė, kad Lietuva ir Vokietija gali plačiau bendradarbiauti žemės ūkio srityje ir paprašė paramos bendradarbiavimui pagal TRANSFORM programą. A.Račas, apžvelgęs bendradarbiavimą, kurį dešimt metų skatino Bundes-

tago ir Seimo parlamentinės grupės, teigiamai įvertino ryšių su Žemutinės Saksonijos institucijomis plėtojimo perspektyvas.

Užsienio reikalų komiteto vicepirmininkas K.–D.Spranger, susitikęs su Lietuvos parlamentarais, diskusijoje apie Federalinės Vyrtausybės dalyvavimą tarptautinėje politikoje, kritiškai įvertino pastebimą socialdemokratų nekonkretumą, Bundesvero išlaidų mažinimą ir jų neangažuotumą, pabrėždamas Vokietijos, kaip didžiausios Europos Sąjungos valstybės, atsakomybę Europos Sąjungos procesuose ir euroatlantinę ryšį. Seimo vicepirmininkas R.J.Dagys pareiškė, kad tikimasi politinės Vokietijos valios, plečiant saugumo ir demokratijos zoną Europoje, aiškaus sprendimo dėl integracijos į ES ir NATO procesų negrįžtamumo. Taip pat, suprantama, kad nuostata skatinti integracinius ES procesus atitinka Europos Sąjungos siekius vykstančioje globalizacijoje. R.J.Dagis nuomone, Europos integracijoje taip pat nepakankamai aiški pozicija dėl ekonominių santykių su Ukraina, Baltarusija.

Seimo delegacija susitiko su Bundestago Krikščionių demokratų frakcijos atstovu užsienio politikai K.A.Lamers, kuris pareiškė įsitikinimą, kad Vokietijos FR Vašingtone parems Lietuvą, siekiant narystės NATO. Su pritarimu sutiktas K.A.Lamers pareikštas suinteresuotumas plėsti ekonominių bendradarbiavimą Lietuvoje ir kitose Baltijos valstybėse.

Krikščionių demokratų frakcijos nario barono R. von Schorlemmerio nuomone, Lietuva turėtų kuo geriau rengtis narystei ES, taip pat integruotis su VES. Vertindamas ES politiką, Bundestago narys pabrėžė Vokietijos Vyrtausybės dėmesį vidaus klausimams. Seimo parlamentinės ryšių su Vokietijos FR grupės pirmininko A.Račo nuomone, Lietuva siekia integracijos į ES ir NATO, norėdama užtikrinti saugumą ir žmonių gyvenimą, ir Vokietijos tvirta pozicija būtų labai svarbi demokratijos ateičiai ir Lietuvoje, ir visoje Europoje.

Susitikime su Socialdemokratų frakcijos nariais frakcijos atstovas užsienio politikos klausimais G.Weisskirchenas pabrėžė, kad siekiama sustiprinti bendradarbiavimą Baltijos jūros regione, tris Baltijos valstybes laikant konstruktyviais partneriais. Seimo Pirmininko pavaduotojas R.J.Dagys taip pat atkreipė dėmesį, kad po ET PA sprendimo sustabdyti Rusijos narystę, pastebėtas teigiamas sprendimo poveikis, Rusijos Federacijoje suabejota žmogaus teisių gynimo Čėčėnijoje teisėtumu. R.J.Dagys pritarė, kad sveikintinas Vokietijos dėmesys Baltijos jūros regionui bei Lietuvai, ir kad Vokietijos dalyvavimas, svarstant regiono reikalus, Lietuvai yra papildomas saugumo ir pastovumo veiksnys. Parlamentinės grupės pirmininkas A.Račas akcentavo Lietuvos Seimo ir Hamburgo, Šlėzvingo–Holšteino parlamentarų bendradarbiavimą, taip pat gerus

Lietuvos ryšius su Rusijos FR Kaliningrado Dūma.

Bundestago “Buendnis 90/Die Guenen” frakcijos atstovas W.Schulzas pareiškė nuogaštavimą dėl Europos stipriųjų valstybių vadovavimo –“branduolio” idėjos ir pabrėžė, kad siekiama pagerinti sąlygas Europoje, suderinti bendradarbiavimą, ir tam reikalinga bendra Konstitucija, būtina akcentuoti narių lygiateisiškumą. Nėra priešasčių nepriimti Baltijos valstybių į NATO, ypač karo Čėčėnijoje kontekste. Lietuvos parlamento vicepirmininko nuomone, ES stiprumas yra bendri Europos namai. R.Dagys teigė, gerai, kai sprendimus lemia Europos integracijos procesas, slypis mumyse, bet ne politikų galvose.

PDS frakcijos atstovas H.Finkas pabrėžė frakcijos dėmesį socialinės lygybės, taikos, ekologijos ir demokratijos klausimams. Kai dėl žiniasklaidos laisvės, H.Finkas patikslino, kad už neteisingos informacijos padarytus nuostolius taikytina teisminė atsakomybė.

Seimo delegacija taip pat apsilankė Vokietijos FR sostinės Amatų rūmuose, kurie jungia smulkiuosius verslininkus, bendradarbiaujančius su Pramonės ir prekybos rūmais. Amatų rūmų vadovų nuomone, Rūmai svarbūs tuo, kad suteikia galimybių kurti naujas darbo vietas, rengti specialistus.

Pagal Tarptautinių ryšių skyriaus pranešimą

PS Seimo Priimamajame

Gegužės 17 d. gyventojus priėmė Kaimo reikalų komiteto pirmininkas **V.Lapė**, gegužės 18 d. – Seimo kancleris **J.Razma**.

Gegužės 24 d. Seimo Priimamajame gyventojus priėms Švietimo, mokslo, kultūros komiteto pirmininkas **Ž.Jackūnas**.

2000 m. gegužės 9–15 dienomis gauti 162 laiški. Iš Vilniaus – 92, Kauno – 14, kitų miestų – 20, rajonų – 34, užsienio valstybių – 2.

Daugiausia laiškų gauta ekonomikos klausimais – 25, teisės ir teisėtvarkos – 20, socialinės apsaugos – 17, žemės ūkio – 13, ryšių su užsieniu – 10, sveikatos apsaugos – 6, švietimo, mokslo, kultūros – 6.

Teisė ir teisėtvara

Vidaus reikalų ministerijos sekretoriaus V.Skapcevičiaus, Teisingumo viceministro G.Švedo pastabos dėl Administracinių teisės pažeidimų kodekso įstatymo projekto.

Teisingumo viceministro G.Švedo pastabos dėl Baudžiamojo kodekso papildymo įstatymo projekto.

Konstitucinio Teismo 2000 05 08 nutarimas “Dėl Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 2 straipsnio 12 dalies, 7 straipsnio 2 dalies 3 punkto, 11 straipsnio 1 dalies ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 198¹ straipsnio 1 bei 2 dalių atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai”.

Ekonomika, energetika, pramonė

Šilalės rajono savivaldybės mero O.Šarmavičiaus raštas dėl Naujųjų vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie tinklų laikinosios tvarkos ir sąlygų įgyvendinimo.

Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko pavaduotojos B.Čerņiuviienės informacija apie PVM mokėtojų pateiktus prašymus grąžinti pridėtinės vertės mokesčio skirtumo sumas.

Sveikatos apsaugos ministro R.Alekno raštas dėl Tabako kontrolės įstatymo pakeitimo ir papildymo projekto.

Turto banko valdybos V.Jurno raštas dėl Nepriklausomybės gynimo fondo lėšų likučio.

Žemės ūkis

Žemės ūkio rūmų pirmininko J.Ramono, UAB “Danisco Sugar” atstovo M. Persson raštai dėl Cukraus įstatymo pataisų įstatymo.

AB “Žemaitijos pienas” generalinio direktoriaus A.Pažemecko raštas dėl kvotų fermentiniam sūriui įvežti į JAV.

Aplinkos apsauga

Dviratininkų bendrijos pirmininko S.Ružinsko, Policijos departamento VRM Viešosios policijos Kelių policijos tarnybos vyriausiojo komisaro pavaduotojo V.Motiejūno, Savivaldybių asociacijos direktoriaus S.Šiupšinsko, Susisiekimo ministerijos sekretoriaus Č.Norkaus pastabos dėl Bevariklio transporto įstatymo projekto.

Kauno marių regioninio parko tarybos pirmininkės N.Eidukaitienės raštas dėl šio parko planavimo schemos parengimo.

Vandens tiekėjų asociacijos prezidento A.Abromavičiaus raštas dėl vandentvarkos ūkio valstybinio reguliavimo funkcijų.

Aplinkos viceministro A.Daubaro pastabos dėl Valstybinio atliekų tvarkymo fondo įstatymo ir Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimo įstatymo projektų.

Socialinė apsauga ir darbas

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus V.Kuncos informacija apie šio fondo biudžeto vykdymą balandžio mėnesį bei individualių įmonių savininkų ir jiems prilygintų savarankiškai dirbančių asmenų įmokų sumas.

Socialinės apsaugos ir darbo viceministrės V.Blinkevičiūtės informacija apie draudžiamųjų pajamų jų sumažėjimo įtaką skiriamai senatvės nedirbančio pensininko pensijai.

Žemės ūkio darbuotojų profesinių sąjungų federacijos pirmininko A.Gedgaudo raštas dėl lėšų socialiai remtinių vaikų poilsiui.

Klaipėdos darbininkų sąjungos pirmininko A.Balskaus raštas dėl AB “Lietuvos telekomas” paslaugų kainų.

Vilniaus apskrities sutrikusio vystymosi kūdikių namų direktorės P.Valatkevičienės pastabos dėl vaikų įvaikinimo ir globos suteikimo.

Sveikatos apsauga

Palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninių asociacijos prezidentės D.Drūngilienės raštas dėl šių ligoninių sistemos bei medicininių ir socialinių paslaugų pacientų namuose plėtimo.

Švietimas, mokslas, kultūra

Vilniaus dailės akademijos Kauno dailės instituto ir Kauno technologijos universiteto ketinimų susitarimas.

Finansų ministro V.Dudėno raštas dėl švietimo įstaigų Vilniaus apskrityje papildomo finansavimo.

Vaikų ir jaunimo centro direktoriaus V.Jankausko raštas dėl paramos IV tarptautiniam vaikų ir jaunimo festivaliui “Pynė”.

Muzikų sąjungos prezidento kompozitoriaus prof. R.Žigaičio ir kitų (18 parašų) kreipimasis dėl muzikinio žurnalo “Muzikos barai” likimo.

Valstybės valdymo ir savivaldybių reikalai

Vilniaus apskrities viršininko A.Vidūno raštas dėl lėšų Elektrėnų savivaldybei.

Kėdainių rajono savivaldybės mero V.Muntiano raštas dėl Aplinkos ministro įsakymo “Dėl Angirių hidroelektrinės statytojo paramos, skirtos žuvų ištekliams atkurti” ir lėšų rajono aplinkosaugos problemoms spręsti.

Visuomeninės organizacijos

Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pareiškimas dėl lėšų krašto apsaugai.

Profesinių sąjungų kultūros rūmų direktorės S.Krivickienės raštas dėl šių rūmų likimo.

Parengė Prūmamojo konsultantė Asta JANKAUSKIENĖ

Spaudos **K**onferencijos

2000 m. gegužės 11 d.

„**Politinės aktualijos**“. **Rimantas SMETONA** (SN) informavo, kad po birželio 3 d. įvyksiančio Nacionaldemokratų partijos tarybos posėdžio turėtų būti paskelbta apie koalicinės politinės jėgos – Tautos fronto – susikūrimą. Anot prelegento, svarstoma neformalios koalicijos galimybė. Seimo nario žodžiais, kairiųjų jėgų konsolidacijos ir dešiniųjų irimo akivaizdoje – būtinas nacionalinius interesus ginančių, „Lietuvos išpardavimui ir praskolinimui“ besipriešinančių jėgų susitelkimas.

„**Ar dar ilgai Lietuvos pedagogams reikės streikuoti?**“. **Juozas OLEKAS** (Socialdemokratų frakcijos narys). Dalyvavo Rokiškio rajono pedagogai: **T.Gailiūnienė, E.Gaigalas, R.Korenkienė**.

Konferencijoje išplatintas Rokiškio rajono švietimo darbuotojų profesinių sąjungų susivienijimo kreipimasis į Lietuvos Prezidentą Valdą Adamkų, Premjerą Andrių Kubilių bei Seimą, kuriame prašoma padėti spręsti Rokiškio rajono biudžetinių įstaigų finansavimo problemas. Rokiškio rajono švietimo darbuotojai reikalauja likviduoti išsiskolinimus už darbą bei tarnybines komandiruotes, laiku išmokėti atlyginimus už atostogas, išmokėti delspinigius. Anot kreipimosi, padėčiai nepagerėjus, bus pradėtas neterminuotas streikas, gali būti boikotuojami brandos egzaminai.

„**Politinės aktualijos**“. **Gediminas VAGNORIUS** (SN) perskaitė Lietuvos konservatorių sąjungos

(LKS) steigėjų iniciatyvinės grupės deklaraciją, kurią pasirašė 32 asmenys. Nuosaičių (konservatorių) frakcijos narys informavo, kad naujosios partijos steigiamąją konferenciją planuojama surengti birželį. Anot parlamentaro, LKS pasiūlys „šiuolaikinio konservatizmo ekonomikos vystymo modelį“, kurio prioritetai – švietimas; pajamų darbo vietoms kurti ir verslui plėtoti neapmokesstinimas; eksporto skatinimas ir vidaus rinkos gaivinimas; griežta finansų politika ir teisinė tvarka; kova prieš šešėlinę ekonomiką ir pareigūnų piktnaudžiavimus; teisingos socialinės garantijos pensininkams bei parama neįgaliesiems. G.Vagnorius sakė, kad LKS remia Lietuvos narystę NATO ir Europos Sąjungoje.

ma surengti birželį. Anot parlamentaro, LKS pasiūlys „šiuolaikinio konservatizmo ekonomikos vystymo modelį“, kurio prioritetai – švietimas; pajamų darbo vietoms kurti ir verslui plėtoti neapmokesstinimas; eksporto skatinimas ir vidaus rinkos gaivinimas; griežta finansų politika ir teisinė tvarka; kova prieš šešėlinę ekonomiką ir pareigūnų piktnaudžiavimus; teisingos socialinės garantijos pensininkams bei parama neįgaliesiems. G.Vagnorius sakė, kad LKS remia Lietuvos narystę NATO ir Europos Sąjungoje.

gegužės 12 d.

„**Politinės aktualijos**“. **Laima Liucija ANDRIKIENĖ** (Tėvynės liaudies partijos (TLP) pirmininkė) ir **Vidmantas ŽIEMELIS** (Jungtinės demokratų ir Tėvynės liaudies partijos frakcijos seniūnas).

L.Andrikienė atkreipė Vyriausybės dėmesį į nepatenkinamą pasirengimą priimti Europos Sąjungos teikiamą finansinę paramą per SAPARD programą, kuri skirta šalių kandidačių žemės ūkio modernizavimui bei kaimo plėtrai. Seimo narė sakė, kad pagal SAPARD programą Lietuvai nuo 2000 iki 2006 m. numatoma kasmet skirti po 120 mln. litų. TLP vadovė mano, kad dėl prasto pasirengimo vykdyti SAPARD programą, rizikuojama lėšas prarasti.

V.Žiemelis teigė, kad akcinė bendrovė „Lietuvos kuras“ Olandijos bendrovėms už 1 litą buvo parduota po aplaidaus valdymo 1997–1998 m., kai bendrovėje pa-

grindinį akcijų paketą turėjo valstybė. Parlamentaro duomenimis, naujieji bendrovės savininkai nesilaiko pagal sutartį prisiimtų įsipareigojimų joje dirbančių žmonių ir kreditorių atžvilgiu.

Jungtinės demokratų ir Tėvynės liaudies partijos frakcijos seniūnas komentavo Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų, nepriskiriamų valstybės tarnautojams, darbo apmokėjimo įstatymo projektą. Prelegentas sveikino bandymą subalansuoti minėtų asmenų atlyginimus, tačiau išskyrė ir neigiamus projekto aspektus.

„**Kam ir koks yra reikalingas išėivijos ir tautybių departamentas?**“. **Janas SENKEVIČIUS** (SN) išreiškė pritarimą „Saulėlydžio“ komisijos siūlymui panaikinti Tautinių mažumų ir išėivijos departamentą. Lietuvos lenkų rinkimų akcijos atstovas siūlė Europos valstybių pavyzdžiu įsteigti tautinių mažumų ombudsmeno instituciją. Parlamentaras mano, kad Tautinių mažumų ir išėivijos departamentas neatstovauja ir negina tautinių mažumų interesų. J.Senkevičiaus duomenimis, pernai departamento išlaikymui „buvo išleista penkis kartus daugiau, negu gavo tautinės mažumos“.

gegužės 16 d.

„**Dėl Lietuvos ir Lenkijos parodos seminaro Lietuvos ir Lenkijos mokslo ir pramonės saugumui ir gynybai**“. **Juozapas Algirdas KATKUS** (Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas). Dalyvavo Lenkijos Ambasadorė Lietuvoje **Eufemia Teichman** ir KAM atstovas **Artūras Jegelevičius**. Prelegentai informavo, kad Vilniuje veiks paroda „Lietuvos ir Lenkijos mokslas ir pramonė saugumui ir gynybai“. Joje Lenkijos ir Lietuvos pramonės įmonės bei mokslo institucijos demonstruos įrangą, technologijas ir kitą produkciją, kuri

yra arba gali būti naudojama saugumo ir gynybos srityje. Pasak prelegentų, renginio tikslas – parodyti šių šalių mokslo bei pramonės galimybes potencialiems pirkėjams, užmegzti kontaktus, surasti naujų partnerių, išplėsti bendradarbiavimą su Lenkijos pramonininkais ir mokslininkais, dirbančiais karinėje srityje.

Lenkijos ambasadorė Lietuvoje Eufemia Teichman (Eufemia Teichmann) informavo, kad parodos metu surengtoje iškilmingoje ceremonijoje Lenkija padovanos Lietuvai šiuolaikišką karinę techniką, kurios vertė per 1 milijoną dolerių.

“LSDP ir LDDP koalicija žengia į pergalę”. Juozas BERNATONIS (opozicinės LDDP frakcijos seniūno pavaduotojas) bei Juozas OLEKAS (Socialdemokratų frakcijos seniūno pavaduotojas) sakė, kad LDDP ir Socialdemokratų koalicija yra atvira kitoms partijoms. Seimo LDDP frakcijos seniūno pavaduotojo Juozo Bernatonio manymu, Lietuvai būtų idealiausia, jei būsimajame Seime atsirastų trys plačios koalicijos – dešinės, centro ir kairės.

Seimo Socialdemokratų frakcijos seniūno pavaduotojas Juozas Olekas sakė, kad koalicijos šalys – LDDP ir LSDP būsimuose Seimo rinkimuose dalyvaus su bendra programa. Jis informavo, kad sudarytas bendras centrinis rinkimų štabas. Jam vadovauja LDDP atstovaujantis J. Bernatonis ir socialdemokratas J. Olekas.

“Socialinė apsauga, SODROS deficitas”. Birutė Teodora VI-SOKAVIČIENĖ (Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkė, Nuosaikiųjų (konservatorių) frakcijos narė) sakė, jog pastaruoju metu Tėvynės sąjungos vadovybė mėgina reguliuoti labai pašlijusius Lietuvos žmonių socialinės apsaugos reikalus tokiais sprendimais ir pasiūlymais, kurie dar labiau ap sunkintų žmonių socialinę padėtį.

Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas tokiems sprendimams priešinasi ir siūlo problemas spręsti ekonominių instrumentų pagalba ir vadovaujantis rinkiminiais įsipareigojimais bei Vyriausybės programa, sakė šio komiteto pirmininkė. Parlamentarė siūlo dabartines finansines Sodros problemas spręsti geriau valdant finansus, bet ne mažinant pensijas ar kitas socialines išmokas.

“Čečėnijos ir Rusijos taikos sutartis ir dabartis”. Rytas KUPČINSKAS (SN). Dalyvavo Kovo 11 – osios akto signataras, Tarptautinės parlamentarų grupės Čečėnijos problemoms generalinis sekretorius Algirdas Endriukaitis. Dokumentai: Tarptautinės parlamentarų grupės Čečėnijos problemoms pareiškimas dėl kontaktų su teisėta Čečėnijos valdžia. Dokumente pareiškama, jog rinkimų Čečėnijoje skelbimas yra neteisėtas. Karo veiksmų ir policinio režimo sąlygomis jokie rinkimai apskritai negalimi, sakoma pareiškime.

“Žinios iš Vokietijos Bundestago”. Rimantas DAGYS (Seimo Pirmininko pavaduotojas) bei Antanas RAČAS (Parlamentinės ryšių su Vokietijos Federacine Respublika grupės pirmininkas). Prelegentai supažindino su vizito į VFR Bundestagą rezultatais bei vykusiais kitais susitikimais. Pasak Seimo Pirmininko pavaduotojo vyko susitikimai su beveik visų frakcijų atstovais bei komitetų pirmininkais, parlamento viceprezidente. Susitikimuose vyko atviri pokalbiai, kurie nuteikė optimistiškai.

gegužės 17 d.

“Dėl AB “Lietuvos energija” reorganizavimo”. Albertas ŠIMĖNAS (Krikščionių demokratų frakcijos narys) sakė, Seimo Krikščionių demokratų frakcija siūlys per teklinę elektros energiją naudoti gyvenamųjų namų ir patalpų šildy-

mui. Ekonomikos komiteto pirmininkas Albertas Šimėnas, remdamasis specialistų paskaičiavimais, sakė, kad pardavus elektros energiją po 10 ar 12 centų už kilovatalandę, būtų visiškai efektyvus jos panaudojimas.

“Dėl IAE pirmojo bloko sustabdymo”. Jonas ŠIMĖNAS (Krikščionių demokratų frakcijos narys). Dalyvavo Botanikos instituto direktorius Romas Pakalnis, Lietuvos žaliųjų judėjimo vicepirmininkas Linas Vainius, Geologijos instituto direktorius Valentinas Baltrūnas. Visuomeninio Gamtos saugos politikos klubo vicepirmininkas Jonas Šimėnas ragino politines partijas sprendimo dėl Ignalinos atominės elektrinės pirmojo bloko uždarymo nenaudoti kaip rinkiminio argumento. Jis pastebėjo, kad kai kurios politinės jėgos, siekdamos rinkėjų palankumo prieš artėjančius Seimo rinkimus, Ignalinos AE problemą naudoja kaip politinės kovos priemonę.

“Dėl Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų, nepriškiriamų valstybės tarnautojams, darbo apmokėjimo įstatymo projekto”. Sigitas KAKTYS (SN) tikisi, kad Seimui pateiktas Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų, nepriškiriamų valstybės tarnautojams, darbo apmokėjimo įstatymo projektas pamažu išlygins ir likviduos dabartines atlyginimų disproporcijas. Jis pabrėžė, kad projekte sistemingai sprendžiamos valstybės tarnautojų darbo užmokesčio problemos. Projekte numatyta teisėjų ir valstybės pareigūnų atlyginimus, prisitaikant prie naujojo įstatymo reikalavimų, mažinti (arba didinti) pamažu, per 5 metus – pradėdant nuo 2001 metų ir baigiant 2006 metais.

“Ar vadovo atstatydinimas išgelbės SODRĄ?”. Algirdas SYSAS (Socialdemokratų frakcijos narys) teigė, jog socialinės apsaugos ir darbo ministrė neprisiima jokios

atsakomybės dėl padėties Sodroje ir apskritai socialinės padėties. Parlamentaro nuomone, būdama tiesiogine Sodros vadovo V.Kuncos viršininke, ministrė taip pat turėtų atsistatydinti.

“Rinkimai: ar ir vėl politikai bandys apgauti rinkėjus”. Centro sąjungos frakcijos nariai **Algis ČAPLIKAS** ir **Rūta RUTKELYTĖ**. Centristai siūlo atsisakyti proporcinės rinkimų sistemos, Seimo narius rinkti ne pagal partijų sąrašus, o tiesioginiu būdu kaip asmenybes. Parlamentarai informavo įregistruotą Seimo rinkimų įstatymo pataisą. R.Rutkelytė sakė, kad tokia pataisa parengta atsiliepiant į rinkėjų nuomonę. Pasak parlamentarės, pagal sąrašą išrinktas parla-

mentaras neturi tiesioginio ryšio su rinkėjais, neįjunta atsakomybės.

“Koks palikimas laukia naujo Seimo ir Vyriausybės”. Mykolas PRONCKUS (opozicinės LDDP frakcijos narys). Pasak prelegento, metinis nacionalinis biudžetas sudaro apie 10 mlrd. litų. Tikėtina, kad ateinančių ketverių metų biudžetas sudarys 45 – 46 mlrd. litų, jei litas nebus devaluotas. Palyginus šią sumą su esamais valstybės ir savivaldybių skoliniais įsipareigojimais aiškėja, kad įsipareigojimų (indėlių grąžinimo atnaujinimui, kompensavimui už nesugrąžintą žemę ir kitą nekilnojamąjį turtą, IAE pirmojo bloko sustabdymui ir kt.) vykdymui tektų paaukoti beveik visą ar netgi žymiai didesnę nei būsimų ketverių metų

nacionalinio biudžeto sumą, sakė M.Pronckus. Naujam Seimui ir Vyriausybei teks perimti neproduktyvių išlaidų ir skolų našta, kurių per ketverius metus nebus įmanoma padengti. Parlamentaras mano, jog ši našta paralyžiuos šalies ekonomikos plėtrą, socialinių programų įgyvendinimą.

*Gytis JUNEVIČIUS,
Valdas SINKEVIČIUS*

*Spaudos konferencijų įrašus galima rasti LR Seimo Interneto puslapyje: www.lrs.lt

**SN – Seimo narys

***Platintų spaudos konferencijose dokumentų kopijas galima gauti Seimo Spaudos tarnyboje

KREIPIMASIS

Telšių vyskupijos kunigų ir tikinčiųjų vardu į Lietuvos visuomenę, Prezidentą, Seimą ir Vyriausybę

Mes, kaip ir daugelis Lietuvoje, esame labai sunerimę, įskaudinti ir tiesiog sužeisti šmeižikiško mūsų Popiežiaus niekinimo, paskelbto “Lietuvos ryte” 2000.05.05. Tai baisus skandalas, nes visas pasaulis Šventąjį Tėvą laiko garbingiausiu žemės žmogumi. Mūsų nuomone tas skandalas kenkia Lietuvai tarptautiniu mastu ir turėtų būti nemalonus taip pat ir Lietuvos Prezidentui, Seimui bei Vyriausybei. Juk tokių išpuolių prieš Šv. Tėvą nebuvo net sovietinio bedievizmo laikais.

Manipuliuodamas mediciniais išvedžiojimais apie šv. Tėvo ligą, prof. L.Motiejūnas apstulbino ir sukrėtė aukščiausios mokslinės kvalifikacijos Lietuvos medikus. Penkiolikos Vilniaus ligoninių gydytojai, profesoriai ir mokslų daktarai pavadino tai sąmoningu šmeižtu, neturinčiu nieko bendro su medicinos mokslu, ir atsiprašė visų Lietuvos žmonių už gyd. L.Motiejūno elgesį.

Prof. L.Motiejūnas interviu laikraštyje “Kurier Wilenski” teisinasi, kad tokio straipsnio paprašė “Lietuvos ryto” redakcija. Išeitų, kad Lietuva priklauso prie tokių kraštų, kur perkama ir pardavinėjama sąžinė, šiuo atveju Hipokrato priesaika. Kaip ten bebūtų, mums atrodo, kad Lietuvos demokratijai gresia pavojus, nes laisvės vardu žiniasklaidoje ima reikštis džiunglių atmosfera, nepaisanti padorumo, sąžiningumo ir tiesos (“Mažoji studija”, 2000.05.09).

Prašome Jus padaryti visa, kad Seimas kuo greičiau priimtų planuotas Visuomenės informavimo įstatymo pataisas, nes, kaip rašo Lietuvos Vyskupų konferencijos pirmininkas, arkivyskupas S.Tamkevičius, mūsų šalyje realiai dar neegzistuoja visuomenės informavimo priemonių savireguliacijos sistema.

Telšių vyskupas A.Vaičius
Vyskupas nominantas J.Kauneckas
Generalvikaras mons.J.Gedgaudas
Seminarijos rektorius kun.dr.A.Genutis
Kurijos kancleris kun.dr.J.Šiurpa

Kreipimasis perskaitytas 2000 m.gegužės 18 d. Seimo plenariniame posėdyje

Opozicijos Skiltis

LIETUVOS DEMOKRATINĖS DARBO PARTIJOS
(LDDP) FRAKCIJA
Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui
Vytautui Landsbergiui

Ministrui Pirmininkui Andriui Kubiliui

PAREIŠKIMAS

Dėl nuostolių, kuriuos žemdirbiams padarė sausra ir šalnų

2000 05 16

Jau beveik du mėnesiai, kai šalyje nebuvo lietaus, o pastarosiomis paromis daugelį pasėlių, taip pat sodus nusiaubė šalnų. Žemdirbiai dėl to jau patyrė ir dar gali patirti milžiniškų nuostolių. Manome, kad šioje situacijoje Lietuvos Respublikos Vyriausybė turi nedelsiant sudaryti valstybinę komisiją, kuri įvertintų nuostolius ir pateiktų atitinkamus pasiūlymus, padedančius sušvelninti patirtų nuostolių mastą. Be to, siūlome Lietuvos Respublikos Seimui skubos tvarka svarstyti ir priimti įstatymą "Dėl 1999 m. valstybės vidaus skolos žemės ūkiui finansuoti pripažinimo ir padengimo" (projektas Seimui pateiktas). Šio įstatymo priėmimas iš dalies sušvelnintų sunkią žemdirbių finansinę būklę.

Susidariusią situaciją žemės ūkyje galima vertinti kaip stichinę nelaimę ir todėl laukiame iš Vyriausybės konkrečių ir energingų veiksmų, padedančių likviduoti nelaimės padarinius.

LR Seimo nariai

Mykolas Pronckus, Vytautas Einoris, Petras Papovas, Virmantas Velikonis

Koks palikimas laukia naujo Seimo ir Vyriausybės?

2000 05 17

1. Valstybės skolos aptarnavimui 2000–jų metų biudžete numatyta išleisti daugiau kaip 1 milijardą litų. Būsimuosiuose biudžetuose ši suma gali tik didėti. **Todėl tikėtina, kad 2001–2004 metais valstybė šiam tikslui išleis apie 5 milijardus litų.** Šie pinigai automatiškai nebus skirti bet kokiai ekonominei-socialinei veiklai.

2. Sustabdyto indėlių gražinimo atnaujinimui teks atrasti apie **2 milijardus litų.**

3. Kompensavimui už nesugrąžintą žemę ir kitą nekilnojamąjį turtą **reikės surasti apie 2–3 milijardus litų.**

4. Nefinansinių įmonių įsiskolinimai nuo 17 milijardų litų 1996 metais padidėjo iki 24,8 milijardų 1999 metais. Dalį šių įsiskolinimų sudaro įsiskolinimai valstybei ir Sodrai. **Galima manyti, kad apie 1–1,5 milijardo litų šių įsiskolinimų yra beviltiški ir nei valstybė, nei Sodra šių pinigų neatgaus.**

5. Visiškai neaišku, kiek valstybei kainuos sprendimas uždaryti Ignalinos atominės elektrinės pirmąjį bloką. **Šiuo metu nurodomos sumos nuo 20 iki 40 milijardų litų.**

6. Neaišku, kiek dar valstybė išleis pinigų Williams'o rėmimui. **1999–2000 metais šiam tikslui jau išleista apie 1.8 milijardo litų.**

7. Auga savivaldybių skolos ir jų aptarnavimo išlaidos. Bendra šių skolų suma **2000 01 01 siekė per 1 milijardo litų.**

Metų nacionalinis biudžetas sudaro apie 10 milijardų litų. Tikėtina, kad ateinančių ketverių metų biudžetas sudarys 45–46 milijardus litų (jei litas nebus devaluotas). Sulyginus šią sumą su dabartiniais valstybės ir savivaldybių skoliniais įsipareigojimais, matyti, kad šių įsipareigojimų vykdymui tektų paaukoti beveik visą, o pridėjus Ignalinos AE uždarymo išlaidas, netgi žymiai didesnę nei būsimą ketverių metų nacionalinio biudžeto sumą. Vadinas, naujam Seimui ir Vyriausybei teks perimti neproduktyvias išlaidas ir skolas, kurias per ketverius metus nebus įmanoma padengti. Ši našta paralyžiuos šalies ekonomikos plėtrą, socialinių programų įgyvendinimą.

LR Seimo narys Mykolas Pronckus

Steigiamajam Seimui

VOKIETIJOS BUNDESTAGO PARODA

Gegužės 15 d., prieš iškilmingą posėdį, skirtą Steigiamojo Seimo pirmojo posėdžio ir Gegužės 15-osios deklaracijos 80-mečio sukakčiai, Seimo I rūmų fojė buvo atidaryta Vokietijos Bundestago paroda. Ši paroda – viena iš Steigiamojo Seimo sukakčiai skirto Europos šalių parlamentus pristatančių parodų ciklo. Modernioje ekspozicijoje kompiuteriu galima susipažinti su Vokietijos parlamento istorija, struktūra bei įstatymų leidybos sistema.

Parodą atidarė Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas Arvydas Vidžiūnas ir Vokietijos Bundestago Pirmininkas Wolfgangas Thierse. A. Vidžiūnas išreiškė viltį, kad Vokietija ir Lietuva palaikys dar artimesnius ryšius, ir Vokietija bus Lietuvos advokatė “jos būsimosiose viltyse dėl Europos Sąjungos ir NATO”. Wolfgangas Thierse teigė, kad ši paroda turėtų pabrėžti, kad parlamentas yra demokratijos širdis, kuri gali funkcionuoti tik gerbiama ir pripažinta. Ši taisyklė, kaip ir rinkimų teisė, piliečiams turi būti nuolat primenama. Bundestago Pirmininkas taip pat pabrėžė būtinybę palyginti kaimyninių šalių parlamentinę demokratiją: “Nes taip atsiranda naujo patyrimo,” – teigė Wolfgangas Thierse.

Apžiūrėti Vokietijos Bundestago bei Steigiamojo Seimo parodą buvo surengta atvirų durų diena.

Artūras ZELENIAKAS